

Riksdagens protokoll

2007/08:92

Onsdagen den 9 april

Kl. 09.00 – 17.57

Protokoll
2007/08:92

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 3 april.

2 § Val av ny riksrevisor

Från konstitutionsutskottet hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagen

Konstitutionsutskottet har i dag enhälligt beslutat att till ny riksrevisor efter Lennart Grufberg från och med den 1 juli 2008 till dess nytt val genomförts under sjunde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget föreslå nuvarande generaldirektören Claes Norgren.

Utskottet föreslår vidare att riksrevisor Eva Lindström utses att svara för myndighetens administrativa ledning.

Stockholm den 3 april 2008

Berit Andnor

Ordförande

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit att riksdagen för tiden den 1 juli 2008 till dess nytt val genomförts under sjunde året därefter skulle välja Claes Norgren till ny riksrevisor.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och valde därmed *för tiden den 1 juli 2008 till dess nytt val genomförts under sjunde året därefter* till

riksrevisor

Claes Norgren

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit att riksdagen från och med den 1 juli 2008 skulle välja Eva Lindström till att svara för myndighetens administrativa ledning.

att svara för myndighetens administrativa ledning
Eva Lindström

3 § Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

Andre vice talmannen meddelade att debatten med anledning av vårpropositionens avlämnande skulle äga rum *tisdagen den 15 april kl. 10.00*. Debattregler hade delats ut till riksdagens ledamöter.

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2007/08:FPM89 Kommissionens gränskontrollpaket *KOM(2008)67*,
KOM(2008)68, *KOM(2008)69* till justitieutskottet

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2007/08:119 till socialutskottet

Motioner
2007/08:U25–U28 till utrikesutskottet

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU13
Finansutskottets utlåtande 2007/08:FiU14
Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU18
Socialutskottets betänkande 2007/08:SoU13

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU23

Nya regler om beslut och betalning avseende trängselskatt (prop. 2007/08:52).

*Nya regler om
beslut och betalning
avseende trängselskatt*

Anf. 1 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Vägtrafiken står för en stor andel av den globala klimatpåverkan och de lokala utsläppen av luftföroreningar. I Stockholm till exempel är detta ett av de absolut största miljöhoten.

Under den förra mandatperioden gjordes ett försök i Stockholm med trängselskatt. Det gav många bra och tydliga resultat. Antalet bilar som färdades till och från innerstaden minskade med över 20 procent. Man gjorde satsningar på kollektivtrafiken med nya bussar och nya busslinjer. Kollektivtrafikresandet ökade med ca 50 000 per dag.

Trängselskatten permanentades från den 1 augusti 2007 med en något annan inriktning, nämligen med inriktning mot att pengar från trängselskatten ska vara med och finansiera olika vägprojekt. Men i dag tänker jag hålla mig till de frågor som behandlas i betänkandet och som rör betalning av trängselskatt.

Vänsterpartiet har redan tidigare förespråkat förbättringar när det gäller betalningsrutinerna. Därför välkomnar vi de förslag som finns. Regeringen föreslår ett månatligt skattebeslut och att expeditionsavgiften samtidigt tas bort. Vi tycker att det är bra med ett undantag, och det gäller tilläggsavgiften. Den vill man sätta till 500 kronor. Vi tycker att det är en alldeles för låg nivå.

För det första baserades tidigare nivå på tilläggsavgiften på skattebeslut för var dag. Det vi nu ska fatta beslut om handlar om en hel månad. Där föreslår alltså majoriteten en höjning från 200 till 500 kronor.

För det andra skulle man kunna jämföra tilläggsavgiften med den straffavgift som finns i dag inom Stockholms kollektivtrafik. Den ligger på 1 200 kronor.

För det tredje har man satt ett tak på den totala tilläggsavgiften till 2 000 kronor enligt nuvarande regler. Vi tycker därför att det förslag som Vänsterpartiet har på 1 000 kronor är väl avvägt.

Fru talman! Därför yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Anf. 2 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Marie Engström har just redogjort för att trängselskatten har varit lyckosam, men det har funnits befogad kritik mot rutinerna för betalningen av skatten. Därför är det med glädje som vi tar emot det här förslaget om att förenkla betalningsrutinerna genom en månatlig betalning med något längre betalningsfrister som gör att man enkelt kan betala sina trängselskatter samtidigt som man betalar sina andra räkningar.

Det är dock ett förslag med några skönhetsfläckar. Den månatliga betalningen underlättar förstås för de flesta bilister, men för bilpoolsanvändare kan det bli knepigare när en hel månads betalning i efterhand ska splittras upp på rätt användare varje dag. Det är mycket möjligt att detta är någonting som bilpoolarna kan lösa själva utan problem. Men om det skulle visa sig bli svårigheter vore det bra om regeringen kunde vara beredd att följa upp det och föreslå förändringar så att man inte missgynnar bilpooler i det här systemet.

Att man får en månadsvis betalning i stället för en daglig innebär också att tilläggsavgiften ska täcka en hel månad i stället för en dag. Då är det naturligt att man också höjer den. Men det är en ganska blygsam höjning från tidigare 200 kronor om dagen och max 2 000 kronor i månaden till 500 kronor i månaden. Samtidigt förlänger man faktiskt betalningsfrister, vilket torde göra det enklare för människor att betala sina skatter i tid. Jag ser ingen anledning till varför man på det här sättet ska underlätta för människor som slarvar med skatten. Jag tycker gott att tilläggsavgiften kan ligga kvar på dagens nivå, alltså 2 000 kronor per månad.

Men det stora problemet med trängselskatten är ändå att det är en statlig skatt. Man kan tycka att det är lite konstigt att vi här i riksdagen ska besluta om en skatt som ska styra trafikförhållandena i Stockholm. Det borde de egentligen vara bättre skickade att fixa själva. Det skulle inte bara göra processen smidigare utan också öka den lokala förankringen.

Nu finns det en expertgrupp till den sittande Grundlagsutredningen som har tittat på hur man skulle kunna delegera beslutanderätten över trängselskatten till kommuner. Det vore absolut ett steg i rätt riktning. Då skulle vi få det på rätt nivå. Men det finns fortfarande problem med det förslaget eftersom det även fortsättningsvis skulle vara en skatt med all den skatteformalia som kommer till. Det är självklart att vi ska ha strikta och rättssäkra regler för skattebetalning i och med att det kan röra sig om väldigt stora belopp som kan påverka den enskilde avsevärt. Men i sådana här frågor, som ändå är mängdärenden med ganska små belopp, är det egentligen bättre med ett avgiftssystem.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 2.

Anf. 3 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Om man skulle ha haft någon vinjett på detta skulle man ha haft vinjetten till Gamla skivbekanta. Jag vet inte vilken gång i ordningen det är, men jag brukar vid varje tillfälle uttrycka förhoppningen att det är sista gången vi debatterar den här frågan i riksdagen. Jag håller helt och hållet med Helena Leander om att det inte är någon fråga som riksdagen bör syssla med över huvud taget. Det är en lokal fråga. Vi får hoppas att Grundlagsutredningen leder fram till ett sådant beslut att den här typen av frågor kan avgöras på annat sätt än i Sveriges riksdag.

Det möjliggör också att införa denna fantastiska skatt, som då skulle vara avgifter, på många andra platser, till exempel Göteborg, Malmö, Karlstad eller Uppsala.

Så underbara verkningar som den har haft är det förvånansvärt att det inte finns massor med motioner om att man ska införa den nästan överallt i Sverige. Alla de som sitter i dessa långa bilköer i Stockholm dagarna i

ända måste ju förundra sig över detta, och de som står i köerna på Östra station och på Centralen och väntar på tunnelbanan måste ju fundera på vilken fantastisk skatt detta har varit.

Men nu är det inte det vi ska diskutera i dag, utan vi ska diskutera hur man betalar detta. Jag menar att det är en klok åtgärd som regeringen föreslår att ändra i enlighet med det här. Man kan naturligtvis alltid diskutera, som oppositionspartierna gör här, hur hög tilläggsavgiften bör vara om man inte betalar. Jag tycker att det är en klok medelväg som man har gått här. Jag tycker också att man kan ha argument för att den skulle vara högre.

Jag tycker att det är en klok medelväg inte minst av den anledningen att den är så otroligt begränsad till en del av Sverige. Jag måste ändå få säga, som företrädare för den här regionen, att det ju i praktiken bara är i den här regionen som denna skatt tas ut, och det gör att man bör vara lite försiktig med att pådyvla just den minoritet som drabbas av denna skatt, Stockholms och Stockholms kranskommuners invånare, för mycket.

Fru talman! En enda avvikande synpunkt eller tilläggsynpunkt har jag i denna fråga. Det gäller frågan om den obligatoriska registreringen av alla bilar som man har. Det finns ett moment av integritetskränkning i detta. Om man skulle önska någonting för framtiden, när denna skatt kanske kommer att införas på andra håll i landet, skulle jag av integritetsskäl vilja skicka med att man bör överväga att det också ska finnas ett kontantalternativ så att man slipper bli registrerad med sin bil och var man åker omkring med den. Det är en fråga som inte har beretts på ett bra sätt, tycker jag, varken av den tidigare regeringen eller den här regeringen, men man bör tänka på detta. Det är dock så att det inte är så otroligt fascinerande att alltid bli registrerad när det gäller vilken bil man åker i och vem man åker med.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

8 § Nya skatteregler för pensionsförsäkring samt förlängd ansöknings- ningstid för skattereduktion för hushållsarbete

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU24

Nya skatteregler för pensionsförsäkring samt förlängd ansöknings-
ningstid för skattereduktion för hushållsarbete (prop. 2007/08:55, skr. 2006/07:47
och skr. 2006/07:131).

Anf. 4 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Fru talman! Den här propositionen är framlagd med anledning av ett utslag i EG-domstolen, vilket medför att Sverige nu måste ändra sin lagstiftning på området. De förändringar som utslaget kräver gör det svårare för Sverige att få in de skatteintäkter som riksdagen beslutar om och som behövs för att säkra välfärd och trygghet. Ur konsument- och konkurrensperspektiv kan det däremot vara bra att pensionsförsäkringarna kan placeras utomlands.

Prot. 2007/08:92
9 april

*Nya regler om
beslut och betalning
avseende trängselskatt*

*Nya skatteregler för
pensionsförsäkring
samt förlängd
ansöknings-
ningstid för
skattereduktion för
hushållsarbete*

Flera aktörer på marknaden borde kunna leda till större konkurrens och bättre villkor för dem som sparar i pensionsförsäkringar. Samtidigt finns det ett problem med att sambandet mellan avdrag och beskattning av utfallande belopp kan försvagas. Sverige har ju inget intresse av att nya kryphål för skatteflykt öppnas. Det är också principiellt olyckligt att Sveriges skattelagstiftning på detta sätt styrs av EG-domstolen, och EU:s regler försvårar för Sverige att ta ut skatter.

Det utvidgade etableringskravet och de nya kontrollreglerna som regeringen föreslår är naturligtvis nödvändiga åtgärder när våra nuvarande avdragsregler för pensionsförsäkringar inte längre fungerar till följd av EG-domstolens uttolkning av EG-rätten, men det är viktigt att hitta en balans. Å ena sidan finns möjligheten att teckna pensionsförsäkringar med avdragsrätt inom hela EES, som har det positiva med sig att konkurrensen på försäkringsmarknaden ökar, vilket kan bidra till bättre villkor för dem som sparar i pensionsförsäkringar. Å andra sidan finns problemet med att sambandet mellan avdrag och beskattning av utfallande belopp riskerar att försvagas.

Skatteverket kommer att få betydande merarbete med att bygga upp och vidmakthålla ett väl fungerande kontrollsystem. Regeringen borde ha tagit upp detta i propositionen. Vi har från socialdemokratiskt håll noterat att regeringen hela tiden lägger nya kontrolluppgifter på Skatteverket utan att komma med nya resurser. Den som har läst Skatteverkets budgetäskande till regeringen inser denna problematik.

För att skattekontrollen inom andra angelägna områden, som att komma åt den ekonomiska brottsligheten, inte ska bli lidande bör enligt vår mening Skatteverket tillföras nya resurser som täcker upp kostnaden för de nya uppgifterna. Redan i höstas föreslog vi från Socialdemokraterna i vår budgetmotion att Skatteverket skulle tillföras mer pengar, och nu hoppas jag att vi kan se detta i tilläggsbudgeten från regeringen 2008. Vi anser nämligen att det är nödvändigt att noga följa upp utvecklingen av de här nya skattereglerna.

Avgörande för ett fortsatt fungerande samband mellan avdragsrätten och beskattningen är att Skatteverket får nödvändiga kontrolluppgifter från utländska försäkringsgivare, och då även från stater med en annan syn på skatter och skattelagstiftning. Vi vet att det redan i dag finns problem med att få sådana uppgifter från både vissa medlemsländer och stater som Schweiz och Liechtenstein. Nu blir det mer akut med att få till stånd överenskommelser om ett bättre informationsutbyte mellan staterna.

Skulle någon stat eller något annat område inom EES brista i fråga om att lämna kontrolluppgifterna bör regeringen ha en beredskap för att snarast återkomma för att hitta lämpliga motåtgärder.

Med tanke på den betydande osäkerhet som råder om de kontrolluppgifter som regeringen föreslår är tillräckliga föreslår vi i våra motioner att regeringen redan nu bör påbörja en genomgripande översyn av beskattningen av pensionssparandet. I en sådan utredning skulle kunna prövas om en del av problemen kopplade till beskattningen av pensionssparande skulle kunna lösas med en förändring av skattereglerna för privata pensionsförsäkringar.

En utvärdering av hur den utvidgade avdragsrätten fungerar bör även omfatta en länderstudie. Skulle någon stat eller annat område inom EES

generellt brista i fråga om att lämna kontrolluppgifter bör rätten att er- hålla avdrag från försäkringsgivare i denna stat stoppas till dess att nöd- vändiga uppgifter kommer fram.

Det är också uppenbart att Skatteverkets arbete kommer att bli mer kompetens- och resurskrävande. Därför vill jag återupprepa att Skatte- verket måste tillföras mer resurser i kommande budgetar för att på ett ändamålsenligt och effektivt sätt kunna klara sina ökade uppgifter.

Skulle det visa sig att de nya reglerna är otillräckliga och medför för- luster av skatteintäkter för Sverige måste systemet med en individuell av- dragsrätt för pensionsförsäkringar ses över.

Med tanke på den betydande osäkerhet som råder om regeringens åt- gärder i den här propositionen är tillräckliga vill vi i likhet med LO att regeringen utreder en annan form av beskattning på detta område. En stor del av de problem som är kopplade till beskattningen kan lösas om det sker en förändring av skattereglerna för privata pensionsförsäkringar mot en så kallad rättvänd beskattning och om skattskyldigheten för avkast- ningsskatten samtidigt flyttas från försäkringsbolagen till de försäkrade individerna.

Det behövs dock fortfarande kontrolluppgifter från de utländska för- säkringsbolag som hanterar försäkringstagare bosatta i Sverige för att säkerställa att avkastningen betalas in och kan kontrolleras. Vi ser därför ingen anledning att regeringen väntar med att utreda frågan om rättare beskattning utan menar att en sådan utredning snarast bör tillsättas.

Med anledning av det sagda tillstyrker jag förslaget om tillkännagi- vande som finns i motion Sk27, yrkandena 1 och 2, och Sk28, yrkandena 1–3. Vi förutsätter att regeringen kommer att hörsamma finansutskottets tidigare uttalande vad gäller vissa civilrättsliga frågor med anknytning till flytträtt av försäkringar. Detta har tagits upp i motion Sk385.

Den skattereduktion som införs för hushållsarbete gynnar enligt vår uppfattning höginkomsttagare, och de arbetstillfällen som tillkommer är relativt sett dyra för statskassan jämfört med om motsvarande belopp – det handlar om 3 miljarder – i stället användes för utbildning och forsk- ning.

Vi tycker också att systemet är fördelningspolitiskt orättvist, medför stora kontroll- och gränsdragningsproblem och är oansvarigt ur budget- perspektiv. I enlighet med motion Sk28, yrkande 4, föreslår vi därför att riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i regelsystemet för hus- hållsarbete. Vidare föreslår vi att riksdagen ska uttala sig för ett avskaf- fande av avdraget för hushållsarbete.

Jag yrkar härmed bifall till våra reservationer.

Anf. 5 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! I detta betänkande och i propositionen föreslås nya skat- teregler för pensionsförsäkringar, annars riskerar vår lagstiftning att vara oförenlig med EG-rätten. Man menar alltså att de svenska reglerna skulle strida mot den fria etableringsrätten, och det låter ju allvarligt.

Det innebär att rätten att teckna försäkringar efter ett sådant beslut gäller hela EES-området. Nu kommer också nya krav för att få teckna dessa försäkringar. Det handlar om att försäkringstagaren blir ansvarig för avkastningsskatten. Ett avtal ska innehålla ett skriftligt åtagande om att lämna kontrolluppgift till Skatteverket; Skatteverket har ju befarat att

Prot. 2007/08:92
9 april

*Nya skatteregler för
pensionsförsäkring
samt förlängd
ansökningstid för
skattereduktion för
hushållsarbete*

det blir stora kontrollproblem. Det finns remissinstanser som ifrågasätter om kontrolluppgiftslämnande egentligen kan vara förenligt med EG-rätten. Jag vet inte om det kan vara en stor komplikation. Man föreslår också en utvidgad så kallad avskattningsregel. Det kan gälla någon typ av skatt ifall man hanterar pensionsförsäkringen på ett otillåtet sätt.

Nu föreslås även att flyttstoppet för gamla försäkringar hävs från den 1 maj 2008, och när det gäller hela EES-området ska bestämmelsen träda i kraft den 1 januari 2009. Här ska man komma ihåg att Skatteverket i sitt remissvar tyckte att man skulle vänta med det sista beslutet. De ville först se att det verkligen trädde i kraft. Regeringen lyssnade väl till viss del på det eftersom ikraftträdandet gällande hela EES-området flyttades fram men beslutade ändå att riksdagen redan nu skulle fatta beslut om den 1 januari 2009. En kontrollstation hade kanske varit bättre i detta fall.

När vi fattar dessa beslut kommer möjligheten att kontrollera sambandet mellan avdragsrätt och beskattning vid utbetalning av en pension att försvåras, vilket påtalats av bland annat Skatteverket. Nu tror jag att det till viss del kan begränsas genom de åtgärder som vidtas. Det finns i betänkandet både hängslen och livrem. Samtidigt är det lite nytt att uppbörd av skatt från ett större område än det som gäller Sverige ska ske via oss.

Vi har motsvarande problem med uppskov av reavinstskatt vid försäljning av bostäder där pengar flyter ut ur landet. Det handlar om pengar som finns utanför våra gränser men där det är vårt skatteverk som ska ta in pengarna. Det är pengar som vi vill använda till att bygga upp vår välfärd. I det perspektivet kan det ibland bli ganska skakigt.

Därför har Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna en reservation i betänkandet. Vi menar att för att få långsiktigt hållbara regler ska man kanske göra en total översyn av beskattningen av pensionssparandet. Man ska också pröva möjligheten att slopa den individuella avdragsrätten för pensionsförsäkringar och i stället införa en "rättvänd" beskattning av pensionsförsäkringarna.

Nu tror jag att utskottets förslag kommer att gå igenom vid voteringen i dag, och därför är det viktigt att skicka med majoriteten att trots allt göra en sådan översyn och pröva resultatet mot det som vi kommer att få uppleva när de nya reglerna träder i kraft. Då har vi åtminstone något slags facit i hand. Jag tror nämligen att vi alla, vilken konstellation vi än tillhör, är intresserade av att dessa skattepengar kommer in till Sverige och till vår välfärd.

Vi noterar att regeringens förslag även innebär att Skatteverket får ökade kostnader. Det handlar både om engångskostnader och om årliga kostnader, och det rör sig om ganska avsevärda belopp. Nu är detta inte på något sätt ett budgetbetänkande, men vi förväntar oss att man både i tilläggsbudgeten och i höstens budget kommer att ge ytterligare resurser till Skatteverket. Som Skatteverket skriver i sitt remissyttrande blir de för att klara omläggningen tvungna att ta resurser från annat. Till exempel minskar deras möjligheter att satsa på internationell ekonomisk brottslighet. Det sägs klart och tydligt i remissvaret.

Betänkandet innehåller också en förändring av sista ansökningsdag för hushållsnära tjänster. Det är en förlängning från den 1 februari året efter beskattningsåret till den tidpunkt då självdeklarationen lämnas in. Jag har inte för avsikt att nu ta upp en debatt om hushållsnära tjänster.

Den debatten har vi haft många gånger, och Vänsterpartiets inställning i dessa frågor är nog ganska välkänd. Däremot kan det vara intressant att ha en debatt om hushållsnära tjänster ganska snart, när vi ser resultatet av den reform som redan är införd.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 6 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Mycket kan man säga om EU men knappast att det gör våra skatteregler enklare. Det är mycket möjligt att den väg som regeringen valt för att anpassa vår lagstiftning till EU när det gäller skatteregler för pensionsförsäkringar verkligen är den enklaste, men för att vara den enklaste är den uppenbarligen ganska krånglig. Mycket kontrolluppgifter blir det; det är i alla fall en sak som är säker. Kanske blir det till och med så många att det är läge att börja fundera över om det är värt att ha kvar den individuella avdragsrätten för pensionssparande eller om man, som tidigare talare varit inne på, bör fundera på att ha en mer ”rättvändig” beskattning.

När systemet infördes var tanken att uppmuntra människor att tänka långsiktigt och spara till pensionen. Att man fick dra av på skatten när man sparade och sedan skatta för pengarna när man tog ut dem innebar dels att man kunde skjuta upp skatten, dels att höginkomsttagare kunde göra ett litet klipp genom att som pensionär ha lägre marginalsatt än när de tjänade mycket pengar. Vad gäller låginkomsttagare är det däremot snarare tvärtom. Sedan jobbskatteavdraget införts har man som pensionär högre marginalsatt än när man pensionssparar. Det är alltså tveksamt om det hela är så särskilt smart.

Men även om vi bortser från fördelningseffekterna, vilket jag i och för sig inte tycker att vi ska göra, har det tillkommit ytterligare ett problem nu när vi inte längre får begränsa avdragsrätten till svenska pensionsförsäkringar; den ska gälla hela EES-området. Det är ganska mycket pengar som finns i pensionsförsäkringarna, runt 1,3 biljoner i obeskattade pengar. Då blir man lite nervös ändå. Man vill att pengarna ska komma in. Så länge avdragsrätten var begränsad till Sverige kunde vi som sagt ha hyfsad koll, men nu blir det lite bökgigare.

Återigen: Ska vi ha kvar det här systemet, eller ska vi kanske ha en översyn av läget för beskattningen? Kanske skulle det innebära att en del, i första hand höginkomsttagare, skulle spara mindre. Men å andra sidan skulle pengarna vara mer värda när man väl tar ut dem, för man måste inte skatta på dem då.

Jag tycker i alla fall att frågan är värd en utredning. Därför yrkar jag bifall till reservation 2. Precis som tidigare talare motsätter jag mig skattereduktionen för hushållstjänster. Däremot tycker jag inte att det är jättemeningsfullt att bråka om vid vilken tid de här ansökningarna ska vara inne hos Skatteverket.

Anf. 7 ULF BERG (m):

Fru talman! Det går tydligen fort när man har roligt, även om det inte var så roligt att vara leksing i går när Leksand spelade bort sina elitseriechanser. Vädret var inte heller så roligt i morse. Men det är glädjande att vi har en alliansregering som spelar på topp. Än en gång har man levererat en bra proposition.

Prot. 2007/08:92
9 april

*Nya skatteregler för
pensionsförsäkring
samt förlängd
ansökningstid för
skattereduktion för
hushållsarbete*

Den här propositionen är främst till för anpassning till EG-rätten. Det var Birgitta Eriksson som tyckte att det var ett bekymmer. Jag tycker precis tvärtom. Det är jättebra att vi ökar konkurrensen. En av anledningarna till att vi har gått med i EG är att vi får ökad konkurrens och billigare varor och liknande. Det är också bra för vår tillväxt.

Det har mycket riktigt påpekats att det rör sig om otroligt stora summor. Man börjar närma sig 2 000 miljarder i sparade pengar. Vad gäller den statliga skatt som man kommer att få in, naturligtvis under en hel del år, nämner man 500 miljarder kronor som en siffra. Som sagt är det inte för ett år. Det beror på. Tar jag ut pensionsförsäkring under fem år, eller tar jag ut den resten av mitt liv? Det är lite svårt att sja om hur långt ens liv ska bli, även om vi säkert är rörande överens om att det tar slut.

En grund till den uppskjutna skatten är att man ska stimulera till pension. Samtidigt kan vi konstatera att just jobbskatteavdraget har gjort att det i vissa fall kanske inte är riktigt lönsamt, eftersom idén med att spara en pension är att man förhoppningsvis får en lägre skatt när man ska ta ut det här. Då är det en bra affär. Annars kan man också titta på andra former av sparande.

Låt oss titta på LO-medlemmarna. I går kunde jag läsa i bland annat Svenska Dagbladets näringslivsdel, tror jag att det var, en nyhet från TT om hur LO-medlemmar sparar. Tre av tio saknar ekonomisk buffert. Hälften av dem som har en buffert har en buffert som är lägre än 20 000 kronor. Fyra av tio saknar pensionssparande. Det här är naturligtvis allvarligt. Speciellt är det yngre personer som saknar pensionssparande. Det finns alltså all anledning att på olika sätt sträva efter att det ska bli ett högre sparande.

Pensionsspararna kommer nu att få ett större utbud, som jag var inne på, och det är en logisk utveckling av vårt EU-medlemskap. Bättre konkurrens gynnar oss också, så att vi får bättre avkastning på vårt sparande. Det är därför av största vikt att vi hittar ett bra regelsystem och att vi också får in de här skattepengarna, vilket också tidigare talare har varit inne på.

Jag anser att regeringen här har kommit med ett bra förslag. Nu tycker främst s och v, men även mp, att man redan nu borde börja titta över det här. Men en bra regering, vilket vi har nu, tittar hela tiden över detta. Det var ett tag sedan vi blev medlemmar i EU. Varför har inte den gamla regeringen under alla dessa år gjort någonting? Nu är det i och för sig en dom, men man borde ha kunnat förutse den här utvecklingen.

Jag hoppas i varje fall att det med de nya reglerna blir bättre konkurrens och att vi får ett ökande sparande, för det behövs. Det är många som behöver spara till sin pension. Framtiden får utvisa om det blir så, men även om vi har sänkt avdragsmöjligheterna från ett basbelopp och vid högre inkomster en procentsats ned till 12 000 per år tycker jag att är det positivt fördelningspolitiskt, eftersom det är de med högre inkomster som är drabbade. Det ska kopplas till att man har tagit bort förmögenhetsskatten. Fördelningspolitiskt känns det helt rätt.

När det gäller de hushållsnära tjänsterna har vi åter i denna kammar fått höra hur eländigt det är. Borde inte Birgitta Eriksson ge sig ut i verkligheten och titta, fru talman? 44 000–45 000 är den senaste siffran över hur många som har sökt det här, och den siffran är gammal. Tusentals nya jobb tillkommer. Fler företag bildas, ofta med kvinnlig ledning.

Varför tycker man så illa om hushållsnära tjänster när man för några år sedan predikade rotavdragens väl? Det var väl samma princip? Det var inte de i hyresrätter som kunde göra de avdragen när målaren kom eller när man skulle byta fönster eller vad man nu skulle göra. Men då var det män som gjorde det här. Då gick det tydligen bra. Det är ett problem att det främst är kvinnor som finns i den här typen av verksamheter. Så är det. Men jag tycker att det är jättebra.

Birgitta Eriksson är välkommen till Avesta den 28 april, fru talman. Vi har bjudit in ett par representanter för de här företagen. Vi har även Tomas Tobé på plats för att diskutera hur man kan öka sysselsättningen och hur man går från en svart sektor till en vit. Jag hör ofta från talarstolen att det är otroligt viktigt att vi bekämpar den svarta sektorn.

Jag har sagt det förut i den här talarstolen, eller kanske i ett replikskifte: 1998 fanns förslaget om hushållsnära tjänster med i Småföretagardelegationen under s-ledning. Det var den som Anitra Steen satt med i. Det är väl därför den förra statsministern nu utnyttjar denna eminenta avdragsmöjlighet.

Det finns som sagt ingen som helst anledning att tillmötesgå reservationerna. Jag yrkar, fru talman, bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande nr 24 gällande nya skatteregler för pensionsförsäkring samt förlängd ansökningstid för skattereduktion för hushållsarbete. Jag yrkar även avslag på motionerna.

Anf. 8 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Jag sade att vi är överens. Vi är inte mot förslaget, Ulf Berg. Vi tycker att det är bra ur både konsument- och konkurrenssynpunkt att man har utvidgat etableringskravet. Där är vi överens.

Vi är också överens, Ulf Berg, om att det är enorma pengar. Precis som du sade ligger en summa motsvarande den dubbla statsskulden i obeskattat pensionskapital. Du gjorde en beräkning, och jag har också gjort en beräkning på vad vi kan få in per år under en skatteperiod på 20 år. Det handlar om över 50 miljarder, lika mycket som statsskatten.

Det är det som det handlar om. Vi måste förstå hur viktigt det är att detta inte sjabblas bort och blir föremål för skatteplanering och skattefusk. Det tror jag inte att någon av oss har intresse av. Regelsystemet är bra, men det är Skatteverket som ska följa upp det och kontrollera det. De måste få rimliga resurser för att kunna kontrollera denna väldigt stora skattecredit som ligger ute. Jag tycker att det vore oansvarigt av den borgerliga regeringen att inte inse att man måste ge resurser till Skatteverket, så att de kan utföra sina arbetsuppgifter.

Det är 44 000 som kommer att utnyttja avdraget för hushållsnära tjänster. Det är 1 procent av hushållen. Vi har inget emot att människor i sin privata konsumtion använder sig av hushållsnära tjänster. Det vi självfallet har reagerat på är att det är en oerhört stor skattesubvention.

Jag tycker i likhet med Marie Engström att vi ska ta den här diskussionen när regeringen har gjort en ordentlig utredning och uppföljning.

Anf. 9 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Det verkar som att vi är överens om det mesta utom möjligtvis resurserna till Skatteverket, och det är glädjande.

När det gäller Skatteverket har jag sagt förut som ett svar till bland annat Lars Johansson att det är viktigt att man hela tiden från regeringens sida analyserar olika verk och vad de får för budgetram. Jag förutsätter att man gör så fortsättningsvis även för Skatteverket.

Det kanske inte alltid handlar om kontrollstaten. Nu råkar jag vara tjänstledig polis. Det är en vacker tanke att om man bara har tillräckligt med poliser så fixar man allt. De rattfyllerister man tar på ett år är ungefär lika många som kör på en dag. Det är bättre att man hittar system som till exempel alkoholås eller liknande. Det kanske är effektivare.

Det är samma sak med skattepolitiken. Det är viktigt med hushållsnära tjänster. Det beror på skatteklarna. Om jag betalar Birgitta Eriksson 100 kronor för en tjänst kanske Birgitta får behålla 10–20 kronor. Resten ska andra ha. Borg ska ha en stor del, och det ska till olika försäkringar och annat.

Det är klart att frestelsen för många kan bli väldigt stor. Man säger: Vi säger 50 kronor, och så blandar vi inte in Borg. Jag tror inte det hjälper hur mycket Skatteverket får som resurser. Det är svårt att vara ute i varje kammare och kontrollera det. Det beror på sakens natur. Det kan vara bättre med morötter.

De företag som finns för hushållsnära tjänster beskriver en strid ström av pengar från svart sektor in i den vita tack vare detta. Det är så jag tycker vi ska fortsätta.

Anf. 10 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Vår oro, Ulf Berg, handlar för det första om att det är enorma pengar. Det andra är att vi redan i dag enligt Skatteverkets egna beräkningar har ett skatteundandragande på 133 miljarder som man i dag inte klarar av att få in.

När Skatteverket får fler stora arbetsuppgifter måste även alliansregeringen förstå att det måste få resurser någonstans för att klara av det. Det är där min och vår oro finns.

Jag tror inte heller ni har något intresse av att det kommer nya krypthål för skatteflykt och skatteundandraganden. Den här propositionen ger ett bra regelsystem. Men den ger inte förutsättningar att tillämpa det. Det är där vi känner den stora oron.

När det gäller EES-länderna vet vi att det finns länder som inte har samma skattemoral och uppfattning om skatter som vi. Det finns redan i dag problem att få in uppgifter från vissa stater. För att få det med det kontrollsystem som finns i propositionen måste Skatteverket jobba upp ett samarbete med de länderna. Det kräver kompetent personal som man har möjlighet att avsätta för de arbetsuppgifterna.

Vi är överens om propositionen och det regelverk som finns i propositionen. Vi är från vår sida oroliga att Skatteverket inte har möjligheter att göra detta, och ni uttryckte det själva.

Anf. 11 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Det är bra att Socialdemokraterna känner oro för frågan. Det betyder att vi kommer att följa den i framtiden.

Om man tittar på oron gäller den främst de länder som finns i EU som inte har samma skattemoral. Det finns inbyggt i förslaget att om man inte får in kontrolluppgifter och annat kommer det att vidtas ett antal åtgär-

der. Om jag minns siffran rätt kommer det att motsvara en marginals katt på 85 procent.

Den ekonomiska drivkraften finns hos alla att se till att hålla sig till detta. Annars kommer man inte att placera sin pensionsförsäkring där. Det finns en ekonomisk grund till att inte fuska. Då är vi tillbaka till den morot som kanske är effektivare än att Skatteverket får fler personer.

Flytträtten och den retroaktiva lagstiftningen är också helt rätt. Annars hade vi verkligen kunnat få en situation när man mycket snabbt hade flyttat ut sitt pensionskapital. Då hade svenska staten och Skatteverket tappat kontrollen över pengarna. Därför var det befogat att göra det. Nu återkommer flytträtten från den 1 maj, och det känns väldigt bra.

Låt oss på sedvanligt vis vara med och granska hur det utlöper. Det är precis som med skatten på hushållsnära tjänster där man tyckte att den 1 februari var dumt. Nu kommer man med regeln att man ska lämna in avdraget för föregående år i samband med sin deklaration. Det är ett sätt att handskas med saker när man tycker att man kan förbättra ett väldigt bra förslag och göra det ännu bättre.

Anf. 12 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Ulf Berg tog upp statistik över pensionssparande och ekonomiska buffertar. Det finns två problem. Den ekonomiska situationen för många pensionärer är så illa att man måste spara för sin pension via extra pensionssparande. Dessutom har många grupper inte den ekonomiska kapaciteten att göra detta, precis som Ulf Berg sade.

Hur ska man råda bot på det? Uppenbarligen har regeringens skattesänkningar inte kommit de människor till del som ni själva säger i retoriken, nämligen låg- och medelinkomsttagare. Det är väl så att det är de som redan har det gott ställt som har fått ut någonting positivt av er skattepolitik.

För att gå vidare kan man säga att problemet också är att vi har ett pensionssystem som innebär att du som låginkomsttagare också får en låg pension. Vi har raka rör mellan det du tjänar in och det du får ut. Tidigare hade vi en lite annorlunda ordning. Det är ett sammansatt problem.

Jag vill ändå ta upp frågan som vi har i vår reservation. Det gäller möjligheten att göra en översyn av beskattningen av pensioner. Även om vi genomför detta nu är det viktigt om inte annat för att säkra skattebasen att göra precis den översynen.

Jag vidhåller det och vill höra Ulf Bergs försvar för varför man inte redan nu skulle kunna göra det.

Anf. 13 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att göra ett litet konstaterande. Jobbskatteavdraget har medfört det positiva att en låginkomsttagare i Sverige har gått från att betala EU:s högsta skatt till en medelskatt i EU. Det är en bra grund för att man ska kunna öka sitt sparande.

Ett högt skattetryck på det svenska folket – och vi har haft världens högsta skattetryck – underlättar inte privat sparande. Speciellt har det varit det för låginkomsttagare. Jag tror att Marie och jag klarar oss alldeles utmärkt. Men det finns många andra med en helt annan lön. Det är

Prot. 2007/08:92
9 april

*Nya skatteregler för
pensionsförsäkring
samt förlängd
ansöknings tid för
skattereduktion för
hushållsarbete*

mycket bra att vi har gjort konstruktionen att det är människor med låga inkomster och medelinkomster som är de stora vinnarna procentuellt sett.

När det gäller den andra frågan om skattebasen måste man alltid hela tiden vara med och bevaka olika frågor.

Vi vet att det har kommit domar som berör bolagsskatten. Till viss del kan man fundera på om det är nödvändigt att Skatteverket drar tillbaka alla processer. Det finns de som menar att de var annorlunda. Men hela tiden kan utslag i våra domstolar eller i EG-rätten medföra att vi måste göra justeringar. Jag tycker att det här är ett naturligt sätt att arbeta på. Men jag förstår att oppositionen för att ha någonting utöver hushållsnära tjänster att invända mot måste ta till det här.

Anf. 14 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt om jag förstod det där svaret. Men jag märker att Ulf Berg i alla fall inte vill svara på min fråga, utan säger någonting helt annorlunda.

Jag vill bara värna skattebaserna. Man kan göra jämförelser med de stora uppskovsbelopp som föreligger i samband med reavinstbeskattning vid försäljning av bostäder. Allianspartierna har ju i alla fall börjat jobba med de frågorna. De var en del av era fastighetsskatteförslag. Jag kan tycka att det är sympatiskt att man börjar tänka: Här finns det pengar, och de måste någon gång komma in till staten! Det blir lite av samma resonemang här, och det är därför jag blir lite förvånad över att Ulf Berg inte kan ge någon typ av besked. Han säger bara någonting som verkar lite mer flummigt.

Jag ska försöka hinna med att säga någonting om rotavdraget, som Ulf Berg tog upp från talarstolen. Man har haft rotavdraget som en konjunkturåtgärd ett par gånger – på 90-talet och för några år sedan. Om vi tittar på det regelsystem man har i Finland i dag ser vi att det är någonting som utnyttjas till 80–85 procent, tror jag att det är, medan städtjänsterna inte alls utnyttjas i samma utsträckning. De kanske inte ens kom upp till 10 procent av de avdrag som människor yrkar på i sina deklarationer. Detta kanske är någonting att ta med sig. Så kallade rotavdrag var någonting som människor var intresserade av och någonting som verkligen efterfrågades. Sedan kan man kanske diskutera värdet av det också. Syftet var många gånger att tidigare lägga någonting som ändå skulle bli gjort. Man hade det som en konjunkturåtgärd.

Anf. 15 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Det var trevligt att få höra att man är lite flummig ibland. Annars brukar man bli beskydd för att man är för rak. Det tar sig! Man har väl en ständig utveckling här i livet.

Det handlar om skattebasen. Ska vi ge oss ut i EU med den här typen av åtgärder, exempelvis pensionsförsäkring eller det som Marie själv nämner här om husförsäljning och att man kan ta med sig ett uppskovsbelopp och köpa en fastighet i ett annat land? Det medför ett komplexare system.

Jag kan stå här och erkänna att Skatteverkets idé om fastighetsavgiften och att man kanske skulle ha sänkt reavinstskatten i stället och sedan trappat av uppskovsbeloppen hade varit en lösning. Om den lösningen hade föreslagits hade jag definitivt tryckt på den gröna knappen. Nu

tycker jag att den lösning som valdes också är helt acceptabel. Men det finns olika spår att gå. Diskussionen ska hela tiden finnas levande, och jag är fullständigt övertygad om att vår eminenta alliansregering hela tiden diskuterar. Om det finns åtgärder som medför förbättringar kommer man att genomföra dem.

Fru talman! När det gäller rotavdragen i jämförelse med hushållsnära tjänster har man haft en enorm svart sektor inom hushållsnära tjänster som det fanns all anledning att göra någonting åt. Det finns det också på rotavdragssidan, om man får kalla den så. Det vet alla. Men rotavdragen är inte lämpliga i dag eftersom vi vet att byggsektorn i dag är glödhet. Den är nästan för het. Det är otroligt dyrt att bygga. Då ska man inte kasta ytterligare bensen in i brasan, för då blir det bara hetare. Det är inte rätt läge nu, och jag hoppas att politiken leder fram till att vi slipper hamna i sådana lågkonjunkturer i fortsättningen.

Anf. 16 KARIN NILSSON (c):

Fru talman! Är det inte snart dags för Socialdemokraterna att ge sig i frågan om hushållsnära tjänster? Det är nog fler än jag som kommer ihåg att vi har fattat parlamentariska beslut här i kammaren om att införa en skattereduktion på tjänsterna. Är det inte dessutom så att beslutet är verkställt och har trätt i kraft från den 1 juli 2007? För många hushåll är detta en efterfrågad verksamhet, och för företagen som utför tjänsterna innebär de en växande marknad. Detta bidrar till sysselsättningen i landet.

Frågan om en skattereduktion för hushållsnära tjänsters vara eller inte vara är avgjord. Det beslutet fattade vi den 30 maj förra året. Det trodde jag att också Birgitta Eriksson kände till och måste respektera.

Fru talman! Jag vill också tacka Marie Engström för att hon undvek denna retorik och respekterar kammarens beslut.

I dag handlar beslutet om att förlänga tiden för ansökan om skattereduktion för hushållsnära tjänster. Förslaget innebär ett beslut om sista datum. Det är ett sista datum som innebär att man flyttar fram datumet från någon gång i februari till i samband med att man gör sin självdeklaration. Det måste väl vara mer av en detaljfråga i sammanhanget av teknisk karaktär än en politisk fråga.

Fru talman! Den andra frågan i samma betänkande handlar om nya skatteregler för pensionsförsäkringar. Där gjorde Birgitta Eriksson en förträfflig resumé av all problematik som det innebär och har inneburit och dessutom av vad förslaget innebär. Ulf Berg såg möjligheterna i förslaget. Och visst sker det en förändring! Regeländringarna är till för att anpassa vår beskattning av pensionssparandet i Sverige till krav från EG-domstolen. Det är krav som har funnits sedan 2004. Liknande fall behandlades i både Danmark och Belgien 2004, så nog är det hög tid att vi gör någonting även här i frågan.

Vi verkar egentligen vara överens om att anpassningen ska göras – både alliansregeringen och motionärerna i frågan. Däremot föreslår både s och v i sina motioner att Skatteverket ska tillföras mer resurser för de kostnader som uppkommer till följd av de nya skattereglerna för pensionsförsäkringar. I det sammanhanget är vi inte överens. Det har fattats en mängd beslut inom skatteområdet. Förhoppningsvis finns det också lättnader i en del förslag och förenklingar i en del förslag som kan väga upp den större arbetsbörda som andra förslag medför. Om just denna

Prot. 2007/08:92
9 april

*Nya skatteregler för
pensionsförsäkring
samt förlängd
ansökningstid för
skattereduktion för
hushållsarbete*

regeländring kommer att ta mer resurser i anspråk får det försöka vägas upp av andra. Frågan måste också utvärderas i samband med att Skatteverket redovisar sitt bokslut och att man tittar över ramen totalt. Det är givetvis något man får göra i alla myndigheters verksamhet. Man får också ta ställning till om det finns justeringar att göra någon gång i efterhand inför nästa budgetår.

Fru talman! Jag vill med detta inlägg yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 17 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Det är inte vi som pratar om hushållsnära tjänster i den här debatten. Det är alliansregeringen. Debatten handlar om pensionsförsäkringar och att säkra de skatteintäkter till Sverige som vi så väl behöver. Däremot hoppas jag att vi är överens om att vi gör en utvärdering av hushållsnära tjänster, och då ska vi ta en rejäl debatt om det.

Jag måste fråga vad Centerpartiet tycker i frågan. Kan ni garantera att Skatteverket har tillräckliga resurser? Behöver vi inte vara oroliga för de enorma pengar som ligger i obeskattat pensionskapital? Kan ni garantera att vi får in de skatterna med de resurser som Skatteverket har i dag?

Vad tycker ni om att man kanske skulle fundera på en annan beskattning? Det är jättebra att människor sparar, men vi kanske ska fundera på att någon annan typ av beskattning är bättre med tanke på att vi måste säkra skattebaserna. Vad tycker Centerpartiet om det?

Redan i dag vet Skatteverket att man inte har möjligheter att få in de 133 miljarder som man säger är skatteundandragande. Hur vill Centerpartiet lösa det?

Anf. 18 KARIN NILSSON (c) replik:

Fru talman! Det var många frågor på en gång. Jag ska se om jag kan reda ut dem alla.

Birgitta Eriksson säger att hushållsnära tjänster inte var något som Socialdemokraterna har tagit upp i debatten i dag. Men, fru talman, nog är det så att Birgitta Eriksson nämnde att man vill att avdraget för hushållsnära tjänster ska avskaffas och att det också står i motionen. Det står någonstans ovanför mitten på s. 10 i betänkandet, där Socialdemokraternas motion redovisas.

Jag reagerar givetvis på att den här frågan återigen lyfts fram, och att man säger att man vill avskaffa detta, i ett sammanhang där det faktiskt handlar om en ren teknikalitetsfråga. Inte går det att förneka att frågan har lyfts fram av Birgitta Eriksson i dag.

När det gäller Skatteverkets resurser förstår jag att frågan handlar om att vi inte får in pengarna om vi inte tillsätter resurser för att klara av att bemanna kontoren. Jag ser inte annat än att det måste finnas en dialog mellan myndigheten och departementet där man ser på orimligheter, om det skulle uppstå sådana. Men det finns också beslut som förenklar, och det finns beslut som ger effekter när det gäller belastning på kontoren och i myndighetsutövandet.

Jag tycker att vi i det här läget också måste se en helhetslösning och inte börja plocka in pengar och ut pengar i varje sammanhang då vi fattar ett beslut i kammaren. Det måste till en helhetslösning i samband med exempelvis ett bokslut då man lyfter fram hela frågan om personal och ekonomi för myndigheten.

Anf. 19 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Hushållsnära tjänster finns med i propositionen. Det kan inte vara någon nyhet vad vi tycker om dem. Vi upprepar bara vad vi tycker och tänker när det gäller hushållsnära tjänster. Däremot ser vi gärna fram emot en debatt när vi har utvärderat dem. Hittills tycker 1 procent av hushållen inte att det är en succé precis. Men det får vi återkomma till. Låt oss utvärdera det.

Däremot förstår jag inte riktigt att man inte kan lyssna och inse att Skatteverket får allt fler arbetsuppgifter. Hushållsnära tjänster är också en väldigt stor administration för Skatteverket. Senast i raden är att det ska vara skatt på privat flygbränsle. Där blir det gränsdragningsproblem och ytterligare påfrestningar för Skatteverket när det gäller att kunna kolla upp det här.

Vi har lyssnat på Skatteverket så vi har redan i vår budgetmotion för 2008 tillförsäkrat dem 60 miljoner mer per år. Det var innan de senaste uppgifterna. Det vore intressant att höra om det finns några sådana tankar hos Centerpartiet. Vi vet också att de själva har sagt att de skulle behöva 20 miljoner per år för att över huvud taget ha en chans att klara av det här.

Sedan kan vi fundera på något som de själva har föreslagit på Skatteverket, att man kanske skulle utvärdera det här innan det genomförs fullt ut, allt i syfte att klara skattebaserna. Vi behöver få in varenda skatteklara för att garantera välfärden framgent. Lyssna gärna!

Anf. 20 KARIN NILSSON (c) replik:

Fru talman! Birgitta Eriksson säger att det är känt vilken inställning ni har till hushållsnära tjänster. Trots det är det faktiskt ett tillkännagivande som ni med er motion har bett att få igenom i dag, ett tillkännagivande om att avdrag för hushållsnära tjänster ska avskaffas. Det tycker jag definitivt är att lyfta tillbaka frågan och förvänta sig att den ska tas upp på nytt här i kammaren genom att skatteutskottet lyfter fram den.

Den frågan hör alltså inte hemma i dagens debatt. Det kan man se när man tittar på vad det egentligen handlar om. Dagens debatt handlar om att vi ska flytta sista datumet för redovisningsperioden. Sedan kan jag tänka mig att frågan kan bli aktuell i andra sammanhang, men inte i samband med en sådan här teknisk detaljfråga.

När det gäller flera arbetsuppgifter och mer resurser vore det väldigt intressant att se om vi under året också dyker på en sådan situation där Skatteverket säger att man kanske inte behöver just den här tjänstemannen eller just den här summan pengar i just den här frågan. Det kan bli föremål för diskussion här att man också i något sammanhang lyfter bort en och annan summa. Det sker förändringar i arbetsinsatser hos en myndighet under året. Det kan vi nog se oavsett vilken myndighet vi tittar närmare på. Det gäller att hela tiden vara vaksam på detta och på förändringar i flödet mellan kontona.

Det handlar om, tycker jag, att följa bokslutet och anmärkningarna i bokslutet som visar på varför flödena har sett annorlunda ut än de var från början i en budget. Och vi ska inte gå in och peta alltför mycket under ett verksamhetsår. I så fall skulle vi in och peta i vartenda beslutsammanhang, både på plussidan och på minussidan.

Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! När man anmäler sig till en sådan här debatt och beräknar sin talartid kan det inträffa att man lever i den villfarelsen att debatten bara ska handla om det som betänkandet gör. Jag ber därför om tillgift om jag möjligen kommer att överskrida min anmälda tid något, eftersom debatten har blivit mycket vidare än jag hade tänkt mig.

Jag vill ändå börja med att säga att det viktigaste i det här betänkandet är att regeringen – därom finns det egentligen en bred enighet – värnar den skattebas det här är fråga om. Det är väldigt viktigt. Det är det övergripande syftet med de här förslagen, att reglerna för beskattning av pensionssparande inte öppnas för annat sparande än vad som faktiskt sker i pensioneringssyfte. Det är en central mening i det här fallet.

Alla förslag som lagts fram här har kommit till för att värna detta. Det föreslås därför ett nytt kvalitativt villkor för pensionsförsäkringar enligt vilket ett pensionsförsäkringsavtal ska innehålla villkor om att försäkringsgivaren ska lämna kontrolluppgifter enligt lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter. Detta är väldigt viktigt eftersom det handlar om utländska försäkringsgivare. De måste därutöver lämna ett skriftligt besked om att detta åtagande ska uppfyllas av dem.

Detta är de två centrala delarna i den här propositionen. Vi värnar den svenska skattebasen.

Sedan måste man titta på hur det förhåller sig med det svenska pensionssystemet. Det har kommit en del andra förslag. Det är detta som är min utveckling, fru talman.

Jag konstaterar att om det är någonting som har inträffat så är det att den här regeringen alldeles uppenbart har en högre tilltro till det nuvarande pensionsförsäkringssystemet – det obligatoriska systemet – än den tidigare regeringen hade. Det är därför som man har kunnat minska till exempel avdragsrätten för privata pensionsförsäkringar från ungefär 40 000 kronor till 12 000 kronor.

Jag skulle vilja fråga Socialdemokraterna, eftersom ni reserverar er mot detta förslag: Kan vi lita på att ni kommer att återinföra systemet att man ska få göra sådana verkligt stora avdrag? Det är en väldigt viktig fråga. Svaret på den visar om ni litar på det system som vi gemensamt har byggt upp eller inte.

Jag tror också att man i vissa avseenden måste fundera på hur pensioner ska beskattas i framtiden. Birgitta Eriksson tog upp en intressant aspekt i sammanhanget, nämligen om något ska göras åt den så kallade avkastningsskatten. Det är en intressant fråga. Den infördes en gång av Socialdemokraterna mot de dåvarande oppositionspartiernas vilja. Personligen har jag alltid varit emot denna. Jag har ansett att det är dubbelbeskattning på pensionssparande. Den öppning som Birgitta Eriksson lämnar är värd att ta vara på. Det skulle stärka pensionssystemet och det privata pensionssparandet upp till vissa belopp. Det är något oerhört positivt om det kunde bli ett omtänkande på den punkten.

I motsats till detta står Miljöpartiets och Vänsterpartiets förslag, nämligen att helt slopa avdragsrätten. Det är en teknik som används för att stimulera till privat pensionssparande – en avdragsrätt upp till 12 000 kronor. Det är en rimlig avsättning. Det är ungefär den avsättning jag själv har gjort under lång tid, ungefär 1 000 kronor i månaden. Om avdragsrätten slopas helt och hållet skulle även detta lilla pensionssparande

bli mindre attraktivt. Även om man tror mycket på det nuvarande pensionssystemet, som har varit bra för pensionärerna, är det många som tycker att det är klokt om det går att spara någon tusenlapp i månaden. Varför vill ni aktualisera ett avskaffande av den lilla avdragsrätt som finns kvar mot att man betalar skatt när pensionerna faller ut?

Fru talman! Jag övergår till den andra delen i propositionen, nämligen den förlängda ansökningstiden för skattereduktion för hushållsarbete. Där fanns också företrädare för oppositionen – i första hand Marie Engström – som inte ville diskutera frågan just nu. Det är klokt av Marie Engström att inte vilja diskutera frågan nu eftersom jag tycker att den borde göras till föremål för en särskild debatt. Utvecklingen det här året har visat att detta avdrag, ungefär som Karin Nilsson var inne på, har varit effektivt för att stoppa svartarbete. Det är otroligt många ansökningar – ungefär 5 000 – som har kommit in – ungefär 40 000 individer. Tidigare var det kanske bara 1 000 personer som anmälde den typen av jobb och skattade för det. Det är ett kraftfullt grepp mot svartarbete som har tagits.

För de människor som tidigare hade en psykisk press över sig att de inte gjorde rätt för sig måste detta innebära en otrolig lättnad. Jag vill fråga er som reserverar er mot detta om vi kan lita på att ni kommer att avskaffa detta och i stället stimulera svart arbetskraft i framtiden. Det är den centrala frågan: Vill ni stimulera svartarbete?

Ni diskuterar ofta en annan fråga, nämligen hur stora anslagen till Skatteverket har varit. Under vår oppositionstid föreslog vi också ofta tilläggsanslag, men det var på ett annat område. Det var alltid preciserat till att Skatteverket skulle få extra anslag till att bekämpa ekonomisk brottslighet. Det var inte till mer administration. Ni lägger hela tiden mer pengar till administration. Det är en viktig skillnad, fru talman, att se hur extra anslag läggs ut.

Också Skatteverket måste göra rationaliseringar. Skatteverket har visat stor effektivitet i detta. Som Annicka Engblom påpekade för mig tidigare i kammaren har den här regeringen tagit bort ett stort antal uppgifter från Skatteverket. Ta bara en betungande sak, nämligen kontrollen av förmögenhetsskatten. Den kanske inte var så betungande eftersom det var en omöjlig skatt att kontrollera. På en lång rad punkter har Skatteverket sluppit ifrån en massa saker.

Skatteverkets eget arbete har medfört att framför allt kontrollen av inkomstdeklarationerna har minskat mycket. Det har frigjorts mycket resurser. Jag är övertygad om att vi får se samma utveckling framöver inom Skatteverket, det vill säga väldiga rationaliseringar för att ta itu med de verkligt svåra uppgifterna.

Anf. 22 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är lite märkligt. Först står ni i talarstolen och säger att ni tycker att det är bra att jag inte väljer att debattera hushållsnära tjänster i dag eftersom betänkandet handlar om ett ändrat datum. Sedan står ni själva och debatterar hushållsnära tjänster. Det blir lite märkligt. Jag måste få göra den anmärkningen.

Gunnar Andrén säger att alliansregeringen har tilltro till pensionssystemet med anledning av att avdragsbeloppet för pensionssparande i självdeklarationen sänktes till 12 000 kronor per år. Men det finns väl an-

ledning att påminna om att anledningen till att ni gjorde det var att ni skulle finansiera borttagandet av förmögenhetsskatten. Det fanns ett klart samband där. Det övervägde väl mer än tilltron till pensionssystemet. Vad vet jag?

Gunnar Andrén inledde med vad som är kärnan i debatten, nämligen att värna skattebaser. Jag delar fullständigt den analysen. Jag tycker också att det här betänkandet handlar om det. Jag tycker att jag var tydlig i mitt anförande om vikten av att värna skattebaserna. Det är därför jag vill att vi genomför det som står i vår reservation, nämligen att vi redan nu ser över beskattningen av pensionssparandet i syfte att värna skattebasen. Vi vet inte vad som kan komma att hända när vi öppnar för pensionssparande inom hela EES-området.

Anf. 23 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag sade att det var *klokt* av Marie Engström att inte ta upp en stor debatt om de hushållsnära tjänsterna. Det var mot bakgrund av att de har blivit så oerhört populära. Om ni vill avskaffa detta och stimulera till mer svartarbete ska vi ta en annan debatt om detta. Det här var klokt i det här sammanhanget.

När det gäller finansieringen av borttagandet av förmögenhetsskatten är det riktigt att begränsningen av avdragsrätten används för detta. Det är alldeles korrekt. Men det hade en annan avsikt. Jag kom ihåg att jag debatterade detta ingående med Hans Olsson. Vad är det som är bra för Sverige? Det är framför allt att vi får nya jobb till Sverige. Genom borttagandet av förmögenhetsskatten har vi möjlighet att få fler jobb till Sverige. Det kommer att stärka basen för hela pensionssystemet. Det är viktigt. Det finns ett par exempel på att det har återflyttat ett antal företag redan – åtminstone något som jag personligen känner till. Det är klart.

Jag menar också att detta hänger samman med synen på det nya pensionssystemet. Marie Engström eller Helena Leander tycker inte att det är bra. Den stora pensionsöverenskommelsen från 1998 eller 1999 – jag kommer inte ihåg det exakta året – har gjort att pensionärernas inkomstförhållanden har stärkts mycket genom att man har tagit in nya komponenter och inte bara gått på inflationsbekämpning. Pensionärerna får mer pengar i detta system genom att löneförändringarna tas med, och det finns en broms åt andra hållet.

Anf. 24 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Gunnar Andrén pratar nästan ingenting om det centrala, nämligen att värna skattebasen. Nu pratar vi om pensionssystemet. Om man har låg inkomst får man också låg pension. Vi har raka rör mellan inkomst och pensionssystem. Bra eller dåligt? Jag tycker inte att det är så bra.

Då får man beklaga att många människor måste komplettera med privata pensionsförsäkringar. Precis som Ulf Berg sade är det många i LO-leden som inte har ekonomi att göra detta. Det är ett sammansatt problem vi står inför. Era skattereformer har uppenbarligen inte kunnat råda bot på det problemet.

När det gäller förmögenhetsskatten har ni en övertro på att det ska komma så mycket kapital tillbaka till Sverige. Jag har sagt förut att det kan vara så på marginalen, och nytt kapital kanske inte försvinner ut över landets gränser i samma utsträckning. Så långt kan jag sträcka mig där.

Men varför kan vi inte debattera skattebaserna? Det är just för att värna skattebaserna som vi lägger fram den här typen av förslag. Gör en total översyn av pensionsbeskattningen! Det är det som är det centrala.

Vi kan väl säga att vi har samma målsättning, att få in de här skatterna till staten så att vi kan finansiera välfärden. Jag bjuder på det. Men undvik inte att debattera det som du själv står i talarstolen och säger är det centrala i det här betänkandet.

Anf. 25 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag försökte börja med just detta och säga att jag uppfattade att det fanns en bred enighet om själva anslaget att vi skulle värna skattebaserna. Det är möjligt att jag inte var tillräckligt tydlig. Jag försökte läsa upp den mest centrala meningen i hela detta betänkande på just den punkten, nämligen denna: "Det övergripande syftet med förslagen är att se till att de särskilda reglerna för beskattning av pensionssparande inte öppnas för annat sparande än sådant som faktiskt sker i pensioneringssyfte."

Jag menar att det är den helt centrala punkten i detta betänkande, och jag uppfattade att det var enighet om den. Det är ganska svårt att debattera när man är enig, men jag skulle möjligen ha kunnat utveckla det ytterligare. Jag är inte säker på att jag hade klarat det, därför att jag tyckte att det var så väldigt tydligt.

Jag tog upp en del andra saker som tidigare debattörer hade tagit upp. Det var då jag beklagade att jag förlängde debatten ytterligare. Det var av den anledningen. Det var bland annat det som Marie Engström nu tyckte att det var mindre bra att jag pratade om, nämligen hushållsnära tjänster och någonting annat.

Frågan är: Ska man göra en total översyn av pensionssystemet? Vi har träffat en pensionsöverenskommelse mellan fem partier, och det finns två partier i riksdagen som inte har anslutit sig till den. Det har gått alldeles för kort tid för att man ska göra detta.

Det viktiga är nu att Genomförandegruppen i det nya skicket får ytterligare tid på sig att ta reda på om det finns ofullkomligheter i detta – det ska man aldrig utesluta. Socialdemokraterna har pekat på någonting som man inte var riktigt enig om, och då skulle Genomförandegruppen diskutera det innan man gör en total översyn. Det är inte pensionssystemet betjänt av.

Anf. 26 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Det lät som om Gunnar Andrén i inledningsanförandet utgick från att vi socialdemokrater ska ta över makten 2010. Jag kan garantera Gunnar Andrén att vi då kommer att jobba med skattesystemet. Stabila skattebaser är naturligtvis oerhört viktiga, och det är vi överens om.

Det vi kanske inte är överens om på samma sätt är att vi vill ha ett skattesystem där man betalar skatt efter bärkraft. Det är en oerhört viktig princip för oss. Det är lika viktigt att beskattningen är likformig, att man inte betalar olika skatt beroende på om man är arbetslös, är i arbete eller är pensionär. Skattesystemet ska också vara fördelningspolitiskt väl avvägt. Jag tycker kanske inte att alliansregeringens skattepolitik hittills har varit särskilt okej fördelningspolitiskt.

Sedan var det hushållsnära tjänster: Hur vet Gunnar Andrén att det inte förekommer något svartarbete nu? Är det inte rimligt att man gör en utredning först och kollar upp hur det ser ut? Sedan kan vi ta debatten. Gunnar Andrén sade ju i sin kommentar att svartarbetet är borta nu och att det har blivit vita jobb inom tjänstesektorn. Jag är inte lika övertygad.

Jag vill också fråga: Känner Gunnar Andrén sig trygg med att Skatteverket utan mer resurser och möjligheter till utökad kompetens kommer att klara det här nya med att pensionsförsäkringarna nu också kan tas utomlands? Det krävs då att vi får in våra skattebaser.

Anf. 27 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! När det gäller utgången av 2010 års val kan jag ha uttryckt mig lite värdeslöst. Jag menar att vi inte vet någonting om detta ännu. Inget parti har ännu fått någon röst. Vi får väl se hur det blir med den saken. Vi får överlåta det åt väljarna.

När det sedan gäller skattesystemet: Om olyckan skulle vara framme och ni får ta över lovar ni att införa ett rättvist skattesystem. Jag har gång efter annan efterlyst hur ett rättvist skattesystem kommer att se ut. Det är en mycket krävande uppgift att presentera ett sådant.

Däremot vill jag absolut protestera mot att ni skulle ha haft ett särskilt skattesystem, som avvek i den bemärkelsen att vi hade något annat än skatt efter bärkraft. Jag tror att vi i det här landet är eniga om att vi ska ha ett skattesystem där skatt efter bärkraft är en av de allra viktigaste principerna. Misstanken att den här regeringen skulle arbeta med någonting annat än skatt efter bärkraft är inte rolig att höra.

När det gäller svartarbete måste jag också ha uttryckt mig väldigt olyckligt. Jag minns inte att jag skulle ha uttryckt mig så olyckligt som jag nu får höra. Jag har inte sagt att vi kan garantera att svartarbetet har avskaffats. Jag säger att det är helt uppenbart att det finns flera som inte längre är i svartarbete genom denna reform. Det är väldigt bra.

Min fråga till er och även till Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som vill avskaffa den här reformen, är: Vill ni medverka till att vi återfår mer svartarbete? Det tror jag inte att ni vill egentligen, men man måste ta konsekvenserna av sina egna beslut.

Allra sist ställde jag den väldigt svåra frågan: Kan ni garantera att ni återinför avdragsrätten fullt ut som den var tidigare?

Anf. 28 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kan då säga till Gunnar Andrén när det gäller nytt skattesystem att vi i opposition nu har betydligt mer tid att jobba med detta, och det gör vi intensivt.

När det gäller skatt efter bärkraft kanske vi har helt olika syn. Men av de skattesänkningar på 75 miljarder som alliansregeringen har gjort har

70 procent gått till de 30 procent av svenska folket som tjänar mest. För mig är inte det skatt efter bärkraft.

Dessutom kan man fråga sig om det är skatt efter bärkraft när vi inte har ett likformigt skattesystem, utan pensionärer och de som är i jobb betalar efter olika skatteskalor. Men det kan vi ha olika syn på.

Det som är viktigt i den här propositionen om pensionsförsäkringar är att det handlar om oerhört stora belopp, om dubbla skatteskulden. Då måste man kanske fundera om alliansregeringen inte borde tillsätta en utredning för att se om vi ska beskatta pensionskapitalet på ett annat sätt, typ rättvänd skatt, så att vi kan säkra att vi får in skattemedlen. Det handlar ju om att varje år få in lika mycket i skatter på pensionskapital som statsskatten.

Anf. 29 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Nu kommer det in ytterligare ett moment här, nämligen att ni också vill vända på beskattningsprinciperna. Tidigare skulle man eventuellt ta bort avkastningsskatten. Det var det jag var positiv till. Det kan jag tänka mig, för jag tror att det skulle stärka hela skattesystemet. Man blir inte av med skatterna, utan de här pengarna kommer att beskattas av pensionärerna i stället. De försvinner inte ut i luften. Men det är en intressant princip som man har haft, och enligt min mening en felaktig princip. Jag tycker att vi ska beskatta individer och inte kollektiv, för det har alltid varit fel. Jag tyckte att det här var ett intressant uppslag.

Om man ska stimulera enskilt pensionssparande är det däremot möjligen oklokt att börja med att avskaffa den sista tusenlappen i månaden för avdragsrätten. Det tror jag inte kommer att vara något positivt.

Slutligen kommer jag till detta med vad som är rättvisa skatter och skatt efter bärkraft. Det är ju väldigt svårt. Låt mig säga att jag tycker att Socialdemokraterna – jag kan förstå att de har bättre tid nu när de är i opposition – genom sin arbetsgrupp har kommit med väldigt intressanta uppslag när det gäller beskattning av småföretagare. De förslagen tycker jag att vi på regeringssidan har anledning att fundera på, om vi har gått tillräckligt långt där.

Ni dömer ut jobbskatteavdraget – inte helt och hållet, för ni accepterar ju numera den första delen – men kan ni lova att man inte ska ha den här typen av jobbskatteavdrag? I ert eget förslag gör ni ju ingen rättvisa åt pensionärerna. Ni vill ha 2 000 kronor i avdrag. Det har inte ett dyft med jobbskatteavdraget att göra, för det är uppemot 14 000 kronor för vanliga människor.

Anf. 30 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Gunnar Andrén frågade varför Miljöpartiet vill avskaffa den individuella avdragsrätten för pensionssparande. Till att börja med vill jag säga att vi inte har förslagit att det ska avskaffas i morgon dag. Däremot vill vi att man ska titta på frågan om det kan vara läge att ha en mer rättvänd beskattning. Anledningen till detta tyckte jag att jag var ganska tydlig med i mitt anförande. Det handlar dels om att vi inte vill att skattepengar ska riskera att försvinna i väg någonstans, dels om en ambition att inte påföra företagen mer regelkrångel än nödvändigt. Det är en ambition jag trodde att Folkpartiet delade.

Prot. 2007/08:92
9 april

*Nya skatteregler för
pensionsförsäkring
samt förlängd
ansökningstid för
skattereduktion för
hushållsarbete*

Det finns en oro för hur detta ska påverka incitamenten att pensions-spara, men det är inte en helt lätt fråga. Precis som Marie Engström var inne på är de som har störst behov av att pensionsspara de som har låga inkomster, men de har också minst möjligheter att göra det. Som avdragsmöjligheterna ser ut i dag, i kombination med jobbskatteavdraget, är det i första hand höginkomsttagare som tjänar på avdragsrätten. De har hög marginalskatt nu men får lägre marginalskatt som pensionärer. För låginkomsttagare är det faktiskt tvärtom. Man har lägre marginalskatt som arbetare än som pensionär. Detta uppvägs delvis av att man har en skattecredit som man kan förränta under tiden som man pensionssparar, men åt vilket håll den effekten slår beror mycket på olika omständigheter i det individuella fallet.

Ja, det är möjligt att ett avskaffande av avdragsrätten skulle bidra till ett visst lägre pensionssparande för höginkomsttagare, men å andra sidan behöver de då inte skatta av på pengarna när de väl får ut dem, utan de pengar som de får ut får de i handen direkt.

Anf. 31 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Miljöpartiet är klara på den viktigaste punkten: Ni tycker inte att det är något bra med privat pensionssparande. Det är alldeles uppenbart.

För min del tror jag att till exempel alla de avtal som finns på kollektivavtalsområdet och som innebär att många arbetare och tjänstemän i det här landet också pensionssparar är väldigt positiva. Om man sedan vill ha ett privat pensionstillägg med 1 000 kronor i månaden tycker jag också att det är helt okej. Däremot har jag aldrig varit någon varm entusiast för att vi ska väldiga avdrag för pensionssparande. Det tycker jag är något som har gynnat höginkomsttagare extremt. Men jag tror inte att Miljöpartiet vill behålla det, utan det är egentligen Socialdemokraterna som av en för mig obegriplig anledning har velat ha kvar det.

Låt mig fråga, eftersom detta ändå är en debatt: Varför vill Miljöpartiet så intensivt avskaffa den sänkta skatten på hushållsnära tjänster? Är det inte en ganska bra åtgärd? Vi har ju fått bort en del av det svartarbete som gjordes tidigare, även om det förmodligen inte är allt. Jag tycker att det är väldigt positivt.

Anf. 32 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Just den debatten har vi haft ett otal gånger. Jag har varit väldigt tydlig med att jag inte tänker bråka om vid vilken tidpunkt man ska lämna in ansökan om hushållstjänster, som ju är vad det här betänkandet handlar om. Jag pratar hellre om pensionssparandet.

Jag måste fråga: Varför, Gunnar Andrén, tror du att vi är emot privat pensionssparande? Vad i mitt anförande var det som tydde på det? Det enda jag har ifrågasatt är skattereglerna för privat pensionssparande, som ändå är en olikformighet. I stället för att skatta på pengarna när man får dem och sedan får göra vad man vill med dem har man avdrag som sedan skapar skattecrediter som kan försvinna ut. Där finns en risk att skattepengar försvinner. Med det system som nu har kommit blir det också väldigt mycket krångel för pensionsföretagen, som ska skicka en väldig massa kontrolluppgifter, och för den delen krångel för Skatteverket också.

Jag har absolut inget emot privat pensionssparande. Jag pensionssparar själv, nu när jag har en högre lön än jag troligtvis någonsin kommer att ha. Likaså är de kollektiva pensionsförsäkringar som arbetstagare har förhandlat sig till alldeles utmärkta. Jag förstår inte varför vi skulle vara emot det och vad det är som får dig att tro det.

Anf. 33 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! På den sista punkten har jag verkligen inte tillvitat Miljöpartiet att de skulle vara emot det. Jag sade bara att det var positivt att det finns sådana kollektiva avtalsförsäkringar.

Däremot sade Helena Leander väldigt tydligt att Miljöpartiet är för avskaffande också av den kvarvarande avdragsrätten. Det reagerade jag mot, för det ligger i felaktig linje. Det är angeläget att ha någon form av stimulans att spara lite till sin egen pension trots den stora tillit vi har till pensionssystemet. Tar man bort avdragsrätten – den sista tusenlappen i månaden – tror jag faktiskt att vi inte kommer att få den typen av pensionssparande ens hos dem som behöver det bäst.

Jag håller med Helena Leander om att avdragsrätten när det gäller skattesatserna fungerar så för höginkomsttagare som hon beskriver, men jag håller absolut inte med om att det för dem som har lägre inkomster leder till att de skulle få högre marginalsatt när de blir pensionärer. Det måste vara absolut fel, och jag förstår inte i vilken värld den tanken har kommit till. Dessvärre får nästan alla, inte minst kvinnor, en väldigt låg pension, och de lär inte drabbas av en sådan olycka som höjd marginalskatt som pensionär. Jag tror att det är extremt få om ens någon som drabbas av detta.

Jag menar att vi måste se till att få upp pensionärernas pensioner. Det tycker jag att det nya pensionssystemet är ett gott incitament för. Jag noterar slutligen att Helena Leander och hennes parti inte omfattar pensionsöverenskommelsen.

Anf. 34 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Jag vill som övriga alliansföreträdare, i mitt fall å Kristdemokraternas vägnar, yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och därmed också avslag på reservationerna.

Låt mig inleda med frågan om nya skatteregler för pensionsförsäkringar. Propositionen vi debatterar här i dag river en mur för de svenska småspararna. De eller vi får nu möjlighet att flytta sina eller våra pensionsförsäkringar såväl inom Sverige som inom hela EES-området, det vill säga över stora delar av Europa. Förslaget garanterar dessutom på ett genomtänkt och intelligent sätt att den svenska staten fortsatt kan säkerställa att pensionsutbetalningarna blir beskattade i vårt land.

Vi får skatteregler som inte uppmuntrar till fusk eller ohederligt beteende. Det är viktigt att skattebaserna värnas. Det har Gunnar Andrén på ett förtjänstfullt sätt lyft fram i inledningen av sitt anförande. Det är viktigt att vi slår vakt om att det verkligen handlar om pensionssparande och inget annat.

Propositionen är bra. Därför yrkar vi bifall till den. Men jag skulle vilja säga att det handlar om svensk skatteteknik när den är som bäst – ibland är den som sämst, men jag tycker att detta är ett intelligent utformat förslag. Det möjliggör för småspararna att rösta med fötterna när de

Prot. 2007/08:92
9 april

*Nya skatteregler för
pensionsförsäkring
samt förlängd
ansökningstid för
skattereduktion för
hushållsarbete*

inte är nöjda med sitt bolag för pensionssparande, men samtidigt värnar vi skattebasen.

Fru talman! Värt att notera är att propositionen stärker konkurrensen mellan försäkringsbolagen och skapar en sundare och mer kundorienterad marknad. Allt detta bygger på EG-domstolens domar i Danmarks- och Belgienmålen.

Det är positivt att svenska småsparare kan flytta sina pensionsförsäkringar utanför Sverige. Men vi ska i ärlighetens namn, och gärna i denna kammare, tillstå att det är negativt att dessa domar i praktiken har inneburit att vi i Sverige tvingats sänka avdragsrätten för de privata pensionsförsäkringarna.

Konkurrens i sig över gränserna är bra och utgör en grundsten i den sunda Europatanken. Den ska då skiljas från den centralistiska och mindre sunda Europatanken, så har jag gjort den garderingen.

Fru talman! Låt mig fortsätta med att argumentera för skattelättnader för hushållstjänster, rent generellt. Det har funnits synpunkter på vad som är huvudfrågan i den här debatten. På oppositionen låter det nämligen som att detta är ett slags rikemansreform. Vi från alliansens sida och jag som kristdemokrat menar att detta är ett alldeles för förenklat synsätt.

Först och främst finns det ett uppenbart behov av detta slags tjänster. Bevisligen existerar en marknad med potential att växa och fungera väl.

På en marknad finns efterfrågan, och den har att göra med de stora förändringarna för och i hushållen under de senaste 50 åren. Där det tidigare i regel var en som försörjde familjen är det nu två. Motsvarande behov gäller naturligtvis mindre hushåll och splittrade familjer. Många behöver mer tid för och med sin familj eller med nära vänner.

Fru talman! Skattelättnader för en familj eller ett hushåll kan inte liknas vid andra slags skattelättnader. Ska vi vara uppriktiga – och det tycker jag att vi ska vara inte minst i riksdagens kammare – är det väldigt nära det högst och rent privata som skattereglerna kommer när det handlar om hushållsnära tjänster.

Reformerna är till för att underlätta för både kvinnor och män att förverkliga såväl familjeliv som arbetsliv och yrkesliv.

En avlastning, som hushållstjänsterna innebär i familjelivet, har omöjliggjorts av att skatteinkomster, arbetsgivaravgifter och moms drivit upp timkostnaderna till en sådan nivå att nästan inga hushåll med låga inkomster eller medelinkomster har haft råd att köpa dessa tjänster. Den meningen kan det finnas anledning att understryka.

Mellan 60 och 70 procent av kostnaderna för en tjänst har utgjorts av skatter och sociala avgifter. Det är här vi kan tala om de stora skatteki-larna, det vill säga skillnaden mellan köparens pris och den ersättning som säljaren får efter skatt. Dessa stora skatteki-lar har bromsat framväxten av moderna tjänsteföretag och fler jobb i tjänstesektorn.

Fru talman! Sverige har stora problem med svart arbetskraft i hemmen. Extern arbetskraft i hushållen har tidigare varit mycket ovanlig som en laglig företeelse. I en av reformerna menar vi i alliansen att vi möjliggör för svarta jobb att bli vita i betydligt högre utsträckning, och människorna i branschen får en tryggare arbetssituation.

Det här är något som många på vänsterkanten har försökt smutskasta och raljera över. Samma problem fanns också i Finland tidigare, men där har man nu vänt utvecklingen genom en förändrad skattepolitik. Sedan den 1 januari 2003 får man i Finland dra av 60 procent av utgifterna för städjobb och hemtjänst, såsom barntillsyn, vård och reparation av olika slag. En förutsättning är att registrerade företag anlitas.

Plötsligt har tusentals nya arbetstagare och åtskilliga nya företag dykt upp i vårt östra grannland. Slutsatsen är att inte bara efterfrågan har ökat kraftigt utan att svart arbetskraft i stor utsträckning blivit vit. Det är viktigt att den svarta sektorn på motsvarande sätt nu trängs tillbaka i vårt land genom att det görs ekonomiskt möjligt att både köpa och sälja privata hushållstjänster vitt och lagligt.

Så till själva sakfrågan. Det är självklart att det ska vara lätt att utnyttja skattereduktionen och att reglerna ska vara enkla att förstå.

Mot denna bakgrund är det rimligt att samma datum ska gälla för både den som har utgifter för hushållstjänster och den som får tjänsterna som förmån.

Fru talman! Jag tänkte avsluta med att gå tillbaka till den första frågan om pensionsförsäkringarna och kort kommentera de reservationer som har riktats å ena sidan från Socialdemokraterna och Vänstern, å andra sidan från Miljöpartiet.

Socialdemokraterna skriver tillsammans med Vänsterpartiet i sin reservation att man finner det avgörande för ett fortsatt fungerande samband mellan avdragsrätt och beskattning att Skatteverket får nödvändiga kontrolluppgifter från utländska försäkringsgivare och då även från dem i stater med en annan grundsyn på skatter och skattelagstiftning.

I reservationen fortsätter man med att säga följande:

Skulle någon stat eller annat område inom EES generellt brista i fråga om att lämna kontrolluppgifter bör regeringen ha en beredskap för att snabbt återkomma till riksdagen med förslag till lämpliga motåtgärder.

I detta vill jag instämma. Jag tycker att det är kloka synpunkter ni för fram här. Det är något som vi från alliansens sida definitivt kan dela. Sedan finns det andra inslag i er reservation, som jag inte behöver läsa upp, som vi inte delar.

I reservationen från Helena Leander och Miljöpartiet står det följande: Jag delar de farhågor som framförs i två motioner om att reglerna kan vara otillräckliga för att hindra att den svenska skattebasen påverkas mer än man nu kan förutse av de nya förutsättningarna. Det vore bra att redan nu ta itu med en mer övergripande utredning om pensionsbeskattningen. Jag föreslår därför att riksdagen när den bifaller propositionen samtidigt ska besluta om ett tillkännagivande till regeringen om en sådan översyn.

Jag vill säga till Miljöpartiet att jag tror att man framöver, till följd av den europeiska situationen och vårt medlemskap i EU, får titta över hela denna problematik. Den tidpunkten har vi ännu inte nått fram till. Den ligger en bit fram i tiden. Men på det här sättet vill jag säga att Miljöpartiet på sikt har rätt men kanske inte just nu.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU25
Allmänna motioner om alkohol och tobak.

Anf. 35 HANS OLSSON (s):

Fru talman! I måndags träffade jag en grupp på 25–30 personer. Vi pratade om livet och politiken och sådant där. När jag skulle gå sade jag: Nu åker jag upp till Stockholm, och denna vecka ska vi debattera alkoholskatter. Det sade jag så där i förbifarten. Då hörde man: Ja, ja, det är bara att sänka dem. Det är klart att vi ska ha billig sprit och så vidare.

Om man vill vara populist och bli lite populär när det gäller det här med alkoholskatter ska man kanske prata så. Men jag tror att vi som politiker och riksdagsledamöter som har ett allmänt stort samhällsansvar ibland måste tänka stora tankar och tänka att det kanske handlar om allvarigare ting. Här handlar det kanske helt enkelt om folkhälsan.

Ett viktigt instrument som vi har till vårt förfogande för att hålla ned konsumtionen av alkohol är priset, och vi kan reglera priset genom att använda punktskatterna.

Punktskatterna är ingen ny företeelse i Sverige. Punktskatterna har varit med länge.

Första gången som punktskatten på alkohol användes i Sverige var faktiskt 1638. Det är ganska längesedan. Då införde man beskattning på brännvinet.

Det finns ett stort och tydligt samband mellan priset och konsumtionen. Vi måste alltså med hjälp av punktskatterna få ned och begränsa alkoholkonsumtionen.

En ökning av alkoholkonsumtionen får helt andra konsekvenser än en konsumtionsökning av vilken annan vara som helst. Med en ökad alkoholkonsumtion kommer fler människor att bli misshandlade. Fler män – det är tyvärr mitt eget kön – kommer att slå sina fruar och sina sambor. Det är bara så. Fler barn kommer att fara illa. Fler ungdomar kommer att vakna upp i en fyllecell.

Och flera kommer kanske på väg till skolan eller hem från fotbollsmatchen att bli ihjälkörda av ett rattfyllor. Det är konsekvenserna av en ökad alkoholkonsumtion. Det ligger i våra händer att efter bästa förmåga göra vad vi kan för att dämpa det. Vi har redskapen i våra händer.

Fru talman! Jag är inte bara riksdagsledamot. Jag är pappa också. Jag har säkert delat oron med er när ens barn är på väg in i tonåren. Man vet vilka faror som lurar. Man har ju själv varit där, fast det är några år sedan. Man vet att det är mycket som ska testas under de åren. Det är svårt, men jag tror att det är viktigt att man känner den oron så att man som förälder gör vad man kan för att förhindra inträdet till alkoholkonsumtionen.

Som förälder kan jag känna en viss ledsnad över det här betänkandet, att det ska vara så svårt att hitta någon lösning för regeringen att höja priset på alkohol som egentligen finns där för att locka och förenkla inträdet för ungdomar. Alkoholäskan är, som det känns, gjord för att förenkla för ungdomar att komma in i konsumtionen. Jag kan bli lite ledsen över att det ska vara så väldigt svårt att hitta den lösningen.

Ett stort problem är också införselreglerna, den mängd alkohol som jag legalt får ta in som jag kan köpa i ett annat EU-land. Reglerna är satta så att det i princip ska motsvara två års privat konsumtion. När det gäller tobaksinförseln är det satt så att den mängd tobak jag får ta in motsvarar ett par månaders konsumtion bara. Det är egentligen ganska märkligt.

Jag tror nog att vi är ganska överens här om att ett av de stora problemen är införseln. Jag tycker faktiskt att det är dags nu för regeringen att sätta ned klacken och kräva en prövning av införselreglerna med utgångspunkt i folkhälsoskäl med syfte att drastiskt minska införseln av alkohol.

Jag ska ta ett litet varv om tullen också. Vi har ju under några månader tjatat, bråkat, stönat och krävt utskottsinitiativ för att det ska bli mer resurser till tullen så att de ska kunna uppfylla de krav och förväntningar som vi ställer på dem. Jag har många gånger sagt till mina nära och kära att det inte ska löna sig att tjata och bråka. Det blir ingenting ändå. Men till min glädje tror jag att i det här fallet har det lönat sig att tjata, gnata och bråka.

För döm om min förvåning! Det är inte så ofta man på morgonen vaknar och hör en positiv nyhet nu för tiden. Men faktiskt kunde jag med glädje konstatera – om jag nu hörde rätt – att tullen kommer att få 50 miljoner kronor extra i vårbudgeten. Det tycker jag är fantastiskt bra och roligt, och jag kan konstatera att tjat och gnat från socialdemokratin lönar sig.

Självklart, fru talman, står jag bakom våra båda reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 1.

Anf. 36 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Sverige har länge kunnat föra en restriktiv alkoholpolitik, men de senare åren har de möjligheterna minskat. Vi kan inte längre föra det folkhälsofrämjande arbetet. Det har helt enkelt försvagats, och konsumtionen av alkoholhaltiga drycker har ökat väldigt oroväckande. Det är en utveckling som går i helt fel riktning.

Socialstyrelsen skriver att den genomsnittliga konsumtionen under 2006 var ca 10 liter ren alkohol per person som var 15 år och äldre. Det motsvarar en ökning med ca 30 procent jämfört med 1995. Det är verkligen oroväckande.

Konsumtionen är också väldigt ojämnt fördelad mellan konsumenterna. Den högsta konsumtionen finns i åldersgruppen 20–25 år. Män dricker mer än dubbelt så mycket alkohol som kvinnor. I genomsnitt konsumerar de 14 liter ren alkohol per år, medan kvinnorna konsumerar 6 liter. Men trenden är den att kvinnornas andel av den totala konsumtionen ökar markant. Flickor i årskurs 9 dricker i dag lika mycket alkohol som killar i samma årskurs.

Det är en oroväckande utveckling som vi befinner oss i. Frågan om ungdomarna är kanske viktigast att diskutera. Det är allvarligt, inte minst att langningen till ungdomarna ökar.

Jag säger precis som Hans Olsson att just frågan om alkohol måste vi lösa. Vi måste kunna höja priset på alkohol.

Man ska väl ändå säga till alliansregeringens försvar att under den förra regeringen var det också väldigt svårt att hitta lösningen på hur vi ska höja den skatten. Jag förstår att det inte har blivit lättare i och med att

vi har fått en ny regering. Men vi kan ändå vädja till den nya regeringen att försöka ett varv till att få en lösning på just den frågan. För de söta dryckerna blir alltmer populära hos ungdomarna och kanske framför allt hos unga tjejer.

Vi har också frågan om införselkvoterna. I och med EU-medlemskapet var vi tvungna att slopa de införselkvoter vi hade. Vi hade undantag som gällde fram till år 2003, har jag för mig. Men sedan var det de indikativa nivåerna som tog över. Det är inte fasta nivåer, utan det är indikativa nivåer. Det innebär att man egentligen ska kunna ta in mer än vad som föreskrivs.

Därför är det oerhört viktigt att regeringen jobbar i EU för att vi ska kunna få andra införselnivåer i det här landet. Vi ska kunna sänka dem igen. Vi ska kunna peka på folkhälsoaspekten i det arbetet.

Jag har tittat lite grann på vad majoriteten skriver i betänkandet. Man skriver så här: Utskottet instämmer i motionärernas beskrivning av problemen. Utskottet anser liksom regeringen att folkhälsoaspekterna är betydelsefulla. Utskottet beklagar att medlemsstaterna – alltså övriga medlemsstater – inte lyckas enas om att höja minimiskatter. Man vidhåller att frågan om alkoholäskan är komplicerad, och man har förståelse för att regeringen har ett grannliga arbete, vilket jag också gav uttryck för.

Man hänvisar också till en interpellationsdebatt, där Anders Borg säger att det är orealistiskt att Sverige ska kunna få ett nytt undantag när det gäller nya införselkvoter. Men han säger också att man jobbar med frågan, bland annat ihop med andra nordiska länder.

Utskottsmajoriteten har också förståelse för vår uppfattning om de indikativa nivåerna och tycker att det är bekymmersamt att både kommissionen och andra medlemsstater har en avvisande hållning till vår uppfattning när det gäller nivån på införselkvoter.

Jag tycker att detta är intressant. Vad jag egentligen försöker säga är att det känns som att vi är ganska överens när det gäller problemen i svensk alkoholpolitik. Vi här är så att säga väldigt dikterade av vad EU säger. Det är det som är problemet. Vi får inget gehör i EU för vår folkhälsoaspekt – att vi vill bedriva en restriktiv alkoholpolitik. Ingen bryr sig om oss. Det är vad jag tycker att vi samstämmigt säger i detta betänkande.

Vad gör då regeringen? Ja, med jämna mellanrum kommer regeringen till skatteutskottet och talar om vilken ståndpunkt Sverige har. Senast man var hos oss var den 25 mars. Då ville man få till stånd en bredare debatt om alkoholpolitiken och alkoholbeskattningen där folkhälsoaspekterna skulle få en större tyngd. Så sade man från regeringens sida. Man ville jobba för höjda minimiskatter. Men man sade ingenting om de indikativa nivåerna eller om att vi vill minska införselkvoterna; det noterade jag.

Herr talman! Mot den bakgrunden yrkar jag bifall till reservation 1 där vi bland annat tar upp minimiskattesatserna. Men naturligtvis står jag bakom också våra övriga reservationer.

Slutligen vill jag säga några ord det första särskilda yttrandet i betänkandet. Det gäller tullen. Tullen har debatterats mycket. I dag har vi i medierna hört att regeringen i sin tilläggsbudget i vår kommer att tillföra resurser. Det är naturligtvis bra. Men om det är tillräckligt är väl en annan sak.

I det särskilda yttrandet står det att den borgerliga majoriteten har avslagit Socialdemokraternas yrkande om ökade resurser till Tullverket. Man har även avslagit Vänsterpartiets yrkande om ökade resurser till Tullverket. Det är mitt ansvar att det inte står rätt i det särskilda yttrandet.

Prot. 2007/08:92
9 april

*Allmänna motioner om
alkohol och tobak*

Anf. 37 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Alkohol är en fråga som engagerar. För en del är den någonting gott och festligt och ett sätt att våga släppa loss. För andra är alkoholen kanske en mamma som blir konstig, en man som slår eller det där rattfyllot som körde ihjäl bästa kompisen.

Oavsett vilket förhållande man har till alkoholen kan vi konstatera att alkoholen varje år kostar samhället enormt mycket. Beroende på hur man räknar handlar det om allt mellan 20 och 160 miljarder. Det låter mycket och är också det. Jämfört med de skatteintäkter som man får in på alkoholskatter, runt 10 miljarder, är det allra minst dubbelt så mycket i kostnader – troligtvis mer.

Även om min roll här i skatteutskottet kanske främst är att dra in dessa skattepengar för att kunna finansiera de kostsamma alkoholskadorna måste jag erkänna att min oro här inte i första hand gäller statsfinanserna, utan den gäller de runt 200 000 barn som varje år växer upp i alkoholistfamiljer. Det handlar om människor som blir misshandlade eller våldtagna av berusade förövare, som körs ihjäl av rattfulla förare eller som på andra sätt råkar ut för alkoholens baksidor. Det är för de här människornas skull jag vill stå upp för en solidarisk och restriktiv alkoholpolitik.

Den restriktiva alkoholpolitiken bygger på den vetenskapligt erkända totalkonsumtionsmodellen. Det innebär att det inte går att slippa alkoholrelaterade skador genom punktinsatser mot högriskkonsumenter, utan det bästa sättet för samhället att minska de alkoholrelaterade skadorna i samhället är helt enkelt att minska den totala alkoholkonsumtionen i samhället.

Visst vore det trevligt om det gick att fixa det genom lite käcka informationskampanjer – till exempel Drick inte så mycket! Tyvärr fungerar det inte, har man sett, så bra. Det krävs begränsningar av tillgången till alkohol dels rent fysiskt genom detaljhandelsmonopolet, genom begränsade öppettider, genom ålderskontroller och så vidare, dels genom mer ekonomiska begränsningar som höga alkoholskatter. Det är förstås i första hand det sistnämnda, alkoholskatterna, som vi i skatteutskottet håller på med. Men genom vårt ansvar för tullen kommer även frågan om alkoholinförseln in.

Både alkoholskatterna och alkoholinförseln är avgörande för alkoholpolitikens framgång. Att högre skatter minskar konsumtionen av en vara som beskattas är en självklarhet på miljöområdet, så också på alkoholområdet. Naturligtvis gäller även det omvända: Om skatterna sänks konsumerar man mer.

Folkhälsoinstitutet har räknat ut att en sänkning av spritskatten med 40 procent och av vinskatten med 15 procent skulle leda till 289 fler dödsfall, 1 627 fler misshandelsfall och 1,6 miljoner fler sjukdagar. Till vilken nytta? Det kan man fråga sig. Sänkta alkoholskatter är alltså en mycket dålig idé.

Det är därför med stor glädje jag noterar att utskottsmajoriteten, om än inte alltför översvallande, avstyrkt de, främst moderata, motioner där sänkta alkoholskatter föreslås. Det innebär förstås inte att vi ska blunda för det problem vi har med den stora alkoholinförseln. Människor får ju ta in väldigt stora mängder alkohol för eget bruk. Trots att det ska vara för eget bruk kan alkoholen säljas vidare till andra, helt utan de ålderskontroller och andra restriktioner som vi har när det gäller Systembolaget.

Att ungdomar som inte har åldern inne på ett eller annat sätt ändå försöker få tag på alkohol är ingenting vi löser med sänkta alkoholskatter. Däremot skulle förstås efterfrågan från dem över 20 kunna minska om det var mindre skillnader i fråga om alkoholskattenivåerna mellan Sverige och våra grannländer.

I grunden handlar det om höjda minimiskattenivåer inom EU på alkoholen. Men hittills har EU, som vi märkt, varit ganska trööstlöst. Dock tycker vi absolut inte att vi ska ge upp den kampen.

I väntan på det handlar det snarare om att minska den mängd alkohol som privatpersoner får föra in. I dag är det i praktiken fritt fram att föra med sig så mycket man orkar släpa på så länge det är för privat bruk. För att avgöra vad som är privat bruk finns det indikativa nivåer. Det handlar då om 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin och 110 liter öl.

Det går bra att ta med sig ännu mer om man kan göra troligt att man har behov av större mängder för privat bruk – till exempel därför att man ska ha ett stort och väldigt blött bröllop. Detta är knappast rimligt. Den ordning som gällde före EU-inträdet, med betydligt lägre kvoter som man inte kunde överskrida, var betydligt rimligare. Även här borde Sverige i EU verka för att vi ska kunna få tillbaka de gamla införselkvoterna.

Trots allt är alkohol inte en vara vilken som helst, utan alkohol är en beroendeframkallande vara med avsevärda samhällskonsekvenser. Därför är det inte rimligt att upprätthålla samma fria rörlighet som den som gäller för andra varor.

Men hur blir det om vi inte skulle lyckas med det? Ja, då tycker jag faktiskt att vi ska pröva ett ensidigt återinförande av de gamla kvoterna i Sverige och få frågan prövad i EG-domstolen.

Artikel 30 i EG-fördraget ger medlemsstaterna rätt att begränsa importen för att skydda människors hälsa. EG-domstolen har också slagit fast att skydd mot alkoholens skadeverkningar är ett sådant här befogat syfte, så det är inte helt omöjligt för oss att vinna vid en sådan domstolsprövning. I alla fall skulle vi kunna göra ett försök. Men även det skulle förstås ta tid. Därför krävs det ökade resurser till tullen just för att kunna motverka den illegala alkoholinförseln.

Det tog vi i Miljöpartiet upp redan i vår förra budget. Jag tror kanske inte att det är på grund av detta som majoriteten nu har avisat mer pengar till Tullverket. Jag är i alla fall glad över att så sker.

Sedan har vi frågan om alkoläsk. Det är kanske inte alltid så himla gott med alkoholsmaken när man är ovan. Men om man däremot har någonting som är lite sött och läskliknande som döljer spritsmaken går det lättare. Detta underlättar alkoholdebuten för ungdomar. Samtidigt vet vi mycket väl att ju tidigare ungdomar börjar dricka, desto mer kommer de att dricka framöver. Om vi genom begränsningar av alkoläsk kan få ungdomar att skjuta upp sin alkoholdebut vore det verkligen värt det.

Jag vet att det inte har varit helt lätt att få fram en bra definition på en tilläggsskatt på alkohol, men det är ändå någonting som har fungerat i andra EU-länder. Därför tycker jag inte att det borde vara omöjligt att få till stånd en sådan även i Sverige.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 38 JESSICA POLFJÄRD (m):

Herr talman! Vi debatterar nu skatteutskottets betänkande 25 där motioner från den allmänna motionstiden både 2006 och 2007 behandlas. Det finns ett fyrtiotal motionsyrkanden, tre reservationer samt två särskilda yttranden.

Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Motionerna berör framför allt alkoholbeskattning, tobaksbeskattning, skatt på alkohol, ankomsthandel samt Tullverkets arbete mot illegal införsel av alkohol.

Flera av motionärerna påtalar problemet med att Sverige har generellt högre skatt på alkoholdrycker än andra EU-länder. En följd av detta är bland annat att de drycker som konsumeras i Sverige har köpts i ett annat land och även beskattats där, vilket gör att Sverige inte får del av skatteintäkterna. Det innebär också att alkoholen köps in via helt andra inköpskanaler än Systembolaget.

Vidare beskriver motionärerna problem med illegal införsel och vidareförsäljning till bland annat ungdomar runt om i landet. Försäljningen sker i princip över hela landet och är lättillgänglig. Man kan köpa från bagageluckor, från en ambulerande försäljning som finns tillgänglig dygnet runt. Det förekommer också garageförsäljning. Ungdomarna själva vittnar om att det är en väldigt lättillgänglig dryck numera. Den finns tillgänglig 24 timmar om dygnet. Ofta har ungdomarna telefonnumret i mobiltelefonen och det är väldigt lätt att ringa. Mobiltelefonen och ungdomen hör ju numera ihop som en integrerad enhet.

Uppgifter säger att två av tre flaskor sprit förmedlas av andra än Systembolaget. Dagligen åker lastbilar och pickupper till Tyskland för att transportera tillbaka alkohol till Sverige som redan har åkt samma väg fast i omvänd riktning. De svenska bryggerierna transporterar ned öl för att detsamma ska transporteras hem för privatinförsel men även för illegal vidareförsäljning. Svensken dricker gärna svenskt öl, vilket gör att bryggerinäringen har en stor andel av sin försäljning i norra Tyskland.

Detta ger påfrestningar på både folkhälsan och miljön. Man beräknar att det i dag förs in ungefär 120 miljoner liter öl från utlandet till Sverige. Ett annat problem är de kriminella nätverk som ligger bakom denna organiserade verksamhet och där vidareförsäljningen slår hårt mot framför allt ungdomen, som är en grupp som är högexponerad för just den här typen av verksamhet.

Skatteutskottet instämmer i motionärernas beskrivning av problemet, men erfar också att regeringen inte för närvarande kommer att göra några förändringar i alkoholbeskattningen.

I går kom det en dom från EU. Vi har haft en långtgående diskussion om huruvida vi kunde behålla den tidigare skillnaden i beskattningen av öl och vin. Vi fick rätt och EU-kommissionen fick bakläxa. Det här kan

Prot. 2007/08:92
9 april

*Allmänna motioner om
alkohol och tobak*

vi skicka med till regeringen. Vi följer frågan och ser hur utvecklingen blir av detta.

Dock är det viktigt att vi kommer till rätta med den illegala försäljningen. Vi ser att samverkan mellan olika verksamheter är högprioriterad, till exempel mellan Tullverket, Kustbevakningen, polisen och åklagarna. Det ges det även uttryck för i budgetförslaget för 2008 som prioriterar insatser mot illegal införsel.

Som någon riktigt påpekade här från talarstolen – jag tror att det var Marie Engström – finns det egentligen inga stora konflikter mellan oppositionen och majoriteten. Jag kan tycka att Socialdemokraterna har ett ganska platt reservationsyrkande och undrar egentligen var skillnaden ligger mellan den politik som nuvarande regering för och den som ni föreslår. Mycket av det som fortfarande är aktuellt är ju ärenden som vi har fått ta över efter den tidigare majoriteten. Jag ser inte att det finns någon stor skillnad i synen här.

Vi vill att EU ska ha en samsyn och en strategi, och vi tror att EU är ett bra sätt att verka. Marie sade att det är EU:s fel att det ser ut som det gör med införselreglerna. Men vi måste tillsammans med de övriga nordiska länderna kunna sätta vår agenda, så att vi har möjlighet att påverka. Även om Vänsterpartiet är ett litet parti tror jag att Marie Engström tycker att hon gör nytta i riksdagen och att det är bättre att vara med i riksdagen och ha möjlighet att påverka än att stå utanför.

Här handlar det om att bilda allianser och påverkansmöjligheter, och det har vi gjort tillsammans med de övriga nordiska länderna. De nordiska finansministrarna har initierat frågan om en höjning av minimiskattesatserna. Däremot har man inte kunnat nå en enighet i Ekofin, utan där får man börja om igen och först föra lite samtal mellan länderna för att sedan kunna återuppta förhandlingarna. Vi har i Sverige aktivt verkat för att de här nivåerna ska ses över. Och som riktigt sades här kommer man inte överens. Vi har haft diskussioner både med kommissionen och med andra länder.

Sedan har vi motionen om alkohol, och frågan om alkohol har alla talare tagit upp. Som Hans vet är det en fråga som är lite mer komplex än vad man trodde från början. Det hade varit enkelt att lägga på en extra skatt för att kunna använda den till förebyggande åtgärder just för ungdomsgruppen. Men cidern och blanddrycken består av tre olika baser. Det är sprit-, malt- och vinbaserade blanddrycker. Här är skattesatserna olika, vilket gör att spritbaserade blanddrycker redan i dag ligger i den högsta skattegruppen.

Vi fortsätter att följa frågan. Det är också en fråga som varit prioriterad i budgeten. Vi hoppas att det kommer ett förslag från regeringen så fort man har diskuterat klart. Men, som sagt, ni vet och vi vet att den här frågan är lite mer komplex än vad vi trodde från början.

Frågan om ankomsthandel har tagits upp av både s-motionärer och m-motionärer. Taxfreehandeln upphörde inom EU 1999, men det finns fortfarande möjlighet att handla för den som ska resa utanför gemenskapen. Det finns två problem som gör att detta inte går att införa. Det ena är gemenskapsrätten som inte tillåter att man säljer varor vid ankomst och på sätt skulle kunna befria dem från punktskatt eller mervärdesskatt. Ett ytterligare hinder för ankomsthandeln är Systembolagets monopol på försäljning på den svenska marknaden.

Till sist, herr talman, måste jag läsa högt ur utskottets förslag i höstas när vi diskuterade tullverksamheten och anslaget till den. Vi skriver följande från utskottsmajoriteten: Utskottet anförde när de planerade skatteförändringarna behandlades – ölskatten – att utskottet förutsätter att regeringen följer upp effekterna av vidtagna skatteförändringar och vid behov aktualiserar en resursförstärkning till bland annat Tullverket för ökad gränskontroll. Utskottet vill understryka vikten av att en sådan uppföljning sker.

Så visst, Hans, man ska inte tjata, men man ska inte heller ljuga. Det här var en medveten skrivning från utskottet, så du hade lugnt kunnat luta dig tillbaka och lita på att vi skulle ordna det här.

Jag kan nästan se Hans Olsson framför mig när han i morse slog på tv:n och fick veta att Anders Borg har anslagit 50 miljoner kronor extra till tullen och hur hans sista argument därmed vreds ur handen på honom. Det är dessutom en mycket större förstärkning till tullen än den som ni föreslog i er budgetreservation.

Anf. 39 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! "Mitt sista argument" lät nästan lite oroväckande dramatiskt. Jag hoppas att jag ändå har några kvar.

Det är väl ingen lögn att Socialdemokraterna tillsammans med de andra oppositionspartierna har tjatat och drivit på i frågan om att vi ska ha mer resurser till tullen. Det är bara så. Att kalla det för att jag ljuger verkar lite häftigt.

Jag tänkte ta upp en annan sak. Det handlar lite grann om alkoholdryckerna. Jag måste få lite saker förklarade för mig, eftersom jag inte riktigt hängde med. I betänkandet på s. 10 finns motionerna som i princip kräver sänkta alkoholskatter. Jag läser att motionerna "tar upp olika problem som hänger samman med att Sverige generellt har högre skatt på alkoholdrycker än många andra EU-länder. De problem som nämns är främst att inköpen av alkoholhaltiga drycker som konsumeras i Sverige sker utomlands eller genom kriminella kanaler, att tillgängligheten för alkoholdrycker för ungdomar inte kan kontrolleras och att Sverige går miste om intäkter från alkoholskatten." Sedan kommer det: "Utskottet instämmer i motionärernas beskrivning av problemen."

Kan Jessica Polfjärd utveckla det lite grann?

Anf. 40 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Herr talman! Det var skönt, Hans Olsson, att det inte var ditt sista argument som Anders Borg tog ifrån dig i morse.

Jag måste återigen påpeka att den förstärkning som regeringen gör på tullverksamheten är 30 miljoner större än den som ni förslog. Det finns en viss skillnad där. Anders Borg ska väl tackas för detta.

Du ifrågasätter skrivningen på s. 10. Vi ser att alkoholdrycker i dag är lättillgängliga och att det finns ett problem som är en prisfråga. Det är som Helena sade att pris och konsumtion hör ihop. Här väljer man ofta att inköpa de varor man behöver i ett annat land där skatten och det totala priset är lägre.

Jag vet inte riktigt vad du vill att jag ska förklara. Det är väl en ganska generell och gemensam bild som vi har av den verklighet som finns.

Anf. 41 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag frågar för att på s. 11 har vi motionerna som handlar om att behålla höga skatter eller höja skatterna. Jag läser: "Folkhälsoskäl och i alkoholens fall brottsbekämpning talar för ett vidmakthållande av svenska alkohol- och tobaksskatter. Liknande synpunkter framförs i motion So464 yrkande 41 där det anförs att skatten på alkohol ska vara hög för att dämpa konsumtionen, begränsa missbruket och bidra till att täcka samhällets kostnader för konsekvenser av missbruket." Och så kommer det: "Utskottet instämmer i detta då det är i överensstämmelse med regeringens politik".

Utskottets borgerliga majoritet instämmer i de motioner som vill ha sänkta skatter och i de motioner som vill behålla höga skatter eller höja skatterna. Vad tycker ni egentligen?

Anf. 42 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Hans Olsson för frågan. Jag ska börja med att citera en person. Hans Olsson får gärna gissa vem som har sagt detta. "För varje vecka som går tar folkhälsan stryk. Systemet förlorar i försäljning, kriminaliteten ökar och alkoholpolitikens legitimitet urholkas ... Regeringens ambition är att sänka spritskatten så fort som möjligt, men jag kan inte lova att vi hinner före jul".

Vet Hans vem det var? Det var tidigare folkhälsominister Morgan Johansson som uttalade detta. Man hade en linje där man trodde att en sänkt alkoholskatt skulle kunna hjälpa och få ned försäljningen.

Vi har sagt att det ur ett folkhälsoperspektiv är viktigt att vi har en harmonierad politik som både styrs av skatter och med hänsyn till den folkhälsa som vi håller högt. Det har varit vår hållning i EU tillsammans med de övriga nordiska länderna. Jag ser inte att detta är något som går stick i stäv med det. Vi gör de insatser som vi tycker behöver göras.

Anf. 43 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Man kan konstatera att när det gäller problembeskrivningen skiljer vi oss kanske inte så mycket åt. Men det jag tycker är viktigt är att ta reda på vad det finns för ambition och vad regeringen gör. Det är två eller tre frågor som är viktiga. Det handlar om minimiskattenivåer på alkohol, om införselkvoterna och om att föra in en folkhälsoaspekt i dessa frågor. Jag pratar givetvis om arbetet inom EU, för ska vi kunna få en förändring till stånd måste arbetet ske där.

I mitt anförande tog jag upp att regeringen gör alldeles för svaga insatser. Man säger att man vill verka för att höja minimiskatten och att man vill arbeta för att få in ett folkhälsoperspektiv, men man tycker uppenbarligen att det är orealistiskt att göra något när det gäller införselkvoterna. Jag hänvisar till interpellationssvaret från Anders Borg.

Jag vill fråga Jessica som företrädare för alliansregeringens politik: Vad kommer man att göra? Kommer man att intensifiera arbetet? Eller vad kommer att hända?

Det är blekt att bara slå sig till ro och säga att det inte är realistiskt. Man måste jobba hårdare och kanske bli tuffare gentemot EU.

Anf. 44 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Herr talman! Det Marie Engström tar upp gäller folkhälsoaspekten. Där vet vi till exempel att Sverige har ett undantag när det gäller Systembolaget. Det är baserat på just folkhälsoaspekten och ger oss möjligheten att ha kvar den typen av monopol. Det är ett sätt att föra fram folkhälsoaspekten. Problemet är när det blir som både Marie och jag ser, nämligen att monopolet skakar i grunden och det inte finns någon legitimitet för att detta är den enda kanal som man kan använda för att tillgodose sitt behov av alkohol.

Du skrev också i din reservationstext att Systembolaget inte har några vinstintressen. Det är en sanning med modifikation. Kan man skilja det Systembolaget beskriver som service från att vilja ha en god försäljning? Systembolaget etablerar sig i områden och köpcentrum där det rör sig mycket människor och förklarar detta med tillgänglighet. Det gör också att tillgängligheten blir stor. Det kan man alltså diskutera.

Att vi inte gör något stämmer inte. Vi har sagt att vi tycker att minimiskatterna är höga och att vi vill fortsätta föra diskussionen. Men här är inte ensam stark, utan här måste vi kunna bilda allianser och få legitimitet för den tanken och det synsättet. Jag är övertygad om att regeringen fortsätter att arbeta med både minimiskatterna och införselkvoterna. Där har vi i sak inte någon annan åsikt än den Marie anför.

Anf. 45 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Systembolagets ställning är delvis i fara i och med att vi får ökade möjligheter att föra in alkohol i landet. Systembolaget har dessutom ett lite annorlunda uppdrag. Det ligger i sakens natur.

Jag tänkte på en sak som du tog upp i ditt anförande, Jessica. Du sade att vi vann i EG-domstolen när det gällde skatterna på vin och öl. Innan utslaget kom justerades skatterna. Vi höjde skatten på öl och sänkte skatten på vin för att det sades att vi var tvungna att göra det med hänvisning till EG-rätten. Men i slutändan fick Sverige rätt. Det betyder att vi kan fortsätta att själva sätta skattenivåerna på öl och vin. Kommer regeringen att göra något här?

Det kanske inte ska vara så att vi jämt ska vara bäst i klassen och till och med innan man har avgett ett utslag i EG-rätten justera skattenivåer. Vi kanske inte ska vara bäst i klassen när det gäller nivåer på införselkvoterna. Vi kanske ska vara lite tuffare i EU mot bakgrund av just detta.

Anf. 46 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Herr talman! Domen som kom i veckan visar att Sverige hade möjlighet att ha en skillnad i beskattning mellan vin och öl. Det är bra att det är en nationell ensak att avgöra detta.

Det fanns en del i höjningen där det fanns en finansiering av det jobbsskatteavdrag som infördes tidigare.

Vad kommer regeringen att göra, frågar Marie. Om jag ändå satt i regeringen, säger jag. Jag känner inte att jag kan svara på det i dag. Där får man återkomma.

Det finns egentligen ingen skillnad. I de samtal som vi för i EU och som jag vet att andra EU-parlamentariker, till exempel Socialdemokraterna för, är det ju samma politik. Vi vill fortsätta att ha en god restriktiv politik.

Systembolaget är i fara, precis som du säger. Det utarmas av sig självt. Jag ser att vårt undantag kanske också är i fara när vi inte längre kan visa att det är en folkhälsofrämjande åtgärd.

Du säger att vi kanske inte ska vara bäst i klassen och inte ha de höga införselkvoterna och de indikativa nivåerna. Det är ju en nivå som tillkom för att man skulle kunna avgöra om det var för kommersiellt bruk eller för privat bruk. På det skulle man ha en maxnivå.

Vi för fortfarande den här dialogen. Vi håller med om att nivåerna är väldigt generöst tilltagna.

Anf. 47 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Frågan om alkohol och tobak kombinerad med tullens verksamhet är några av de frågor som vi har debatterat mycket de senaste åren.

Det betänkande som nu ligger på vårt bord består av fem delområden. Jag ska kommentera fyra av dem.

När det gäller alkoholfrågorna vill jag understryka betydelsen av att följa EU:s alkoholstrategi, där vikten av att minska alkoholens skadeverkningar betonas. När man följer debatten i EU borde man kanske se mer aktivitet i syfte att uppnå det målet.

Jag vill betona vikten av att förhålla sig till ett antal nyckelfrågor på det här området.

Det är behovet av att höja minimiskatterna på alkohol. Det är skärpta införselregler. Det är säkerställande av beskattningen av nätsprit. Det är värnandet av monopolet i försäljningen, alltså Systembolaget. Det är tullens verksamhet för att förhindra införsel av bland annat alkoholhaltiga drycker och tobak. Det är att använda skatteinstrumentet så att en bra alkoholpolitik kan föras.

Sverige har i dag en högre alkoholskatt än övriga EU-länder vilket gör att skatteinstrumentet måste användas på ett målinriktat sätt.

Herr talman! Vi kan konstatera att införseln av alkoholhaltiga drycker är omfattande. Lagföringen av dem som olagligt för in alkohol är dessutom låg.

Näringsenheten har i undersökningar visat att lagföringen av den olagliga införseln av alkohol ligger på nivån 2,8 promille; den är alltså i stort sett obefintlig. Här behövs en skärpning.

Den situation som vi har i dag är inte acceptabel. Om bilar stoppas av tullen, beslag görs och anmälan hamnar i domstol är det rimligt att en strikt tolkning görs i sådana här ärenden. Exemplet från Värmlands tingsrätt där en person som har fört in drygt 1 630 liter öl frikänns är otillfredsställande. Nu kommer det ärendet att överklagas, men om det skulle gå igenom kan man förstå dem som ifrågasätter att tullen lägger resurser på att stoppa den här typen av införsel. Här måste alltså en skärpning till.

Vi vet att målgruppen för den illegala införseln är barn och ungdomar. Det gör att vi måste se mycket allvarigt på det här problemet.

När det gäller ankomsthandeln har jag förståelse för dem som hävdar att det vore rimligt att inköp görs när man anländer till destinationen i stället för att man belastar flyget med extra tungt bagage. Nu är en förändring inte så enkel då det strider mot monopolet, men här bör en bred diskussion föras inför framtiden så att vi får en lösning på problemet. Den är berättigad inte minst utifrån ett miljöperspektiv.

Herr talman! Frågan om alkoläsk har diskuterats under många år. Jag konstaterar att ju mer man borrar i frågan desto mer komplicerad blir den. Därför är det rimligt att regeringen, som utskottet säger, får återkomma till riksdagen med ett lagförslag om hur frågan ska lösas.

Först kan vi konstatera att alkoläsk och cider tillhör samma beskattningsgrupp och till stor del har samma historia. Utifrån det är det intressant att notera att Socialdemokraterna i sin reservation säger att försäljningen av alkoläsk och cider har ökat kraftigt sedan mitten av 90-talet. Det är givetvis rätt eftersom alkoläsk inte fanns tidigare. I början av 90-talet fanns det *en* typ av alkoläsk i Systembolagets sortiment. I dag finns det 60 olika sorter.

Av Systembolagets totala försäljning utgör alkoläsk och cider 4,5 procent eller 18 miljoner liter.

Ser man på statistiken kan man konstatera att försäljningen minskar i de flesta län medan öl- och vinförsäljningen ökar i alla.

Ser man på skatteintäkterna kan man konstatera att den här skattegruppen ger statskassan ungefär 183 miljoner kronor varav blanddryckerna, alltså alkoläsk, står för 74 miljoner kronor. Sett i den ekonomiska situationen är alltså inte en höjning så uppseendeväckande rent statsekonomiskt, men det finns ändå problem.

Görs en förändring av blanddryckerna drabbar det hela skattegruppen, alltså även cider. Dessutom finns det tre typer av alkoläsk som skattas olika i dag. Det är den spritbaserade där tillsats av destillat sker – det är ungefär 1,3 procent av Systembolagets försäljning – den vinjasta och den maltbaserade.

Vi kan konstatera att den spritbaserade alkoläsk beskattas två och en halv gång högre än den vinbaserade och tre och en halv gång högre än den maltbaserade.

Om en justering nu sker bör alltså tilläggsskatten vara olika hög beroende på vilken alkoholbas som finns. Om man väljer en sådan väg innebär det att man påför en tilläggsskatt ovanpå övriga skatter utifrån vilken tillverkningsprocess som använts och inte specifikt utifrån alkoholstyrkan. Det visar något på frågans komplexitet och rimligheten i kravet att frågan behöver prövas av regeringen som sedan får återkomma till kamraren med ett lagförslag.

Herr talman! Socialdemokraterna har i ett särskilt yttrande tagit upp tullens roll i det här sammanhanget. Man kräver att en oberoende utredare ska se över tullens verksamhet och organisation. Om vi ska hantera varje omstrukturering i våra statliga verk på det sättet blir det mycket utredande. Det är knappast så vi ska hantera statskassan.

Man hävdar dessutom från s-sidan att regeringen inte har fullföljt den gamla regeringens satsning på anställning av akademiker inom tullen.

Nu var ju det en temporär satsning som skulle upphöra 2008. Det var alltså inte någon evig satsning. Den nuvarande regeringen har alltså fullföljt den politik som den gamla regeringen lade fast. Det skulle i och för sig vara intressant att göra en analys av varför så många av de akademiker som anställdes på grund av de här bidragen numera har lämnat tullen. Den diskussionen får vi nog återkomma till i ett annat sammanhang.

Nu har skatteutskottet i samband med budgeten påtalat behovet av resurser. Resurser har nu också utlovats av regeringen i tilläggsbudgeten. Beskedet i går var att tullen får 50 nya miljoner. Det är alltså två och en

halv gång mer än vad Socialdemokraterna krävde i sin skuggbudget i höstas. Alla bör alltså vara nöjda – Socialdemokraterna mer än nöjda. Hans Olsson uttalade också sin glädje över beslutet.

Vad som däremot är viktigt och som också framhålls av tullen i deras utredning är behovet av samverkan med andra myndigheter för att nå bästa möjliga resultat. Samverkan mellan tullen, Kustbevakningen, polisen, åklagaren och domstolarna måste förbättras och effektiviseras för att bland annat komma åt den illegala införseln av alkoholhaltiga drycker.

Herr talman! Målgruppen för den illegala införseln är ofta barn och ungdomar. Det gör att frågor om alkoholen är såväl en folkhälsofråga för alla som en fråga för att rädda den uppväxande generationen. Det är alltså en högt prioriterad fråga, och jag bedömer att regeringen hanterar frågan utifrån det synsättet.

Mot den bakgrunden yrkar jag bifall till utskottets förslag på alla punkter.

Anf. 48 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! Det är klart att jag är jätteglad för dessa 50 miljoner till tullen, Jörgen Johansson. Vi föreslog i vår skuggbudget i höstas, som du sade, 20 miljoner mer än vad ni föreslog till tullen. Då är det klart att detta är 30 miljoner mer. Men om vi hade haft regeringsmakten hade vi också lagt fram en vårbudget där vi hade kunnat följa upp detta. Låt oss nu glädjas åt dessa 50 miljoner. Vi kanske var lite mer framsynta och redan när budgeten lades fram såg att det behövdes mer pengar till tullen.

Men, Jörgen Johansson, jag tänkte egentligen ta ett varv runt alkoholäskan. Jag vet svårigheten, det vet vi alla, att hitta lösningar. Jörgen Johansson pekar också på det i talarstolen. Men för den skull har vi ändå ett ansvar att försöka göra det bästa av situationen.

Då har jag en fråga. När utskottet skriver som man gör, att det är komplicerat, att frågan är komplex och att man inte vill ta något riksdagsinitiativ, ska jag tolka det, Jörgen Johansson, som att det inte kommer något förslag under mandatperioden?

Anf. 49 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det var en underlig tolkning utifrån den debatt och den diskussion som vi har haft. Jag upplever i hela denna debatt att vi är tämligen överens om målbilden. Sedan är frågan hur vi går framåt.

Vad gäller alkoholäskan agerade allianspartierna i opposition på ett sådant sätt att de ville ha till stånd en höjning. Den ambitionen ligger kvar, och jag tycker att den ambitionen också tonar fram i utskottets skrivning.

Men som jag har försökt att beskriva är frågan mer komplicerad än så. Låt därför regeringen göra en utredning av frågan.

Jag har förhoppningen – jag kan naturligtvis inte säga att det blir så – att det ska kunna komma ett förslag under perioden. Men då måste man basera beskattningen på alkoholstyrkan.

Vi kan också konstatera att det nog inte finns något land inom EU som har så hög skatt på just alkoholäsk som Sverige har. Det måste också vägas in i denna diskussion. Men, som sagt, det är mycket som måste utredas. Låt oss därför återkomma till den frågan.

När det gäller framsynheten i fråga om tullen hävdar jag att även vi från majoritetens sida i utskottet var tämligen framsynta när vi hade

skrivningen där vi uppmanade regeringen att följa verksamheten, vilket man också har gjort och konstaterat att det behövs ett tillskott.

Jag kan ändå tänka mig att vår ambition handlade om mer än 20 miljoner som fanns i er tankevärld. Men vi ska inte bråka om pengar nu utan vi ska vara nöjda med att det blir ett tillskott.

Anf. 50 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! Vilket framsynt utskott vi är. Men jag tycker nog att vi vann. Men vi ska inte ta den diskussionen nu.

Vi talar här om alkoholäskan. Det känns precis som att vi alla på något sätt är besjälade av att hitta en lösning på detta problem eftersom vi vet hur mycket som alkoholäskan ställer till.

Jag har inte varit med lika länge som Jörgen Johansson i riksdagen, men jag har redan lärt mig vad vissa formuleringar betyder och innebär för frågorna. Jag vågar nog påstå att jag inte tror att det kommer något förslag under mandatperioden.

Jag vet inte om man får göra så här, men jag skulle nästan våga slå vad med Jörgen Johansson om att det inte kommer något förslag. Ska vi säga att vadet handlar om att den ena av oss får bjuda den andra på fika i kafeterian och att man får välja precis vad man vill ha? Då kan jag tala om för Jörgen Johansson att om jag vinner vadet blir det inte billigt för honom.

Anf. 51 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att man ändå ska göra analysen att problemet med alkoholäskan handlar om nyttjandet av alkohol i en dryck. När Hans Olsson och jag var unga då blandade vi grogg. Nu är groggen färdigblandad. Det är klart att problemet fanns då och att problemet finns nu. Vi ska ha klart för oss att oavsett hur vi gör tror jag inte att vi genom denna diskussion till fullo löser problemet. Men här gäller det att komma fram på bästa möjliga sätt.

Det som jag också ser framför mig i den diskussion som förs är att man försöker separera skattegruppen, så att cidern hamnar i en grupp för sig och alkoholäskan i en grupp för sig. Jag tror ändå att det är fråga om två olika grupperingar och målgrupper i fråga om detta. Men jag återkommer till detta. Låt oss avvakta vad regeringen gör. Jag har förhoppningen att man återkommer under perioden med förslag.

Anf. 52 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Såsom debatten har utvecklats är det omöjligt att förbigå att gratulera Hans Olsson till de framgångar som han har haft på opinionsbildningsområdet när det gäller resurserna till Tullverket. Jag vill verkligen gratulera Hans Olsson till de mycket stora framgångarna.

Sedan vill jag säga att jag tyckte att Hans Olsson höll ett mycket sympatiskt huvudanförande. Jag delar helt och hållet beskrivningen av den vända som missbruk av alkohol skapar i väldigt många olika miljöer.

Jag tycker också att beskrivningen av hur lätt det är att vara populist i den frågan var exakt på prick. Jag tror att vi alla måste fundera på en sådan viktig sak som hur vi hanterar spritskämt och inte minst en mycket viktig sak, nämligen hur vi bedömer och själva agerar som föräldrar och vuxna när det gäller det som under normala betingelser skulle kunna

kallas langning till våra ungdomar. Det är ett allvarligt brott, kanske inte så mycket i ren juridisk bemärkelse men i bemärkelsen att man möjliggör för många ungdomar att dricka mer än vad som är lämpligt av medicinska och sociala skäl.

Den illegala försäljningen på gator och torg, inte bara i Arboga utan på många andra håll i landet, som inte minst Jörgen Johansson ofta har skildrat väldigt väl, är väldigt allvarlig från den synpunkten att man därmed gynnar en verksamhet och individer som inte har annat än personlig ekonomisk vinning för ögonen och struntar i konsekvenserna.

Herr talman! Det har under den senaste tiden hänt mycket inom svensk sprit- och vinhantering. Framför allt är det försäljningen av Vin & Sprit för inte mindre än 55 000 miljoner kronor som är en mycket stor sak. Det är i producentledet.

Men det är väldigt viktigt att vi slår fast det som också Jörgen Johansson var inne på, nämligen att man ser till att Systembolaget är den enda tillåtna detaljisten och att det inte ska finnas något privat vinstintresse i detta. Vad vi nu ser i hela världen och också här hemma – Sveriges folk har fått 55 miljarder kronor för Vin & Sprit – är att det är otroligt stora pengar i omlopp i den här branschen. Jag menar att det finns ett intresse från oss alla om vi vill föra en ansvarsfull social politik att inte vara dogmatiska – jag kan under speciella betingelser också tänka mig skattesänkningar – men vi måste föra en ansvarsfull politik så att vi försöker undvika att framför allt många ungdomar dricker för mycket.

Jag tycker att den svenska alkoholpolitiken i huvudsak har varit framgångsrik. Men jag som är väldigt EU-positiv är bekymrad över att EU har en helt annan syn än vi i Sverige på en punkt, nämligen att man betraktar alkoholhaltiga drycker som vilken handelsvara som helst. Det är det som skiljer den svenska ståndpunkten från alla andra. Vi betraktar alkoholdrycker, narkotika och på sitt sätt även cigaretter som andra varor än normala varor. Jag tyckte att Marie Engström skildrade det väl att det inte är lätt att få gehör för den svenska ståndpunkten inom EU.

Vi som har haft förmånen att vara med några år i skatteutskottet vet att även under den förra regeringen var man bekymrad över att uppslutningen bakom den svenska ståndpunkten, att vin, sprit och annan alkohol är en annan vara än de normala, inte fick den uppbackning inom EU-kretsen som vi hade förväntat oss. Detta är den centralaste frågan över huvud taget.

Det går tillbaka till hur vi ska se på införseln och exporten. Det är inte klokt om det skulle vara så, som någon sade, att en eller två buteljer av tre förs in i vårt land på annat sätt än via Systembolagets egen försäljning.

Jag vill också gärna instämma i vad Jörgen Johansson sade, nämligen att det ligger någonting fullständigt absurt i att man transporterar vin och sprit i luften via flygplan. Detta är ett allvarligt miljöbrott i alla hänseenden även om det inte är ett juridiskt brott. Det är inte klokt. Den här handeln borde flyttas ned på marken till ankomstställena. Att transportera så här mycket vatten i olika former genom luften är helt enkelt inte klokt.

Herr talman! Slutligen vill jag ta upp en speciell sak som blir någon form av kritik. Det gäller det förslag till utskottsinitiativ som Socialdemokraterna, med stöd av Vänsterpartiet också tror jag, väckte. Jag vill diskutera det i kammaren av den anledningen att det hade en annan ka-

raktär än den tidigare oppositionens. Det socialdemokratiska och vänsterpartistiska förslaget till initiativ hade nämligen en direkt budgetpåverkan. Det tyder inte på den respekt som man ska ha för att följa budgetlagen.

Jag var själv med under den förra mandatperioden och väckte ett par olika förslag till initiativ, till exempel just i vin- och spritfrågan tillsammans med Torkild Strandberg. Det blev avslag av den dåvarande majoriteten, med det handlade inte om budgeten utan om vilka befogenheter som tullen skulle ha. Det handlade inte om hur mycket pengar de skulle ha utan om vilka befogenheter de skulle ha.

Jag har förståelse för att detta initiativ kanske var bra opinionsmässigt, men jag tycker inte att det är hedrande riksdagsmässigt för dem som väckte förslaget. Det borde ha utformats på annat sätt än som ett förslag om ett tillkännagivande till regeringen att man ska göra på ett visst sätt i ett budgetärende.

Herr talman! Jag ville bara säga detta eftersom jag inte tycker att just den detaljen var någon höjdpunkt i skatteutskottets hantering av olika ärenden.

Anf. 53 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att för Kristdemokraternas räkning yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och därmed avslag på de liggande reservationerna.

Först, och det är kanske inte heller någon överraskning, vill jag rikta ett tack i denna kammare till en icke närvarande före detta ledamot som förvisso invaldes i förra valet – det är finansmarknadsminister Mats Odell – för den väl genomförda försäljningen av aktiebolaget Vin & Sprit.

Staten och den gemensamma sektorn ska satsa pengar på rätt områden. Dit hör sjukvård, äldreomsorg, skola, infrastruktur, försvar med mera. Men staten och den gemensamma sektorn ska inte driva sprit- och alkoholfabriker. Det är inte statens kärnverksamhet. Skattebetalarnas pengar ska användas till rätt saker.

De pengar som varit låsta i alkohol- och spritfabriker gör nu större nytta när de kan användas till att minska statsskulden med 55 000 miljoner kronor. Därmed skapas utrymme för framtida investeringar i välfärd och infrastruktur. Med denna stora försäljning minskar statens ränteutgifter årligen i nuvarande läge med ca 2 400 miljoner kronor, medan staten samtidigt förlorar och går miste om en aktieutdelning för Vin & Sprit på i dag i storleksordningen 800 miljoner kronor. Det blir ett netto för staten på 1 600 miljoner kronor per år.

Ägandet av Vin & Sprit har under åren varit en dålig affär för svenska staten också ur trovärdighetssynpunkt. Att samtidigt som Sverige kraftfullt ska stå upp i internationella sammanhang, och inte minst inom Europeiska unionen, för en restriktiv och folkhälsobaserad alkoholpolitik – vi kan använda pengar till något bättre än att människor går ned sig i alkoholens trask – har samma svenska stat varit ägare till ett av världens största spritföretag. Har detta varit rätt? Har detta varit rimligt? Svaret på den frågan är nej.

Herr talman! Sverige är mitt uppe i den största alkoholpolitiska förändringen sedan mitten av 1950-talet då motboken avskaffades. Under de

senaste tio åren har en mer alkoholpositiv och alkoholliberal hållning växt fram i vårt land. Införselkvoterna från andra EU-länder har via EU:s krav på den svenska alkoholpolitiken, och också på grund av en svensk eftergivenhet måste tilläggas, ökat. Samtidigt har priset på alkohol sjunkit. Antalet restauranger med serveringstillstånd har växt markant samtidigt som informationen till skolungdomar inte haft samma uthållighet och samma kontinuitet i våra skolor och hem.

Herr talman! Svenskarnas alkoholkonsumtion har ökat kraftigt och motsvarar i dag den konsumtion som vi hade för över ett sekel sedan. Vi får gå tillbaka till 1800-talet. När man sätter samman det med att ungefär 80 procent av alla våldsbrott – och de är inte idylliska – som begås i vårt land är alkoholrelaterade är konsumtionsökningen skrämmande.

I dag ligger en person med alkoholskador i var femte svensk sjuk-säng. Mellan 5 000 och 7 000 personer dör årligen av alkoholrelaterade sjukdomar och skador. Alkoholskadorna kostar samhället oerhört mycket, såväl i mänskligt lidande som i ekonomiska resurser. De totala kostnaderna beräknas uppgå till 160 miljarder kronor årligen. Jag vet förvisso att det finns andra beräkningar som är lägre, men det handlar om enorma tal. Detta skulle i så fall vara mer än statens sammanlagda utgifter för rättsväsendet, försvaret och utbildningen.

Samtidigt vill jag säga att jag inte tror att jag är ensam i denna kam-mare om att vilja uttala den djupa kritik man kan känna mot att Europeiska unionen på ett så påtagligt negativt sätt har påverkat Sveriges rätt och frihet att föra en egen demokratiskt beslutad alkohol- och folkhälso-politik. Detta vill jag ha sagt.

Herr talman! En stor del av slagsmålen sker på krogen eller på gatan utanför. Men mycket våld äger också rum i skymundan i våra hem när hemmen inte är så ombonade och så idylliska som vi vill att de ska vara.

En grupp som drabbas extra hårt av alkoholens baksida är de ca 250 000 barn, en kvarts miljon barn, som växer upp med alkoholiserade föräldrar. Det här är barn, vår framtid, som ständigt blir svikna och som ständigt känner skuld för sina föräldrars beteende.

Vi kristdemokrater vill därför värna om en kraftfull alkoholpolitik byggd på solidaritet och omtanke om folkhälsan. Utgångspunkten är att det stora flertal som kan hantera alkoholen måste finna sig i vissa re-striktioner för att hålla tillbaka alkoholskadorna. Den uppoffringen tål vi, och den kan vi kosta på oss. Den svenska folkhälsan måste sättas före franska bönders intresse av att sälja vin till våra ungdomar. Hur vackra vingårdarna än är i Alsace i Strasbourgs närhet – jag har besökt dessa trakter – måste ändå rätt sak prioriteras.

En av de främsta anledningarna till att alkoholskatterna har pressats nedåt i våra grannländer är de orimliga regler för införsel av alkohol som gäller inom EU. Det är beklagansvärt att EU:s medlemsländer inte har enats om att höja minimiskattenivåerna, men vi har inte lyckats med detta.

Herr talman! I grund och botten anser vi kristdemokrater att Sverige ensidigt borde införa egna regler för införsel av alkohol. En rimlig nivå på införselkvoterna bör vara att återgå till de nivåer som avtalades i sam-band med medlemskapsförhandlingarna.

Det måste vara ett självklart mål för svensk EU-politik att ändra införselreglerna. Det är inte rimligt att tillåta kvantiteter för införsel motsvarande flera års förbrukning av alkohol för normalconsumenten. Eftersom flera av de övriga EU-länderna också har problem med tilltagande alkoholskador, inte minst bland unga, är det inte uteslutet att det kan vara en framkomlig väg, men det tar tid, alltför lång tid.

Herr talman! Jag vill avsluta detta anförande på ett lite mer fritt sätt. Hans Olsson har talat på ett personligt sätt – vi uppskattar det, Hans, från alliansens och majoritetens sida – om att bli tonårspappa. Du sade att det var ett tag sedan du själv var tonåring, och i detta måste vi instämma.

Jag vill säga följande: När vi talar om alkoholen och när vi talar om ungdomar har vi alla ett oerhört ansvar, precis som sades här av Gunnar Andrén, för hur vi skämtar och pratar om alkoholen. Jag kan säkert uppfattas av många som en alltför dyster gök – ett vackert uttryck – i denna kammare, men det finns också en annan sida av detta, där tramset och ironin är alldeles för omfattande i Sverige för att man ska förstå att alkohol i grund och botten är någonting som legitimerar både det ena och det andra.

Jag vill också säga en sak till, lite personligt, till dig, Hans Olsson. Det har funnits inte bara gnatande och kanske tjuriga och obstinata socialdemokrater när det gäller tullfrågan. Den typen av människor, som är tjatiga, gnatiga, sura och efterhängsna, har funnits också på alliansens sida från Karlskrona upp till Dalarna och Mora och på andra håll i landet – även i byn By i Avesta. Vi har varit många som har tjatat, och vi är alla tacksamma för att det tillsätts 50 miljoner extra kronor till tullen. Om detta då är två och en halv gång mer än i Socialdemokraternas budgetförslag må vi alla vara glada, inte minst Socialdemokraterna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

10 § Försäkringsrättsliga frågor

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2007/08:CU13
Försäkringsrättsliga frågor.

Anf. 54 CHRISTINA OSKARSSON (s):

Herr talman! Ledamöter och åhörare! Ja, nu är det återigen dags att debattera civilutskottets frågor, och den här gången är det betänkande nr 13 som handlar om försäkringsrättsliga frågor. För eventuella åhörare vill jag berätta att det rör sig om motionsyrkanden som har kommit in som handlar om bland annat ersättningsnivån i rättsskyddsförsäkringar, överfallsskyddet i hemförsäkringen, nedsättning av försäkringsersättning, information när dödsfall inträffar, trafikförsäkringen i framtiden, jämkning av trafikskadeersättning, handläggningen av trafikskadeärenden och hur man handskas med trafikskadeersättning till barn.

Herr talman! Tyvärr hinner jag inte prata om alla dessa viktiga frågor, men jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 6 och 9 i betän-

Prot. 2007/08:92
9 april

*Allmänna motioner om
alkohol och tobak*

*Försäkringsrättsliga
frågor*

kandet. Jag vill samtidigt tydliggöra att jag står bakom alla våra reservationer och särskilda yttranden.

Herr talman! Flera av motionsyrkandena i betänkandet är frågor som vi har haft uppe här i kammaren flera gånger tidigare, men tyvärr har den borgerliga alliansregeringen inte levererat några resultat, trots att många som drabbas av bland annat trafikskador lider svårt både fysiskt och ekonomiskt.

En trafikolycka kan drabba oss alla även om vi är försiktiga och följer alla trafikregler som finns. Och den dagen olyckan är framme och vi förhoppningsvis har klarat oss bra ur olyckan, så pass att vi kan börja kontakta vårt försäkringsbolag, är det av stor betydelse att vi kan känna förtroende för försäkringsbolaget som har att hantera vårt ärende och att handläggningstiden inte är orimligt lång.

Vi socialdemokrater anser att den som råkar ut för en trafikskada måste få en betydligt starkare ställning i förhållande till försäkringsbolagen, men tyvärr har vi inte sett några resultat sedan den borgerliga alliansen fick regeringsmakten. Som jag tidigare nämnt i den här kammaren hade vi socialdemokrater före valet 2006 ett förslag för att förbättra situationen för trafikskadade. Det förslaget kom från Socialstyrelsen, och det gick ut på att Trafikskadenämnden skulle ges möjlighet att pröva tvistiga och svårbedömda skadeärenden hos Socialstyrelsens rättsliga råd. På så sätt skulle de skadelidande få sina skador bedömda av en oberoende expertgrupp, och rättssäkerheten skulle därmed kunna förbättras för de här personerna. Dessutom ansåg Socialstyrelsen att det här förslaget var ett bättre alternativ än att låta sakkunniga läkare som försäkringsbolagen använder sig av stå under Socialstyrelsens kontroll.

Finansinspektionen har också lämnat en rad rapporter om hur försäkringsbolagens rutiner skulle kunna förbättras för att förkorta handläggningstiderna. I den senaste rapporten, som kom 2007, kunde konstateras att försäkringsbolagen hade vidtagit vissa åtgärder för att få ned handläggningstiderna men att det finns mer att göra och att bolagen i vissa fall var onödigt långsamma.

Nu hänvisar den borgerliga alliansen till att alla dessa problem ska lösas i den trafikförsäkringsutredning som pågår, om den nu pågår. Dessutom tycker vi socialdemokrater att det är ett mycket märkligt tillvägagångssätt att tillsätta en ny utredning, vid namn Patientsäkerhetsutredningen, som ska se över om till exempel de sakkunnigläkare och tandläkare som anlitats av försäkringsbolagen ska stå under statlig tillsyn.

Varför använder ni i alliansen inte den utredning som Socialstyrelsen redan har gjort? Då hade den redan kunnat gälla, och många processer mot försäkringsbolag hade kanske kunnat undvikas. Att nu börja om från början igen innebär ju bara att människor som drabbas av trafikskador får vänta ändå längre på att få en mer rättssäker behandling av sina skador.

Enligt vår mening saknas anledning att avvakta resultatet av Trafikförsäkringsutredningens och Patientsäkerhetsutredningens arbeten. Vi anser i stället att regeringen snarast bör återkomma hit till kammaren med åtgärder som bygger på förslagen i de tidiga rapporterna från Finansinspektionen och Socialstyrelsen.

Därutöver anser vi att det är viktigt att försäkringsbolagen vidtar åtgärder för att effektivisera och förbättra skaderegleringen. Här måste

regeringen skyndsamt ge Finansinspektionen ett uppdrag att driva på en sådan utveckling.

Nu är trafikskadade som känner sig missnöjda med besluten från försäkringsbolagen i stället tvungna att processa för att få sin sak prövad. Samtidigt som rättsskyddsnivåerna i försäkringarna är alldeles för låga, och bara har justerats marginellt på 20 år, har kostnaderna för att få sin sak prövad i domstol ökat kraftigt. Därför får trafikskadade många gånger avstå från att få sin sak prövad i domstol. De har helt enkelt inte råd.

Då kan man fråga sig varför vi socialdemokrater inte gjort någonting åt detta tidigare. Både vi och de borgerliga ledamöterna i lagutskottet trodde att konkurrensen skulle lösa problemet, men så har inte skett. I stället har det blivit så att vissa försäkringsbolag inte alls lever upp till det frivilliga åtagandet att stå för kostnaderna för juridiskt bistånd till den skadelidande, och somliga bolag står för ombudskostnaderna endast i vissa speciella fall.

Vi socialdemokrater anser inte att det är rimligt att försäkringsbolagen agerar på så olika sätt och att bara vissa människor i samhället ska ha råd att få sin sak prövad. Rätten till juridiskt bistånd vid personskadereglering måste vara en grundläggande princip för samtliga försäkringsbolag. Enligt vår uppfattning bör inte ersättningsnivåerna regleras i lag. Däremot anser vi att en lagstiftning som innebär att det blir obligatoriskt för försäkringsbolagen att stå för ombudskostnaderna vid personskadereglering bör övervägas i det översynsarbete som nu pågår inom Domstolsverket. Då kan regeringen också se över hur försäkringsbolagen kan erbjuda rättsskyddsförsäkringar som även omfattar förvaltningsrättsliga ärenden, ett område där det blivit allt svårare för den enskilde att själv driva en process.

Herr talman! När barn drabbas av trafikolyckor beräknas deras ersättning från försäkringsbolagen utifrån beräknad framtida inkomst. Bedömningen om framtida inkomstbortfall görs genom en individuell prövning i det enskilda fallet där barnets egen prestationsförmåga bedöms. Det har visat sig att ersättningen kan komma att baseras på föräldrarnas utbildning och yrke eller på barnets egna prestationer i grund- eller gymnasieskolan. Ersättningssystemet, såsom det ser ut i dag, bidrar alltså till att skillnader i ersättning beror på klassbakgrund.

Sommaren 2007 kom en undersökning som visade att barn från så kallade arbetarhem som skadats i trafiken och inte kommer att kunna arbeta riskerar att få upp till 100 000 kronor mindre i årligt skadestånd än barn från hem där föräldrarna är akademiker. Det gäller alltså barn med samma eller liknande skada. Detta är djupt orättvist.

För oss socialdemokrater är principen om alla människors likhet införlagen och alla människors lika värde grundläggande. Därför är det av stor betydelse att skador inte ersätts olika på grund av skillnader i barns familjeförhållanden. Det är för oss helt oacceptabelt och orimligt att det förekommer ersättningsbedömningar där ett barn anses vara mer värt än ett annat. Vi vill därför ha en översyn av frågan om försäkringsbranschen bör ges möjlighet att ersätta barn som råkar ut för en trafikolycka enligt någon annan metod, till exempel en schablonmetod. Ett sådant förfaringssätt är vanligt i andra länder. Vi vill att regeringen påskyndar en sådan översyn.

Prot. 2007/08:92

9 april

*Försäkringsrättsliga
frågor*

Herr talman! Nästa sak jag vill ta upp handlar om trafikförsäkringen i framtiden. I april förra året beslutade regeringen att tillsätta en ensamutredare som fick uppgiften att utreda en överföring av kostnaderna för trafikskadorna till trafikförsäkringen. Vi socialdemokrater framförde redan då att en utredning som ska lägga fram förslag till ett så genomgripande systemskifte naturligtvis borde vara parlamentariskt sammansatt så att alla partier kunde ingå och delge kunskap och synpunkter. Tyvärr fanns hos den borgerliga alliansregeringen inget intresse av att låta oss vara med.

Att föra över kostnaderna för bland annat sjukskrivning i samband med trafikolyckor till trafikförsäkringen innebär en privatisering av en betydande del av sjukförsäkringssystemet. Den allmänna sjukförsäkringen har funnits i över 50 år, och den har gett medborgare som drabbats av sjukdom, oberoende av anledning, rätt till ersättning. Tyvärr har vi redan kunnat se hur alliansregeringen försämrar för människor som drabbas av sjukdom, vilket naturligtvis även kommer att drabba trafikskadade. Vi socialdemokrater vill ha trygga socialförsäkringar. De ska vara starkt omfördelande samt inkomstrelaterade och utjämna kostnaderna för olika riskgrupper.

Herr talman! När alla ryms inom samma försäkring är det behoven som styr och fördelar, inte de ekonomiska intressena. Den föreslagna förändringen är början på ett systemskifte där varje individ ska bära sin egen risk. Det är en allvarlig utveckling när man börjar bryta ut olika typer av skadefall ur det generella socialförsäkringssystemet.

Att lyfta ut en viss grupp ur den solidariska sjukförsäkringen och hävda att dess sjukpenning och sjukersättning ska betalas från en annan portmonnä öppnar för gränsfall och tvister och blir väl snarare en inkomstkälla för alla de juridiska ombud som kommer att behövas i stället för en förbättring för de trafikskadade. Vad händer om någon som redan har ersättning från det allmänna sjukförsäkringssystemet skadas ytterligare i en trafikolycka? Hur avgörs kostnaden då? Vi får aldrig glömma att försäkringsbolagen jobbar för att få så stor vinst som möjligt. Som tidigare sagts från talarstolen säger vi socialdemokrater alltså nej till borgerlighetens förslag att plocka bort de trafikskadade från den allmänna försäkringen.

Utredaren skulle ha lämnat sitt förslag i april 2008 men har bett om förlängd utredningstid till den 15 juni 2009. Det tycker vi är bra. Att utreda ett så omfattande systemskifte måste få ta tid. Därför är det mycket märkligt att socialförsäkringsministern i februari månad till medierna uppgav att Försäkringsutredningen kommer att få förlängd tid men när jag ställt två skriftliga frågor till samma minister, senast den 19 mars, får jag endast svaret att frågan bereds i Regeringskansliet.

I flera av motionsyrkandena som vi i dag behandlar hänvisar den borgerliga majoriteten i utskottet till Försäkringsutredningen. Det gäller bland annat rättsskyddsförsäkringen, handläggningen av trafikskadeärenden och ersättningen till barn som skadas i trafiken. Därför är det viktigt att vi får besked. Nu hoppas jag att den borgerliga majoriteten i vårt utskott kan ge besked om vad som händer med utredningen och när den ska vara klar.

Herr talman! I dagens betänkande har vi socialdemokrater ett antal särskilda yttranden. De rör viktiga frågor som vi behandlade när vi tog

fram den nya försäkringsavtalslagen och gäller bland annat överfalls-skyddet i hemförsäkringen, när försäkringsbolagen ska kunna sänka försäkringsersättningen samt rätten att teckna försäkring även om man har ett funktionshinder.

I det mycket omfattande arbete som gjordes när den nya försäkringsavtalslagen togs fram av oss socialdemokrater var vi tydliga med att en bred uppföljning skulle göras för att se att den tillämpades på det sätt som vi hade tänkt oss. Före valet 2006 påbörjades en översyn för att se att lagen efterlevdes. Men vad händer nu? Kan någon av er svara mig om översynen pågår eller inte?

Herr talman! Jag ska avsluta mitt anförande med att återigen yrka bifall till reservationerna 6 och 9. Som jag sade tidigare står jag även bakom alla våra övriga reservationer och särskilda yttranden.

Anf. 55 EGON FRID (v):

Herr talman! Betänkandet om försäkringsrättsliga frågor som vi nu debatterar visar hur långt vi har kvar till jämställdhet, ett verkligt rättsskydd som ger stöd till utsatta grupper som drabbas av våld, olyckor och skador, verklig rättssäkerhet, likhet inför lagen, solidaritet och inkomstomfördelande principer mellan riskgrupper.

Jag vill inledningsvis framföra att jag naturligtvis står bakom alla Vänsterpartiets reservationer och även de gemensamma reservationer vi har ihop med s och mp i betänkandet. Jag väljer dock att endast yrka bifall till reservationerna 4 och 5.

Herr talman! Reservation 4 berör nedsättningen av försäkringsersättning. Denna fråga är principiell, viktig och symbolisk. Ett försäkringsbaserat skyddssystem missgynnar grupper med speciella behov och grupper som är socialt utsatta av olika orsaker. Det kan vara fråga om sjukdom, funktionshinder eller andra liknande omständigheter.

I verkligheten finns det generellt rörande försäkringsrättsliga frågor en stor obalans mellan individerna och försäkringarna. Det kan inte uteslutas att starka ekonomiska grupper alltid klarar sig, då de kan köpa sig ett extra skydd genom en extra försäkring eller genom att bli företrädade av jurister. Men stora grupper som också omfattas av dessa försäkringar har inte råd med det motsvarande skyddet.

Den här obalansen kännetecknas också av den politiska spridning som finns i uppfattningar inom civilutskottet. Vi har en majoritet som alltid företräder den här obalansen genom att hävda försäkringsbolagens rätt. De är duktiga på att företräda avtalsintressenas rätt och så vidare.

Därför är det viktigt att vi från Vänsterpartiet redovisar denna obalans. Vi har av solidaritet till utsatta grupper ett ansvar att slå vakt om det generella socialförsäkringssystemet och att tala för de grupper som har behov av ett generellt solidariskt försäkringssystem. Dessa grupper behöver stödet. De behöver rättsskyddet från samhället, som värnar alla grupper och individer och därmed garanterar rättssäkerhet och ett verkligt rättsskydd med nivåer i rättsskyddshjälpen som motsvarar vad det i dag kostar att driva processer för sin rätt. Till detta hör att flera områden som i dag ligger inom rättsskyddsförsäkringarna borde omfattas av den allmänna rättshjälpen.

Det är ett intressant konstaterande som Christina Oskarsson gjorde i sitt anförande om att tilltron till att konkurrensen skulle lösa de här frå-

gorna av naturliga skäl inte motsvarats av verkligheten. Det här är ett samhällsansvar. Konkurrenten inom försäkringsområdet, konsumentskyddet och konsumentintresset har hittills bevisligen bara slagit vakt om det kapitalistiska intresset i att tjäna pengar på systemen, inte att värna individens rätt eller de utsatta gruppernas rätt. Det har än en gång tydligt bevisats.

Herr talman! När det gäller vår reservation 5 är det beklagligt att utskottets majoritet väljer att inte ta frågan om mäns våld mot närstående kvinnor på större allvar. Trots att de flesta fall av kvinnomisshandel sker i det egna hemmet är alliansen inte beredd att se över de orättvisa villkoren i våra hemförsäkringar. Den borgerliga majoriteten väljer i stället att prata om bärande principer på försäkringsområdet och möjligheten att få ansvarsfrågan straffrättsligt och skadeståndsrättsligt prövad.

Jag undrar om ni över huvud taget har brytt er om att ta reda på hur mäns våld mot kvinnor i nära relationer hanteras av systemet. Brottsbrottsmyndigheten får inte ta över domstolens roll och peka ut den skyldige genom att besluta om brottsskadeersättning när det inte finns någon fällande dom mot mannen. En man som misshandlas ute på staden kan räkna med att bli kompenserad via överfallsskyddet i sin hemförsäkring även om gärningsmannen inte fälls för brottet, eftersom gärningsmannen i så fall ofta förblir okänd. Detta leder till fullständigt oacceptabla konsekvenser för de kvinnor och barn som blir misshandlade i sina hem av närstående män. I och med den borgerliga majoritetens brist på insikt i denna fråga faller helt förhoppningen om den översyn som den förra regeringen utlovade.

Herr talman! En annan fråga som jag tänker lyfta fram här i dag och som är minst lika viktig är trafikförsäkringens framtid. Vi kan här konstatera att regeringen tagit sitt första steg i riktning mot att privatisera socialförsäkringssystemet. Tanken är att låta den privata trafikförsäkringen ta över den allmänna sjukförsäkringens åtagande i fall där trafikskador har orsakat kostnaden.

Förslaget är en form av övergångslösning inför kommande förändringar. En ökad privatisering av socialförsäkringarna kommer att slå mycket hårt mot grupper av människor som har stora behov av hjälp från de generella försäkringssystemen. En ökad privatisering kommer att fördjupa klass- och könsskillnaderna.

En grundtanke i det generella socialförsäkringssystemet är att alla solidariskt delar på kostnaderna och därmed på riskerna. Det är detta solidariska system, som bidrar till jämlikhet och omfördelning mellan olika grupper i samhället, som borgarna bit för bit börjat montera ned, eller snarare fortsätter montera ned.

Vad blir nästa steg? Ska andra så kallade riskgrupper än bilister, som till exempel rökare och diabetiker, också uteslutas? Överföringen av kostnaderna för trafikskador till trafikförsäkringen kommer, som vi redan sett, att leda till höjda premier. Samtidigt är risken stor för att trafikskadade människor kommer att tvingas in i ännu längre och dyrare processer mot försäkringsbolag än i dag för att få ersättning.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag, när jag ändå är inne på ämnet trafikolyckor, också nämna handläggningen av trafikskadeärenden. Vi vill att regeringen ska se över försäkringsbolagens handläggning av trafikskador, därför att trafikskadade drabbas hårt.

Den skadade personen hamnar ofta i ett underläge gentemot försäkringsbolaget. Det beror på att det uppstår ett lojalitetsförhållande mellan personen som är drabbad i förhållande till försäkringsbolaget och dess konsultläkare, Trafikskadenämnden, som är en part som till största delen företräder försäkringsbolaget. Det är en av orsakerna till att vi i Vänsterpartiet vill att regeringen ska titta närmare på och försöka komma till rätta med dessa problem. Här måste det naturligtvis också bli en fullständig rättvisa mellan de skador som inträffat 1976 och de som inträffat efter 1976. Det här är en lagändring som behövs och som ger alla trafikskadade rätt till omprövning, oavsett när olyckan inträffat.

Anf. 56 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Civilutskottets betänkande om försäkringsrättsliga frågor omfattar motioner från allmänna motionstiden, närmare bestämt 27 yrkanden. Jag kan börja med att säga att jag instämmer i vad som har sagts av de två tidigare talarna här ifrån talarstolen.

Under beredningen av vårt betänkande har utskottet haft besök av Skadeståndskollegiet, som har redogjort för problem för de skadelidande, framför allt i samband med trafikskador.

Herr talman! Jag avser att i mitt anförande i huvudsak eller enbart hålla mig till en av de aspekter knutet till trafikskadeersättningar som berörs i betänkandet. Jag börjar därför med att yrka bifall till reservation nr 9 som handlar om ersättningar för barn som skadas vid trafikolyckor.

Herr talman! Vi lever i ett land där vi förutsätter att alla föds med samma rättigheter. Vi säger väldigt ofta när vi debatterar att det är viktigt att alla får samma förutsättningar från starten och likartade möjligheter att utvecklas.

I Sverige har därför till exempel skolväsendet, barnhälsovården och bostadspolitiken varit väldigt tydliga uttryck för att alla ska ha samma möjligheter att utvecklas.

Visionen om ett rättvist samhälle innebär att alla ska ges likvärdiga möjligheter. Den visionen faller ganska platt när det sedan visar sig att det rättvisa samhället tillåter försäkringsbolagen att betrakta det som att det vore rättvist att inte behandla alla barn lika.

De tillåts betrakta det som rättvist att utgå från att barn inte har likvärdiga möjligheter i livet. Det får de göra trots att verkligheten kan uppvisa till synes ganska bisarra exempel.

Det finns å ena sidan exempel på ungdomar från förorten med till synes inte särskilt goda förutsättningar som redan före 40 års ålder har rappat eller rockat ihop en förmögenhet som för de flesta är fullständigt ouppnåelig.

Det finns å andra sidan exempel på barn från så kallade välartade bakgrunder som lever på sina föräldrar långt efter 40 års ålder och kanske aldrig lyckas få ihop en egen inkomst.

Trots att det kan se ut så i verkligheten envisas försäkringsbolagen med att ta den statistiska sannolikheten att ett skadat barn från en högutbildad familj förväntas få en högre livsinkomst än den från en familj där föräldrarna har en låg utbildning och använda det som grund för sina ersättningsnivåer.

Herr talman! Är inte det att utgå från att samhällets ambitioner inte kan eller kanske inte ska lyckas? Innebär inte det att utgå från att skillna-

der ska bevaras? Är inte det att påstå att individen förutsätts vara en statistisk medelmåtta i stället för just en individ?

Den kanske smartaste nybörjareleven blir stämplad som misslyckad redan innan han eller hon har börjat skolan om olyckan inträffar på väg dit den första skoldagen. Att samhället fortfarande tillåter organiserad diskriminering på osaklig grund, vilket en sådan bedömning måste anses vara, förvånar mig.

Även när det gäller den här frågan gör majoriteten som vanligt. Man hänvisar till en utredning och avstyrker förslagen. Miljöpartiet hoppas verkligen att förslaget från regeringen kommer så snart som möjligt så att vi får någon form av rättvis hantering. När får vi se förslag på det här området?

Det får inte bli så att det spelar roll om den skadade blir påkörd av en rik eller fattig, av en man eller en kvinna eller av en stor eller liten bil. Lika självklart är att det inte får spela roll om den skadade är rik eller fattig, man eller kvinna, stor eller liten.

Om principen om full kompensation ska vara något värt i ett jämlikt samhälle där alla verkligen ges samma förutsättningar kan inte ersättningar utgå från att den med en välutbildad förälder kommer att ha en högre livsinkomst än den som inte har det.

Ofta är det bra med statistik. Men ibland har en statistisk sanning ingenting att göra med den verklighet som gäller för den enskilde. I stället för att döma barn på osaklig grund är det bättre att utgå från allas likvärdiga förutsättningar och att fullt ut betrakta kompensation som något som är lika för alla.

Personligen vill jag tillägga att även när man kommer högre upp i åren och det finns inkomster att basera en full kompensation på bjuder det mig emot. Vi människor är mer än bara ekonomiska bokslut.

Herr talman! För övrigt anser jag att regeringen snarast bör ge Banverket i uppdrag att starta bygget av ett dubbelspår mellan Falun och Borlänge.

Anf. 57 ANTI AVSAN (m):

Herr talman! I betänkandet *Försäkringsrättsliga frågor* behandlas närmare 30 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. Jag ska beröra några av de frågeställningar som kommit till uttryck i vissa av motionsyrkandena och då i första hand ersättningsnivån i rättsskyddsförsäkringar, rättsskydd i förvaltningsrättsliga tvister, trafikförsäkringen i framtiden, handläggning av trafikskadeärenden och frågan om trafikskadeersättning till barn.

När det gäller yrkandena som anknyter till frågan om ersättningsnivån i rättsskyddsförsäkringar kan man fundera på om ersättningsnivåerna är för låga. Spannet ligger mellan 75 000 kronor och 200 000 kronor. Enligt uppgift från Försäkringsförbundet ligger mediannivån för de 18 största försäkringsbolagen såvitt jag har kunnat bedöma på 120 000 kronor som tak för rättsskyddet. Det är en nivå som ganska väl korresponderar med huvudregeln i rättshjälpslagen om 100 timmars rättshjälp med en timkostnad av lite drygt 1 000 kronor.

Problembilden är också lite mer komplicerad än vad som framgår av oppositionspartiernas texter som berör frågan. Det finns skäl att påpeka att rättshjälpsystemet och försäkringsbolagens rättsskyddsmoment har

samma grundläggande syfte. Rättshjälpen eller rättsskyddet ska utgöra ett bidrag till den enskildes processkostnader. Avsikten har aldrig varit att täcka kostnaderna fullt ut.

En viktig allmän samhällelig utgångspunkt är också att motverka tvister där det inte finns rimliga möjligheter att nå framgång. Av det skälet ser rättegångsbalkens rättegångskostnadsregler ut så att enligt huvudregeln ska den förlorande parten betala den vinnande partens rättegångskostnader.

I sådana fall där exempelvis en trafikskadad har goda skäl för att processa mot ett försäkringsbolag är förutsättningar för att själv gå skadeslös ur en process naturligtvis mycket bättre än om man har en svag talan. Det innebär att varje part som tänker sig att föra en talan mot någon måste göra en bedömning av hur stora förutsättningarna är att nå framgång.

När det sedan gäller det så kallade frivilliga åtagandet ska försäkringsbolag normalt betala ombudskostnader under själva skaderegleringen av en personskada. Såvitt jag har erfarit verkar försäkringsbolagen i de allra flesta fall ha insett värdet av att stå för ombudskostnader under skaderegleringen.

Skälet till det är att det är till fördel för försäkringsbolagen om någon med relevanta kunskaper hjälper försäkringstagaren att ta fram de uppgifter som är av betydelse för skaderegleringen.

När det gäller själva ersättningsnivån för rättsskyddet är det en del av själva avtalet mellan försäkringstagaren och försäkringsbolaget. Utskottsmajoriteten i civilutskottet uttalade redan förra året att det inte var aktuellt att ställa sig bakom en ordning som skulle innebära att ersättningsnivåerna regleras i lag.

Självriskens storlek och beloppsbegränsningar måste därför även fortsättningsvis vara en del av försäkringsavtalet, vars innehåll inte kan regleras genom lagstiftning. Jag konstaterar här att även Socialdemokraterna har skrivit i sin reservationstext att ersättningsnivåerna inte bör regleras i lag. Däremot finns det naturligtvis skäl för att försäkringsbolagen i rimlig utsträckning är lyhörda för försäkringstagarnas önskemål om ändringar i försäkringsvillkoren även när det gäller ersättningsnivåerna.

Det bör också nämnas, vilket även gjordes av Christina Oskarsson här tidigare, att Domstolsverket har fått i uppdrag att göra en allmän översyn av rättshjälpslagen. I det uppdraget ingår även att analysera utvecklingen av rättsskyddsmomentet i de försäkringar som marknaden erbjuder. Vidare utreds för närvarande ersättningssystemet vid trafikskador.

Herr talman! Beträffande frågan om rättsskydd vid förvaltningsrättsliga tvister är det riktigt att rättsskyddsförsäkringar inte gäller vid tvister som prövas vid förvaltningsdomstolar och av andra administrativa myndigheter. Inom förvaltningsprocessen prövas typiskt sett frågor mellan det allmänna och det enskilda. Processformen är skriftlig, och i den mån muntlighet förekommer är det ett komplement till den skriftliga handläggningen.

Förvaltningsprocesslagens regler innebär att en förvaltningsdomstol har en omfattande egen utredningsskyldighet, vilken i sin tur innebär att samtliga relevanta omständigheter och rättsregler ska beaktas självant av domstolen. Typiskt sett ska en part med en sådan processordning inte vara i behov av ombud. I den mån rättegångskostnader förekommer ska vardera parten normalt bära sina egna kostnader.

Herr talman! Vilka tvister som ska omfattas av en rättskyddsförsäkring utgör också en del av själva avtalet mellan försäkringstagaren och ett försäkringsbolag och kan inte regleras genom lagstiftning. Det är därför svårt att förstå logiken i Socialdemokraternas uttalanden om att ersättningsnivåerna i rättskyddsförsäkringen inte bör regleras i lag. De förordar ju samtidigt i det här sammanhanget att förvaltningsrättsliga tvister bör omfattas av försäkringsvillkoren i rättskyddsförsäkringar och att det bör ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ för att verka för att få en sådan ändring till stånd. Jag kan inte se annat än att man i det här sammanhanget förordar lagstiftning.

Av artikel 2.1 i rättskyddsdirektivet kan inte utläsas att en rättskydds-försäkring måste ersätta ombudskostnader som uppstår i förvaltnings-rättsliga tvister.

Herr talman! Beträffande frågan om trafikförsäkringen i framtiden pågår utredning. Den 3 april 2007 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att utforma ett förslag till lagstiftning som innebär att trafikförsäkringens ansvar utvidgas på så sätt att ersättningar för skador som omfattas av den försäkringen ska undantas från den allmänna försäkringen.

Vad som är viktigt att påpeka i sammanhanget är för det första att det allmännas ansvar för sjukvårdskostnader inte ska förändras. En utgångspunkt i arbetet är vidare – för det andra – att trafikskadelagens tillämpningsområde inte ändras. Trafikförsäkringen ska alltså, liksom tidigare, ersätta skador som uppkommer till följd av trafik. Vidare ska – för det tredje – som utgångspunkt gälla att ersättning från trafikförsäkringen även fortsättningsvis ska utges enligt principen om full ersättning. I utredningens arbete ska det slutligen läggas särskild vikt vid att skyddet för dem som drabbas av trafikskador inte försämras.

I direktiven till utredaren har angetts att representanter för försäkringsbolagen, Försäkringskassan och Vägverket bör knytas till kommittén för att biträda den i arbetet. Utredaren ska också samråda med övriga berörda myndigheter och organisationer. Utredaren har begärt att utredningsuppdraget ska förlängas till den 15 juni 2009, vilket kan vara lämpligt också av det skäl som Socialdemokraterna har anfört, nämligen att det här av flera olika anledningar är en ganska omfattande fråga.

Ett motionsyrkande om vikten av att trafikförsäkringen behålls som en generell försäkring behandlades av riksdagen för ett år sedan. Redan då redovisade civilutskottets majoritet sin uppfattning i frågan. Vi moderater och övriga partier i alliansen välkomnar regeringens initiativ att överföra statens kostnader för trafikskadades sjukpenning och sjukersättning till trafikförsäkringen.

Vår utgångspunkt är att en reform av trafikförsäkringen kommer att medföra stora samhällsekonomiska vinster i form av ökad trafiksäkerhet, förbättrad rehabilitering och minskade skadekostnader. Vår bedömning är att både staten och fordonsägarna tjänar på att trafikförsäkringen tar över ansvaret för skadekostnaderna. Genom att försäkringsbolagen hanterar hela skadekostnaden premieras försäkringstagare med lågt riskbeteende samtidigt som premierna kan hållas nere.

När det gäller möjligheterna till rehabilitering har civilutskottet som bekant för alla härinne studerat frågan i Finland, där man redan har den ordning som vi för närvarande utreder. Möjligheterna att ta ett samlat

ansvar med en effektiv och snabb rehabilitering av trafikskadade lyftes fram som en klar förbättring för skadelidande. Det kan knappast vara negativt om man även i Sverige kan tillskapa en ordning där man snabbt sätter in effektiva och tillräckligt omfattande rehabiliteringsinsatser. En sådan ordning minskar påfrestningarna för de skadelidande, förbättrar möjligheterna att återgå till arbete och ger också andra samhällsekonomiska vinster även om man betraktar dessa vinster enbart ur ett rehabiliteringsperspektiv.

Den utredning som nu håller på med sitt arbete har till uppgift att föreslå regler som innebär att ersättningar för skador som omfattas av trafikförsäkringen ska undantas från den allmänna försäkringen. En sådan överflyttning av vissa kostnader till trafikförsäkringsområdet måste fungera såväl lagtekniskt som administrativt och är därför en uppgift som inte lämpar sig för en parlamentarisk kommitté.

Frågan är inte så dramatisk som socialdemokrater och vänsterpartister vill göra gällande. Jag noterar att Miljöpartiet hitintills inte har haft några invändningar mot vad jag och utskottsmajoriteten anser i denna fråga. Det pågående utredningsarbetet bör inte föregripas med några ställningstaganden från riksdagens sida.

När det gäller motionsyrkanden om handläggning av trafikskadeärenden har Finansinspektionen tittat på hur sådana utredningar sköts hos försäkringsbolagen och lämnat en rapport under 2003. Rapporten har följts upp 2005 och 2007. Det hela har mynnat ut i att Socialstyrelsens rättsliga råd ska få möjlighet att göra en expertvärdering av försäkringsläkares medicinska bedömningar, vilket i sig skulle innebära en förbättrad rättssäkerhet för de skadelidande. Man har också sagt att man bedömer att det här är ett bättre alternativ än att försäkringsläkare ställs under Socialstyrelsens tillsyn.

Det pågår också arbete med frågor som gäller tvistlösning. I direktiven till Trafikförsäkringsutredningen anges att när sådana skador som omfattas av trafikförsäkringen undantas från den allmänna försäkringen kommer trafikskadades grundtrygghet att avgöras av vilken ersättning de får från trafikförsäkringen. Det måste säkerställas att den som anser att ett försäkringsbolag har fattat ett felaktigt beslut i ett sådant ärende har goda möjligheter att få till stånd en sakkunnig och opartisk prövning av sitt anspråk, i sista hand av domstol. Utredaren ska också utreda och överväga i vilken ordning tvister om ersättning ska prövas och om särskilda processregler bör införas.

Det finns mycket man skulle kunna säga om utredningarna och om hur handläggningen av ärendena ska gå till. Det nämndes av Christina Oskarsson att Patientsäkerhetsutredningen tittar på frågorna. Den har att överväga frågan om till exempel sakkunniga läkare och tandläkare som anlitas i försäkringsärenden samt om försäkringsläkarna ska stå under statlig tillsyn. Man tittar alltså på frågan i ett annat perspektiv.

Jag ska också säga något om trafikskadeförsäkring för barn. Christina Oskarsson har gett uttryck för en felaktig beskrivning av verkligheten, menar jag. En skadad – det gäller också ett skadat barn – rätt till ersättning är inte begränsad till något schablon- eller standardbelopp. Grundprincipen är att ersättning fullt ut ska täcka förlusten. Man brukar säga att den skadelidande ekonomiskt ska försättas i samma situation som om olyckan inte hade inträffat. Detta innebär att alla som skadas vid en trafi-

kolycka inte får lika mycket i ersättningen från försäkringen. Rättvisan i systemet ligger i stället i att alla drabbade har rätt till full kompensation för sina förluster. Vilka metoder som ska användas för att närmare beräkna inkomstförlusten har inte slagits fast i lagstiftningen, utan har utvecklats i rättspraxis.

Det är svårt att beräkna framtida inkomstförluster. När det gäller barn är det i praktiken en schablonersättning som gäller. Det finns enskilda fall där det har utgått högre ersättning av skälet att något barn till exempel har uttalat starkt att när jag blir stor ska jag bli det ena eller det andra. Då har det också funnits stöd för det på annat sätt.

Det här innebär att man har svårt att säga någonting om framtiden. Utrymmet för individuella bedömningar när det gäller barn är mycket mindre än för vuxna personer. Även när det gäller vuxna personer är det väldigt många gånger svårt, trots att de har ett relativt långt yrkesliv bakom sig. Vad skulle de ha gjort i fortsättningen?

Det här är också till stora delar bevisfrågor.

Innan jag slutar ska jag också säga att beträffande överfallsskyddet i hemförsäkringen behöver det inte finnas en fällande dom för att man ska få ersättning från Brottsoffermyndigheten. I övrigt är det förslaget egentligen att övervältra kostnader från skadevållaren på andra.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till riksdagsbeslut, vilket innebär att samtliga motioner avslås.

Anf. 58 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag uppfattade att Anti Avsan tyckte att en förlängd tid för utredaren som utreder trafikförsäkringen skulle vara bra och behövlig. Precis som jag sade i mitt anförande är det en stor och omfattande fråga. Men jag uppfattade aldrig om regeringen hade beslutat om förlängd tid ännu. Det skulle jag vilja ha svar på. Jag kanske var lite ouppmärksam.

Anledningen till att vi tycker att det är viktigt att få det här beskedet är, precis som jag sade i mitt anförande, att det är flera frågor i betänkandet som man hänvisar till Trafikförsäkringsutredningen. Vi tycker att det är viktiga frågor som väl skulle kunna brytas ut ur utredningen. Man behöver inte föra allting till den säck som Trafikförsäkringsutredningen utgör.

Det handlar bland annat om ersättning till barn som skadas i trafiken. Jag förstod inte riktigt Anti Avsans påpekande att jag hade felaktiga uppgifter. Det kom ju en utredning förra sommaren som visade på att barn som växer upp med föräldrar som inte har akademisk utbildning får lägre skadestånd. Är det jag påstod felaktigt?

Anf. 59 ANTI AVSAN (m) replik:

Herr talman! Jag vill börja med frågan om förlängd utredningstid. Det är riktigt att det är ett antal andra frågeställningar som också prövas inom ramen för utredningen. Det framgår ju med önskvärd tydlighet av utskottsbetänkandet.

Jag har inget dagsaktuellt besked om regeringen har bifallit utredarens begäran om att förlänga utredningstiden. Men som det hänvisas till i utskottsbetänkandet var den frågan föremål för beredning. Jag utgår från att om utredaren begär förlängd tid för utredningen så finns det naturligt-

vis goda skäl för det. Ett av de skälen är att han inte kan avge ett sådant betänkande som svarar på alla de frågeställningar som omfattas av direktiven.

När det sedan gäller frågan om barn kan jag säga att det är många här som har gjort sig till talesmän och taleskvinnor för verkligheten och beskriver hur den ser ut. Jag vill väl påstå att jag har ganska god inblick i det eftersom jag har jobbat inom rättsväsendet i 30 års tid och även dömt i ett antal mål som gäller trafikskador, relationsrelaterat våld och annat.

I det här sammanhanget vet jag inte vilken utredning som Christina Oskarsson hänvisar till. Men vid kontakter i andra sammanhang, till exempel med Försäkringsförbundet, hävdas det i alla fall att det är absoluta undantag där man gör en individuell bedömning. Det är en schablonbedömning som gäller. Jag har svårt att se att det skulle vara på ett annat sätt, därför att jag vet hur svårt det är att avgöra hur en inkomstförlust för framtiden skulle se ut, även om det är fråga om en vuxen person.

Anf. 60 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att när jag ställde frågan på vårt utskottsmöte då vi behandlade de här ärendena och tog upp frågan när Trafikförsäkringsutredningen ska lämna sitt förslag och om utredaren hade fått förlängd tid eller ej fick jag beskedet från majoriteten att det väl inte var något konstigt med att ta reda på det. Det var bara att lyfta luren och ringa till regeringen. Nu undrar jag om Anti Avsan har ringt till regeringen och fått något besked, för det vill vi gärna ha.

Jag har full respekt för Anti Avsans yrkesutövning. Nu är det så att jag är här som förtroendevald och ska företräda medborgarna ute i samhället, och jag lyssnar på dem. Har det då visat sig att det har förekommit fall där man har blivit behandlad på ett sådant sätt som jag beskrev i mitt anförande tycker jag faktiskt att det är allvarligt nog.

Anf. 61 ANTI AVSAN (m) replik:

Herr talman! Åter till frågan om förlängd tid till utredning. Javisst, det är mycket enkelt att lyfta på luren. Det hade Christina Oskarsson kunnat göra. Precis som jag sade tidigare har inte jag någon anledning att ifrågasätta att utredaren behöver längre tid. Jag har också full tilltro till att regeringen behandlar den här frågan på ett bra sätt.

När det gäller frågan som ursprungligen hänför sig till försäkringsersättning till barn vill jag säga, herr talman, att jag också är förtroendevald. Möjligen är det så att jag har med mig lite annat i just det här avseendet. Vi har ju alla olika yrkesbakgrund och kan möjligen tillföra någonting. Det är ju inte en nackdel att vi har jobbat ute i verkliga livet. Vi behöver inte enbart vara språkrör för det som andra säger. Det är väl bra om man kan värdera saker och ting själv. Någonting som är lätt att göra annars är att man tar till sig vad någon säger och sedan gör man det till en sanning. Det blir ett väldigt ensidigt förhållningssätt. Jag kan väl säga att jag tyvärr ser det ganska ofta i riksdagsarbetet, och det strider väldigt starkt mot de utgångspunkter som har gällt i min yrkesutövning, nämligen att man tar reda på hur det förhåller sig från båda sidor. Först då kan man göra en bedömning, kanske också i förening med att man vet vilka regler som gäller på området.

Anf. 62 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Att vi representerar olika verkligheter, jag som riksdagsledamot för Vänsterpartiet och Anti Avsan som riksdagsledamot för Moderaterna, står ju med all önskvärd tydlighet klart i den här debatten och i andra debatter också. Det är en intressant principiell fråga vilka vi representerar, vilka erfarenheter vi har med oss och vilken verklighet vi beskriver. Det finns helt klart mer än två verkligheter.

Jag tycker att det finns skäl att hänvisa till individer som blir drabbade av orättvisa system, av en bristande rättssäkerhet och av en byråkratisk samhällsapparat som tjänar de starkas och besuttnas intressen. Det finns alltid skäl att som motvikt representera utsatta grupper som drabbas i de här systemen, som drabbas av en bristande rättssäkerhet och som drabbas av en ambition som lagstiftaren har. Det är väl helt klart att det är det som diskussionen handlar om.

Det blir så symboliskt när Anti Avsan håller sitt hyllningstal till den nya trafikförsäkringen och hur den kommer att utformas i framtiden. Det är här motsatserna finns. Vi diskuterar i det här motionsbetänkandet flera fall av nuvarande brister på grund av ett bristande rättsskydd. Det handlar om att människor inte har råd med de processer som krävs. I det här systemskiftet för man över ännu mer från de generella systemen till processrätten och de kostnader det medför. Det gör att redan utsatta grupper kommer att bli ännu mer utsatta, och det är det som är frågan till Anti: Hur tänker ni för att det här verkligen ska fungera?

Anf. 63 ANTI AVSAN (m) replik:

Herr talman! Egon Frids betraktelse utmynnade slutligen i en fråga. Jag ska börja med att säga att jag tror, till skillnad från Egon Frid, att verkligheten alltid är densamma. Vad som möjligen skiljer sig åt är analysen av verkligheten och också förslagen till åtgärder. Om det brister i analysen blir förslagen till åtgärder mer verklighetsfrämmande. Jag tror inte att det för utvecklingen framåt att man grundar olika förslag till åtgärder i floskler – de besuttnas intressen och sådana saker. Jag är mer intresserad av att lösa verkliga problem, sådana som människor faktiskt drabbas av. Det handlar också om att se dem i ett helhetsperspektiv. Vilka är egentligen problemen, och vilka lösningar tillgodoser så många samhällsintressen som möjligt?

Betraktelsen utmynnade sedan i frågan om trafikförsäkringen i framtiden. Jag tycker att jag redogjorde väl för ett antal skäl för varför det här skulle vara ett bra förslag. Jag kan upprepa några detaljer.

Jag tycker att det är rimligt att man tar betalt av de fordonsägare som är mer riskbenägna än andra. Jag tycker att en skötsam fordonsförare ska premieras framför en förare som är beredd att ta många risker och som förorsakar skador inte bara på sin egen egendom utan också allvarliga skador på andra personer. Det är ett viktigt skäl för en annan ordning. Sedan får man försöka lösa ett antal problem. Jag tror nog, herr talman, att Egon Frid ändå tycker att det vi såg i Finland inte pekade på något negativt.

Anf. 64 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Jag hoppas ändå att Anti Avsan ger mig samma rätt att analysera verkligheten som han ger sig själv, så att Anti Avsan inte tar sig rätten att se sin analys som den enda sanna. Okej, vi kan diskutera hur många verkligheter det finns. Naturligtvis finns olika sätt att analysera de olika verkligheterna. Vi gör olika analyser utifrån ideologiska ståndpunkter och vilka väljare vi företräder.

Jag hörde en brandman uttala skillnaden mellan brandmannens intresse, syfte och inställning att göra en insats och en polismans insats. Brandmännen var fria att agera utifrån att de alltid, oavsett hur olyckan har uppkommit, vill göra en räddningsinsats. Jag tycker att det är viktigt att samhället ska ha den utgångspunkten i de generella insatserna, nämligen att vi ska göra en samhällsinsats genom att hjälpa människor oavsett hur olyckan har uppkommit. Det är den omfördelande effekten som är en viktig princip i ett generellt socialförsäkringssystem. Om det sker överflyttningar från det generella till sakförsäkringar, till exempel trafikförsäkringen, med hänvisning till att folk ska betala mer om de är mer riskbenägna, eller i det här fallet att det behövs juridiskt ombud för att få ut samma ersättning som man annars skulle ha fått, blir det ett tudelat samhälle som utifrån min analys skapar ännu mer problem än de som finns i dag – som det redan finns skäl nog att diskutera.

Anf. 65 ANTI AVSAN (m) replik:

Herr talman! Jag skulle önska att Egon Frid gjorde fler analyser. Jag betar inte någon rätten att göra analyser. Jag skulle önska att Egon Frid lyckades bättre i sina analyser än vad han faktiskt har gjort.

Se bara på frågan om överfallsskyddet i bostad i hemförsäkringen. I vilka fall är det okänt vem som är skadevållare – jag bara ställer frågan? Det är snarast av karaktären en hypotetisk fråga som inte ens behöver besvaras. Vem är det som ska betala i en sådan situation? Naturligtvis är det skadevållaren och inte försäkringskollektivet i övrigt – särskilt om man i en sådan situation också har möjlighet att framkalla försäkringsfallet.

En annan sådan sak är där man från Vänsterpartiets sida tycker att det inte spelar någon roll om man framkallar försäkringsfallet eller är grovt vårdslös – man ska få full ersättning i alla fall. Det här ska inte leda till nedsättning av försäkringsersättningen. Om analysen hade varit bättre hade vi kunnat föra en mer konstruktiv diskussion om dessa frågor.

Sedan var det jämförelsen mellan brandmän och poliser. Jag har faktiskt varit polis också. I övrigt gäller rätten om nöd och nödvärn att agera alla personer, även Egon Frid och alla andra, om man är i en sådan situation att man kan hjälpa någon annan. Det gäller alldeles oavsett hur situationen har uppkommit. Det gäller inte bara för brandmän. Dessutom finns det en möjlighet att bli ianspråktagen enligt räddningstjänstlagens regler, som numera heter lagen om skydd mot olyckor. Det kan vem som helst bli. Man blir då skyldig att hjälpa räddningstjänsten. Den jämförelsen var inte riktigt bra, men den kan bli bättre.

Prot. 2007/08:92

9 april

*Försäkringsrättsliga
frågor*

Anf. 66 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Jag tänker först hålla mig till en översiktlig bild av dagens rubrik "Försäkringsrättsliga frågor" och därefter kommentera några av motionerna.

Alla försäkringsrättsliga frågor har ett gemensamt, nämligen att de berör personer som på något sätt har råkat illa ut. Då kommer också frågan om vem som är ersättningsskyldig för skadan. Det kan vara den enskilde själv, den som har åsamkat skadan eller försäkringsbolaget, men det kan också vara det offentliga och sedan självklart olika kombinationer.

Många av motionerna går ut på att den drabbade i högre utsträckning än i dag ska ha förmånligare villkor och även en högre ersättningsnivå. Det är ju vällovligt.

Analyserar man problemställningen lite närmare är det inte självklart att det ska vara så. Några exempel som kan beaktas är följande:

1. Är det en egenhändigt vållad skada eller är det någon annan som är skyldig?
2. Skulle skadan kunna förebyggas eller undvikas?
3. Är det en skada där ingen enskild kan anses vållande?
4. Ska ett medvetet risktagande påverka ersättningen?
5. Hur ska kontroller mot bedrägligt förfarande ske?
6. Hur påverkar funktionshinder försäkringsmöjligheten?

Som lagstiftare ska vi se till olika parter situation, och vi ska självklart se till konsumenternas intressen. Men konsekvensen får inte bli premier som många inte har råd att betala.

Det finns några motioner om nivåerna för rättshjälpen och rättskyddsförsäkringar. Alliansregeringen har gett Domstolsverket i uppdrag att utvärdera desamma. Uppdraget ska redovisas den 1 september i år, och det finns inget skäl att föregå utvärderingen med uppdrag till regeringen. Ser man till utvecklingen av beloppen över tiden kan det dock vara befogat att se över nivåerna. Det bör vara möjligt att kunna driva en process när man känner sig felaktigt behandlad, och förhoppningsvis kommer utvärderingen att ge vägledning om hur det kan se ut framöver.

När det gäller motionen om informationsplikt för försäkringsbolagen till dödsbodelägare är det, som det står i betänkandet, inte tillfredsställande att dödsbon inte får tillgång till rättmätigt försäkringsbelopp. Nu kan det skilja sig från bolag till bolag. Det finns de som informerar med automatik, och de finns de som gör motsatsen. Samtidigt visar problematiken att det finns skäl att ha ordning på sina papper – mest för sin egen skull så länge man lever men även för de närstående. Bara genom att sätta in sina räkningar i en pärm löser sig det mesta av motionärens önskemål. Är man sedan så ambitiös att man kompletterar med ett register och på en av flikarna skriver "försäkringar" är i princip allt löst. Vi skulle kanske också allmänt våga och vilja prata mer med barn eller andra arvingar om just dessa frågor, men det finns väl något inbyggt obehag att prata om det som oundvikligen komma skall.

Till sist, herr talman, ska jag säga några ord om trafikförsäkringen. Om en alldeles överväldigande del av kostnaderna som uppkommer på grund av trafikskador betalas via skatter finns det skäl att se över försäkringen. Om jag är rätt underrättad är det så stor skattefinansiering att det kan vara tveksamt om vi kan tala om en försäkring värd namnet.

Ute bland allmänheten pratas det samtidigt om hur dyrt det är för yngre trafikanter att försäkra sig. Premierna är riskanpassade, och här finns det verkligen skäl att slå ett slag för att se på sitt eget beteende. Om man som ung har svårt för att hålla igen på hastigheten med därpå följande högre olycksrisk får man försöka tänka lite mer på hur man betar sig i trafiken.

På frågan om nedsättning av ersättningen när man har kört med alkohol eller andra droger i kroppen är det väl ingen styrka att i en departementspromemoria ange att det är svårt på grund av det skulle innebära ett alltför stort avsteg från vedertagna ersättningsrättsliga principer.

För mig är det ännu mer mot alla vedertagna principer att köra med alkohol i kroppen, och håller det beteendet på att ändras till det sämre ska vi inte rädas att också ändra både principer och lagstiftning. Nu vet jag inte om ersättningsnivåerna avskräcker förare som har alkohol- eller drogproblem, men kan det få några att låta bli att sätta sig bakom ratten kan det ändå spara mycket lidande.

Samtidigt ska vi ställa oss frågan: I vilka andra situationer ska vi ha motsvarande begränsningar i ersättningsnivåerna? Det räcker att ta rökning och lungcancer som exempel.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner.

Anf. 67 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Herr talman! Lennart Pettersson ingår i den borgerliga alliansen, och ni har varit med och tillsatt utredningen om trafikförsäkringen. Jag hade tyvärr ingen mer replik på Anti Avsan, så jag kunde inte säga till honom att jag tycker att när det är den borgerliga alliansen som har tillsatt utredningen är det också alliansens skyldighet att komma hit till kammaren och tala om detta för oss. Det ska inte vi behöva ringa till Regeringskansliet om.

Jag har ändå försökt ringa till Regeringskansliet, trots att jag inte tillhör den borgerliga alliansen, för att få ett svar på frågan eftersom jag inte får det från er. Där får man inte tag på någon utredare och inte heller någon utredningssekreterare. När jag ringde fick jag svaret i växeln att man inte vet riktigt hur de arbetar. Jag har gjort vad jag kan.

Nu har jag min fråga till Lennart Pettersson: Har du lyft luren och ringt för att ta reda på när utredningen ska lägga fram sitt förslag?

Som jag sade tidigare ingår inte bara detta med trafikförsäkringen i utredningen, utan den har blivit någon form av påse där man har lagt ned de flesta frågor som vi har med i det här betänkandet och hänvisar till. Därför är det viktigt för oss att få ett svar. Lennart Pettersson kanske kan ge mig det nu.

Anf. 68 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Nej, jag kan inte ge något svar i dag. Däremot förvånar det mig lite grann, med tanke på den uppsjö av interpellationer som ställ-

des från oppositionen, om det inte är lämpligt att ställa de frågorna där och att svar ska komma från ministrarna. Om det är så att ministern i det sammanhanget inte ger något svar tycker jag att det känns orimligt att begära att vi ska kunna ge ett svar. Det kommer nämligen från samma person.

Däremot ska jag bidra till att underlätta detta genom att ta kontakt med ansvarig minister, eftersom vi känner varandra även i andra sammanhang, och återkomma till Christina Oskarsson med ett svar. Det må vara att jag inte kan få fram någonting, men jag lovar att i alla fall göra det för att underlätta.

Anf. 69 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Herr talman! Det ser jag verkligen fram emot.

Vi har ju haft interpellationer och ställt frågor om det här, men tyvärr får vi inget svar av ministern heller. Jag vet inte vad det är som ligger och lurar i vassen. Men jag väntar med tillförsikt på att få ett besked av Lennart Pettersson i denna fråga.

Jag har ytterligare en fråga till Lennart Pettersson.

När finansminister Anders Borg förra året införde skatten på 32 procent på trafikförsäkringen sades det att i och med att man införde den skatten skulle man uppnå en styreffekt till förmån för ökad trafiksäkerhet.

Redan i dag är det så, precis som Lennart Pettersson sade i sitt anförande, att försäkringsbolagen kollar vilken risk jag som försäkringstagare har och därefter sätter den premie jag ska betala.

Styreffekten till förmån för ökad trafiksäkerhet har vi inte sett mycket av, då det tyvärr var så att trafikolyckorna förra året ökade trots denna höjda skatt på trafikförsäkringen.

Då är frågan: Tror Lennart Pettersson att människor kör mer ovarsamt och utsätter sig för skador i trafiken bara för att det är som det är nu, att socialförsäkringarna står för kostnaderna när det uppstår trafikskador?

Anf. 70 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag påminner mig ett seminarium om energi som vi hade i andrakammarsalen där det tydligt klarlades att ekonomiska incitament är det bästa sättet att förändra folks beteende. Jag tror att det samma gäller även inom andra ämnesområden, nämligen att om det blir dyrare för mig som privatperson påverkar det ett antal av oss i rätt riktning, även om alla inte är beredda att göra det. Därför tror jag också att detta kommer att påverka positivt.

Jag tror att det åtminstone i nuläget är fel att använda antalet dödsoflyckor 2007 som ett incitament för motsatsen. Det krävs en mer djupgående analys av vad som ligger bakom dessa olyckor. En nollvision innebär trots allt att ett antal omkommer på vägarna, eller dör på vägarna kanske vi ska säga. Det kan bero på sjukdomar. Tyvärr finns det personer som begår självmord på vägarna, och det är också andra omständigheter som gör att ett antal människor omkommer. Jag har inte den statistiken, och därför vågar jag inte ta det till intäkt för att det skulle göra någon skillnad mellan åren.

Herr talman! Vi har ett betänkande som debatteras i dag – det är väl ingen tvekan om det. Det har kommit fram mer fakta och information än som kanske ryms på sidorna i betänkandet.

Jag vill här i början yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Det som jag tycker är väldigt väsentligt i betänkandet och som jag gärna skulle vilja ta upp i den här debatten ligger på tre områden.

Jag tycker någonstans att debatten ger en lite skev bild av skeendet. Alla de områden som vi debatterar här är föremål för utredning eller beredning på Regeringskansliet. Varför bereds de där? Varför utreds saker?

Trafikförsäkringsutredningen tillsattes av den borgerliga regeringen. I de motioner som har kommit när det gäller trafikförsäkringen riktas kritiken mot de omständigheter som finns just nu. Det är ju precis det vi är överens om, att det inte är bra som det är i dag och att en utredning därför har tillsatts, för att låta ordningen, strukturen och tingen bli bättre.

Sedan hamnar vi här i en debatt som handlar om hur det har varit eller hur det möjligtvis kan tänkas bli, när vi egentligen har att invänta den utredning som kommer.

Vad gällde då direktiven till utredningen? Jo, utredaren ska utforma ett förslag till lagstiftning som innebär att trafikförsäkringens ansvar utvidgas på så sätt att ersättningar för skador som omfattas av den försäkringen ska undantas från den allmänna försäkringen. Det allmännas ansvar för sjukvårdskostnader ska inte förändras. En utgångspunkt i arbetet ska vara att trafikskadelagens tillämpningsområde inte ändras. Trafikförsäkringen ska alltså, liksom tidigare, ersätta de skador som uppkommer till följd av trafik. Vidare ska som utgångspunkt gälla att ersättningen från trafikförsäkringen även fortsättningsvis ska utges enligt principen om full ersättning.

I utredningens arbete ska det läggas särskild vikt vid att skyddet för dem som drabbas av trafikskador inte försämras.

Mycket av det här är vi helt överens om. Därmed blir det rådande systemet och den kritik som vi har ägnat rätt mycket tid åt inte särskilt relevant, eftersom vi sitter och väntar på att denna utredning ska komma.

Till skillnad från Christina Oskarsson är jag lite glad om utredningen inte kommer alltför snabbt. Jag vill att utredaren tar sig den tid som krävs så att samtliga frågor utreds. Det här är nämligen en viktig försäkring, och den kommer att vara det i en framtid. Det är jag övertygad om.

Herr talman! Sedan handlar det om rättsskyddet i hemförsäkringen. Här tycker jag att vi ska komma ihåg att rättshjälpslagen som egentligen är den som delvis ska kompensera rättsskyddet, togs bort under Socialdemokraternas regeringstid. Man väntade då på att det ändå skulle fungera för den enskilde.

I dag är också jag orolig. Med ett rättsskydd som finns i en hemförsäkring och där hemförsäkring inte är ett obligatorium riskerar nämligen vissa att falla mellan stolarna.

Det här ska nu Domstolverket utreda. Finns det människor som inte har möjlighet att väcka en tvistefråga i allmän domstol måste vi kunna hitta en väg så att detta säkras. Annars blir det ett orättvist rättsskydd i det här samhället. Det är ingen av oss som vill ha det. Det garanterar jag.

Jag ser fram emot att få Domstolsverkets rapport i höst. Utifrån den måste vi agera vidare, så att vi alla har möjlighet att väcka en tvistefråga i allmän domstol.

Ett område, herr talman, som jag själv har varit involverad i ett antal gånger och som kvarstår handlar om att alla ska äga rätten att teckna försäkring. Den här rätten debatterades mycket under föregående mandatperiod i samband med försäkringsavtalslagen som kom 2005. Då var de allra flesta av oss överens om att vi skulle ha ett skydd så att alla skulle ges den rätten, och den skulle prövas.

Vad är det som händer med den nu? Ja, vi har konstaterat att det fortfarande finns försäkringsbolag som, på grunder som man inte är riktigt säker på, faktiskt nekar människor med någon typ av handikapp eller annat att teckna försäkring.

Nu har regeringen gett Konsumentverket i uppdrag att följa försäkringsbolagens avslagspraxis för att se detta. Vi har i betänkandet just skrivit in att en kompletterande möjlighet som ska övervägas är att införa föreskrifter om skyldighet för bolagen att rapportera om sina avslagsbeslut. Via den vägen kan vi se om det finns människor som på oprecisa och egendomliga grunder inte äger rätt att teckna försäkring. Eller de kanske inte ens får veta grunderna. Så vill vi heller inte ha det.

Det här följer vi hela tiden. Då kan man fråga sig: Vad är det ytterligare som det särskilda yttrande som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har skrivit ger? Ja, det är möjligtvis en förstärkning, att det här är väldigt viktigt. Den uppfattningen delar jag fullständigt med oppositionen. Det är väldigt viktigt att veta om människor får avslagsyrkanden på egendomliga grunder som de inte kan genomskåda, om de ens ska få något avslagsyrkande.

Herr talman! Vi ser fram emot det fortsatta beredningsarbetet och de fortsatta utredningarna. Med det tackar jag för ordet.

Anf. 72 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tänkte faktiskt hålla mig lite grann till just frågan om försäkringsavtalslagen.

När vi jobbade fram det förslaget var Yvonne väldigt aktiv, och det var bra. Hon kom med många bra synpunkter. Bland annat kände vi väldigt starkt för just det här med att alla skulle ha möjlighet att teckna försäkring.

Tidigare hade man ju kollektivt kunnat avslå en ansökan om försäkring för att någon tillhörde en grupp som hade en viss sjukdom. Vi ansåg att det inte var mänskligt att det skulle vara så.

Vi var också väldigt överens om att vi skulle ha en bred uppföljning. Med ett sådant stort ärende som försäkringsavtalslagen är är det ju lätt att man missar något eller att saker och ting inte blir som man har tänkt sig.

Justitiedepartementet påbörjade en översyn just när det gällde de här frågorna. Är det så att alla människor nu får teckna en försäkring, eller är det fortfarande den kollektiva synen som gäller? Tyvärr hann vi inte slutföra detta före valet.

Nu undrar jag om den borgerliga regeringen har fortsatt med den översynen? Yvonne Andersson tog i sitt anförande upp kontraheringsplikten för personförsäkringar, men det fanns många andra saker som också skulle bli föremål för en bred översyn.

Anf. 73 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! När det gäller just hela försäkringsavtalslagen har jag inte gått in och kollat om den översynen finns. Men vad jag vill följa – och det är en fråga som är väldigt viktig – är just det här med allas rätt att teckna försäkring oavsett om man har någon typ av handikapp eller så och hur det bedöms. Där vet jag att man gör ett arbete.

Sedan kan jag gärna göra mitt för att skjuta på när det gäller det här. Arbetet med försäkringsavtalslagen är ett tungt och stort arbete. Jag tror att det är viktigt när det gäller den lagen, precis som med alla våra övriga lagar, att det hela tiden sker ett uppföljnings- och utvärderingsarbete, så att vi hamnar bäst.

Jag vill passa på, herr talman, att säga till Christina Oskarsson att jag tycker att arbetet som handlar om att man faktiskt ska ha ett skydd för alla är viktigt när det gäller rättsskyddet. Jag utgår från att också det finns med i hela beredningen. Det finns åtminstone i Domstolsverkets beredning. Då kanske vi kan ta ett helhetsgrepp där.

Anf. 74 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Herr talman! Yvonne Andersson tog i sitt anförande just upp det här med försäkringsbolagen och rättshjälpen. När rättshjälpen förändrades åtog sig försäkringsbolagen att fortsätta att stödja människor i utsatta situationer, precis som det hade varit tidigare. Det var ett frivilligt åtagande. Det har visat sig att det inte efterlevs av alla försäkringsbolag. Vissa har fortsatt med det, men vissa har slutat med det.

Vi tycker att det borde finnas en lagstiftning som säger att alla människor som drabbas av en trafikskada och som vill pröva det här i domstol ska ha rätt till ersättning i första instans. Det finns andra borgerliga partier som har tyckt precis som vi, som sitter i civilutskottet. Tyvärr är de inte närvarande i kammaren i dag. Men jag kan ju höra med Yvonne om hon tycker att det vore en lämplig väg, eftersom Yvonne alldeles nyss sade att det är viktigt att alla har rätt att få hjälp.

Anf. 75 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Om detta ska ligga på rättshjälp eller rättsskydd kan jag i stunden inte säga. För mig är det väldigt viktigt att det ska finnas en möjlighet för var och en i ett rättssamhälle att få sin sak prövad. Hur det då ska utformas kan jag i dagsläget inte säga.

Jag tycker att det är ett svagt system nu. Det är ett system som vi har ärvt. Egentligen borde man ha gjort en uppföljning redan i början av 2000-talet. Det tycker jag eftersom jag har gått tillbaka och lyssnat på hur försäkringsbolagen har reagerat på rättsskyddet. Det är bara att beklaga att man inte har lyckats hantera den frågan från försäkringsbolagen.

Jag tycker att vi måste titta på rättsskyddet och se vilken som är den lämpligaste lösningen, rättshjälpslag, ett stärkt rättsskydd eller hur man nu ska lösa detta. Det viktiga är väl att varje människa i det här landet har möjligheten, den reella möjligheten, att få sin sak prövad i allmän domstol. Jag vill gärna tillsammans med Christina Oskarsson och hela civilutskottet jobba för att vi ska hitta de lösningarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 17 §.)

Anf. 76 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Försvarsutskottet har behandlat motioner som bland annat handlar om elektromagnetisk strålning, elkänslighet och strålskyddslagen. Det är det vi nu ska debattera.

Frågan om relationen mellan elektromagnetiska fält och ohälsa är mer aktuell än någonsin. Människor exponeras dagligen för olika typer av strålning från till exempel mobiltelefoner, mobilmaster, bildskärmar och diverse elektrisk utrustning. Allt fler serviceinrättningar i samhället bygger sitt tjänsteutbud på att kommunikation ska ske via mobiltelefon eller Internet. Det är ett snabbt och effektivt redskap för de flesta men för en del förenat med ohälsa.

Fler och fler ställer sig därför frågan vilken påverkan den ökande förekomsten av elektromagnetisk strålning har på hälsan, både på kort och lång sikt. Enskilda människor beskriver besvär och ohälsa vid användandet av datorer, mobiltelefoner, i samband med el i alla dess former.

Eftersom användning och förekomst av teknik som är beroende av el eller som avger strålning inte kommer att minska i framtiden, snarare tvärtom, kommer vi människor i framtiden att dagligen utsättas för och komma i kontakt med det. Det är omöjligt att undvika om man ska kunna leva ett fungerande dagligt liv.

Redan under graviditeten utsätts den blivande mamman och barnet för strålning, i mycket små doser men ändå. Ultraljud och annan medicinsk utrustning avger strålning. Därför är det viktigt att det finns kontroll och gränsvärden och att man följer utvecklingen noga. Försiktighetsprincipen bör gälla tills man är säker på vilka effekter strålningen kan få.

Statens strålskyddsinstitut har numera antagit en mer ödmjuk inställning och medger att man inte kan förutse långsiktiga effekter. Även Vetenskapsrådets granskning och sammanställning av svensk forskning öppnar för att mer forskning krävs innan man med säkerhet kan säga att elektromagnetisk strålning är helt ofarlig för människan.

Man kan alltså inte bortse från att det finns hälsorisker i samband med exponering av elektromagnetiska fält. Det är oroande att forskningen om sambandet mellan elektromagnetisk strålning och hälsa präglas av låsta positioner och infekterade konflikter.

År 2004 genomförde Vetenskapsrådet en sammanställning och värdering av svensk forskning kring hälsoeffekter av elektromagnetiska fält. Där konstateras det att den svenska forskningen generellt håller en tillfredsställande vetenskaplig kvalitet. Vetenskapsrådet anser samtidigt att det finns ett flertal metodologiska problem och att viss forskning får mycket splittrade omdömen av andra forskare.

Vetenskapsrådets genomgång och analys av forskningen visar enligt vår mening att det krävs mer resurser för forskning om hälsoeffekter och elektromagnetisk strålning. Precis som Vetenskapsrådet med flera efterlyser också vi en patientnära forskning av dem som drabbas av överkän-

lighet på grund av strålning. Det finns flera skäl att, liksom flera länder i vår omgivning, upprätta ett nationellt forskningsprogram avseende elektromagnetisk strålning och hälsa.

Herr talman! Allt fler människor upplever elöverkänslighet i varierande grad. Orsaken till dessa besvär diskuteras flitigt, och inte sällan har den enskilda människan hamnat i kläm. Det finns ännu ingen samstämmig förklaring till vad elöverkänslighet är.

Många människor upplever sig missförstådda och utsatta samtidigt som arbetsliv och familjeliv drabbas av den enskildas ohälsa. Symtomen på överkänslighet kan vara huvudvärk, stress, sömnproblem, hudbesvär, smärta och muskelbesvär. Enligt Elöverkänsligas förbund lider så många som 180 000 svenskar av elöverkänslighet i olika hög grad.

Herr talman! Vänsterpartiet anser att forskningen om elöverkänslighet måste breddas och fördjupas. Oavsett om det går att finna ett vetenskapligt stöd eller inte för att det är strålningen som är orsaken finns det ett stort behov av att ta reda på mer om vilka andra faktorer som kan bidra till elöverkänslighet.

Det krävs en allsidig forskning där tekniker, medicinsk kompetens av alla slag och människor som upplever dessa problem samarbetar. Forskningen bör också inriktas mot att dokumentera och utvärdera åtgärder för rehabilitering och symtomlindring. Det behövs en fortsatt forskning för att vetenskapligt fastställa elöverkänslighet.

Därmed yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 77 PATRIK FORSLUND (m):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Det är naturligtvis viktigt att man inte negligerar de personer som lider av så kallad elöverkänslighet. Det är väldigt viktigt att orsakerna till elöverkänslighet utreds så att denna grupp av människor kan få den vård och det stöd som de behöver.

Den forskning som i dag bedrivs ger dessvärre inget vetenskapligt stöd för ett orsakssamband mellan elektromagnetiska fält och de upplevda besvärerna. Av denna anledning väljer SSI att inte betrakta elöverkänslighet som en strålskyddsfråga utan snarare som ett medicinskt problem som därför bör hanteras av hälso- och sjukvården.

SSI är trovärdiga och kunniga inom detta område. Därför har vi ingen anledning att betvivla deras expertis. Däremot är det, som jag tidigare sade, djupt beklagligt och naturligtvis mycket plågsamt för alla de människor som lider av elöverkänslighet.

SSI har tillsammans med bland annat Karolinska Institutet tre högre forskartjänster inom bland annat strålningsbiologi. Dessutom har Fas fått i uppdrag att bevaka forskning om elöverkänslighet och har tillsammans med andra aktörer fått i uppdrag att dokumentera och informera om det rådande kunskapsläget.

Eftersom forskning om elektromagnetisk strålning och elöverkänslighet har kommit att intensifieras finns det all anledning att invänta resultaten från denna forskning, anser vi i utskottet.

Vad gäller begäran om ett förtydligande vid tillämpning av försiktighetsprincipen som tas upp i betänkandet finns det i dag ingen anledning för riksdagen att begära en ytterligare lagreglering, anser alliansen. SSI

har redan i sin riskanalys för elektromagnetiska fält bedömt att försiktighetsprincipen ska tillämpas inom två olika verksamhetsområden. Det är dels exponering av allmänheten för lågfrekventa elektriska och magnetiska fält, dels vid användning av mobiltelefon.

Herr talman! När det kommer till Cecilia Widegrens motioner i det här betänkandet som handlar om att utöka möjligheten för tandhygienister att få äga sina röntgenapparater delar jag fullt ut hennes åsikt. Det är viktigt att tillvarata den resurs som tandhygienister utgör i tandvården i dag. Deras inriktning är mycket värdefull när det kommer till hälsofrämjande insatser.

Med tanke på att den största delen av tandhygienisterna utgörs av kvinnor, precis som Cecilia Widegren lyfter fram, är det ännu viktigare att satsa på just denna grupp. Alliansregeringen har som ambition att öka och stötta kvinnors företagande. Därför borde tandhygienisterna vara en prioriterad grupp.

Socialministern har dessutom i ett frågesvar i maj 2007 framhållit att ambitionen är att se över vilka hinder som finns för konkurrensen på tandvårdsmarknaden. Man har även aviserat att man vid behov ska vidta åtgärder för att avskaffa onödiga begränsningar för nya vårdgivare att bli egna företagare. Förhoppningsvis tar man där tandhygienisternas situation i beaktande och låter se över de lagar och förordningar som föreligger.

Avslutningsvis skulle jag vilja konstatera att det i dag inte finns några vetenskapligt säkerställda hälsorisker som beror på strålning från trådlösa telefoner, mobiltelefoner, basstationer eller andra trådlösa datornätverk.

Det är rimligt att anta att man på den myndighet, SSI, som vi i riksdag och regering har utsett att bedriva forskning och uppföljning av frågan är trovärdig och kunnig inom detta område.

Däremot är detta, som jag tidigare sagt, djupt beklagligt och naturligtvis mycket plågsamt för de människor som lider av vad de upplever är elöverkänslighet. Det är dock viktigt att betona att det framför allt är ett medicinskt problem. Det bör därför bedrivas medicinsk forskning på området.

Anf. 78 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Herr talman! Vi är överens om att det finns människor som har symptom som kan bero på elöverkänslighet och om att det finns strålning.

Kan Patrik Forslund förklara för mig vad som menas med att regeringen och SSI ser det här som ett medicinskt problem som ska åtgärdas medicinskt – det vill säga att läkarna och vetenskapen får ta hand om de symptom som människor upplever och ge rehabilitering, bot och hjälp och även symtomlindring? Tydligt ska man inte titta på om orsaken skulle kunna vara strålning eller elöverkänslighet och på hur det kan förebyggas, till exempel genom minskad strålning eller minskade andra strålningsvärden eller genom rekommendationer till människor om hur de kan minska risken att utsätta sig eller sina barn för strålning.

Att hävda att detta är ett medicinskt problem är i min värld detsamma som att säga att det om jag blir skadad vid en trafikolycka och kommer in till sjukhuset med brutna armar och ben är ett medicinskt problem. Det är läkarna och sjuksköterskorna som ska se till att jag får den hjälp och den vård jag behöver eftersom jag har skador eller symptom.

Då är det väl konstigt om inte Vägverket ska kunna göra vad de kan för att förebygga att skador uppstår och ha så kallad nolltolerans och säga: Vi ska göra vad vi kan för att ingen ska dödas i trafiken, och vi ska göra vad vi kan för att minska antalet olyckor i trafiken.

Det är ju inte Vägverket som kör bilarna, men Vägverket har tagit på sig ett ansvar för att se till att vägarna är optimala för ökad trafiksäkerhet så att du och jag inte hamnar i kurvor eller korsningar där risken är väldigt stor att vi blir skadade. Samma resonemang har jag när det gäller att förebygga strålningsskador. Men hur kan du, Patrik Forslund, mena att det här bara är ett medicinskt problem?

Anf. 79 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Gunilla Wahlén tar upp en viktig grundläggande fråga. Det är inte jag själv som påstår att det är på nämnda vis. Regering och riksdag har ju gett Statens strålskyddsinstitut, SSI, i uppdrag att handha och ansvara för de här frågorna. Det är de på SSI som säger att det här är ett medicinskt problem och att det ska bedrivas medicinsk forskning.

Trots att de säger det har vi initierat att SSI, vilket de också har tagit på sig, gett forskningsstöd till tre forskartjänster inom till exempel strålningsbiologi – bland annat på Karolinska Institutet; det finns även på Stockholms universitet.

Trots att man säger att man egentligen inte ansvarar för de här frågorna eftersom det handlar om medicinsk forskning säger man: Om det blir så att något ramlar mellan stolarna tar vi ansvar för det eftersom vi är ansvarig myndighet, och vi tillsätter tjänster.

Det tycker jag att man måste ha respekt för. Så gör vi med alla andra myndigheter. Försvarsmakten ansvarar till exempel för den territoriella integriteten. Det är ingenting som jag har hittat på, utan det är så fördelningen ser ut. Det tycker jag, som sagt, att man ska ha respekt för.

Jag tycker att det är lite underligt att allt ansvar här jättesnabbt ramlar över på alliansen och på mig. Gunilla Wahlén har själv tidigare suttit i riksdagen, även i försvarsutskottet, och har i majoritetsställning stött socialdemokratiska regeringar. Varför har man inte då löst den här frågan och tillfört den här forskningen mer pengar?

Anf. 80 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Herr talman! Jag kan, Patrik Forslund, försäkra att jag förra mandatperioden när jag satt i socialutskottet skrev många motioner och hade många förhandlingar bland annat om patientforskning inom de här områdena, så detta har vi drivit i många år.

Problemet är inte hur mycket pengar forskningen får, utan det handlar om att erkänna hur man ska förebygga. Det besked vi fått i utskottshandlingarna om detta är att man kan gå in på Strålskyddsinstitutets hemsida och där läsa om hur man bäst kan skydda sig för att så lite som möjligt utsätta sig för olika strålning, till exempel från mobilen.

Man vet att det kortsiktigt inte är någon större fara med mobilstrålningen, men långsiktigt vet man inte säkert hur det ser ut. Framför allt är osäkerheten stor när det gäller barn.

Vilka råd ger man till föräldrar när det gäller barn och hanteringen av mobiltelefoner? Rådet kan ju inte vara att man ska gå in på SSI:s hemsida, utan när jag köper en mobiltelefon ska det finnas med en bipackse-

del där det står vilka risker som kan finnas och vad jag ska se upp med just för att förebygga att skador uppstår – precis som man kan få råd om förebyggande åtgärder för att undvika skador i trafiken eller på andra ställen.

Anf. 81 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Ja, nu flyttar vi fokus, från den nödvändiga forskning som jag tycker att det är väldigt viktigt att debattera till det som Gunilla Wahlén nämner om information om strålning till exempel från mobiltelefoner. Gunilla har ju själv varit med om att ta fram betänkandet. På s. 11 och 12 besvaras alla hennes frågor.

Gunilla nämner här att man måste ha information om strålningshalter och sådant när man köper en mobiltelefon. Det så kallade SAR-värdet redovisas i medföljande manual. På alla språk som en manual är skriven på redovisas det för mobiltelefonen.

Som jag sagt är SSI ansvarig myndighet. De har efter noggranna metoder utarbetat olika arbetssätt och föreskrifter på området. De säger att det är svårt att mäta effekterna av mobiltelefoner på lång sikt. Vi har ju inte haft mobiltelefoner så länge. Därför säger man att barn ska vara extra försiktiga. Det går man självklart ut med också via andra kanaler än bara hemsidan. Internet är också väldigt bra för information till barn. Det är på nätet som barn numera tillbringar mycket av sin fritid. Jag tycker inte att det i det avseendet finns något att klaga på.

Här finns det både–och. Det finns en proaktiv information från SSI, självklart via skola, flygbladsinformation och olika material samt via Internet där barnen själva söker information. När man köper en produkt eller tjänst – kanske en mobil – redovisas det exakta SAR-värdet. Det tycker jag räcker; det är ett bra arbetssätt.

Anf. 82 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till försvarsutskottets förslag till riksdagsbeslut.

Det är glädjande att kunna konstatera att huvuddelen av försvarsutskottets medlemmar är överens om det betänkande som vi nu debatterar och som bygger på ett antal motioner som lämnats in av ledamöter från olika partier.

Viktiga miljö- och hälsofrågor tas upp i betänkandet. Det känns därför angeläget att påpeka att strålningens och de elektromagnetiska fältens påverkan på människa och miljö är mycket komplex. Det går kanske aldrig att etablera en absolut sanning som svar på de frågor och den oro som finns hos allmänheten.

Påverkan sker på en grundläggande nivå på dna och våra minsta beståndsdelar i kroppen, men vi har också ett försvar mot sådana angrepp. Vad som slutligen blir effekten av strålning respektive elektromagnetiska fält avgörs av hur vi lyckats försvara oss mot dessa angrepp.

Situationen är därför mycket lik den som inträffar när vi inandas, äter eller dricker giftiga ämnen som vi klassificerar som miljöföroreningar. Eftersom vi människor är mycket komplexa system är det inte enkelt att förutse vilka åkommor eller sjukdomar som kan komma att drabba en hel person.

En särskild problematik utgörs av den så kallade elöverkänsligheten som vi har diskuterat. Den yttrar sig så att vissa personer upplever ohälsa eller till och med sjukdom i närheten av elektromagnetiska fält. Aktuellt exempel på sådan strålning är strålningen från mobiltelefoner, som har diskuterats här, men också från mobilmaster, trådlösa nätverk och bredband.

Inom detta område har man bland annat inom EU:s miljömyndighet EEA uppmanat länderna i unionen att sänka gränsvärdena för den strålning som tillåts. Sedan ganska länge har vi i Sverige fått rekommendationer att till exempel skydda oss själva mot strålning från mobilerna genom handsfreearrangemang. Forskare inom överkänslighetsområdet uppges komma till olika slutsatser, men med stöd av försiktighetsprincipen måste man ändå hävda att vi så långt möjligt ska undvika att utsätta oss för starka elektromagnetiska fält. Som påtalats tidigare är detta synnerligen angeläget för barn.

Man kan konstatera att det för närvarande råder osäkerhet om sambandet mellan de elektromagnetiska fältens styrka och de effekter som observerats. Inom breda kretsar är man överens om att vi i största möjliga utsträckning måste minska påverkan. Dessa signaler har också branschen tagit upp, och de arbetar systematiskt med att minska strålningen från mobiler och annan teknisk utrustning. Ändå tror jag att det är bra om allmänheten fortsätter att vara pådrivande, i synnerhet som användningen av bredband och annan elektronisk utrustning ökar i samhället.

Flera av motionärerna diskuterar forskningens roll och efterlyser mer kritisk forskning och fortsatt forskning om just sambanden mellan påverkan från elektromagnetisk strålning och hälsoeffekter. Forskning inom området har, såvitt jag vet, pågått under flera decennier, bland annat på flera högskolor och universitet vid naturvetenskapliga, tekniska och medicinska fakulteter. Men den sammanlagda hälsoeffekten på en viss individ är mycket svår att förutse eftersom, som det har påtalats, även sociala och psykiska faktorer spelar in. Därför är det glädjande att SSI avser att öka satsningen på både grundläggande och tillämpad strålskyddsforskning.

Jag utgår från att man angriper problemet på ett så brett och allsidigt sätt som möjligt. Här är det många vetenskapliga discipliner som är involverade. Från majoritetens sida kommer vi att bevaka denna forskning särskilt noga. Det kan vi nog lova Gunilla.

För att värna om forskningens mångfald och kunskapsutvecklingen hos de unga behövs också en större satsning på forskningen vid universitet och högskolor. Tyvärr har jag nåtts av deprimerande nyheter om att forskningsråden under senare år till stora delar avvecklat sitt stöd till just denna forskning. Jag väntar mig därför att se ett ökat stöd för denna forskning i den kommande forskningspolitiska propositionen. Stödet bör riktas till våra lärosäten och till flera av våra forskningsråd, både de som är grundforskningsinriktade och de tillämpade.

Samtidigt som jag alltså konstaterar att vi i försvarsutskottet är överens om behovet av ökad kunskap inom strålskyddsområdet är jag frågande inför några av reservationerna.

Reservation 4 från Miljöpartiet om strålskyddslagens ställning gentemot andra lagar, exemplifierad med transporten av metalliskt uran och plutonium till Sellafield, diskuterades här för några månader sedan. Jag tror inte att jag behöver upprepa diskussionen.

I reservation 1 hänvisar Vänstern till att det skulle finnas "låsta positioner och infekterade konflikter" som förhindrar ett brett angreppssätt när det gäller att öka kunskapen om de elektromagnetiska fältens påverkan på hälsan. Men eftersom jag är okunnig om dessa låsta positioner skulle jag vilja få de organisationer och individer som träter med varandra identifierade, för då kan man faktiskt åtgärda det.

I reservation 2 konstaterar Miljöpartiet att det finns stor osäkerhet om ohälsa på grund av el, något som det är lätt att instämma i. Man är kritisk till att domstolarna lutar sig mot utsagor som saknar analys av vetenskapliga osäkerheter och uppmanar riksdagen att kräva redovisning av osäkerheterna i alla beslutsunderlag.

Men som jag tidigare sagt är sambandet mellan de elektromagnetiska fälten – påverkan på mikronivå, dna-nivå, kroppens kemi – och hälsan hos enskilda människor svårt att fastlägga generellt därför att vi är individer. Man kanske inte kan överföra resultaten från en individ till en annan på ett enkelt sätt. Det är också svårt att genomskåda exakt hur detta sker. Det är det som gör att man har forskat mycket under lång tid, men man kanske inte har gjort det tillräckligt intensivt. Frågan är om vi någonsin kommer att få svar på detta. Då är frågan hur Miljöpartiet vill att regeringen ska gå till väga när man ska kvantifiera denna osäkerhet. Hur ska man bära sig åt? Jag som är fysiker kan räkna på osäkerheter i statistiskt material via osäkerhetsprincipen. Men hur ska man kvantifiera osäkerheterna? Vad är det egentligen regeringen förväntas göra i detta fall, och hur ska vi uppmana till det? Det är svåra frågor, tycker jag.

En sak som Gunilla nämnde nyss, som jag också tycker haltar lite, är likheten mellan bilar och strålning. Vägverket och SSI kan inte ha samma myndighetsansvar, därför att strålningen är definitionsmässigt skadlig. När man använder strålning gör man det också för att döda levande organismer. Man vill nämligen döda cancerceller. Vi vet att den dödar, och man kan inte hindra den verkan. Men en bil behöver inte köra ihjäl folk, och vägarna behöver inte vara sådana att det sker. Därför kan man inte bara göra sådana liknelser mellan SSI och Vägverket, utan de måste ha olika mandat.

Jag vill till både s och v säga det som Patrik tog upp, nämligen att båda partierna under lång tid haft möjlighet att påverka forskningen om sambanden, eftersom ni utgjort regeringsunderlag. Då undrar jag varför ni inte har tagit chansen eller om ni har försökt men misslyckats.

Anf. 83 PETER JEPPSSON (s):

Herr talman! De motioner som behandlas i dag ska självfallet tas på största allvar och med stor ödmjukhet. *Strålningsskydd* är det enkla namnet på betänkandet, men innehållet är desto mer allvarstyggt. Betänkandet behandlar motioner från den allmänna motionstiden där motionärerna bland annat lyfter fram elektromagnetisk strålning och elkänslighet.

Vi kan tyvärr konstatera att det finns människor ute i samhället som inte kan leva ett vad vi kallar för vanligt liv, bland annat på grund av

elkänslighet. I samtal med berörda personer framgår det tydligt att varje dag är en hård prövning för dessa drabbade medmänniskor.

Utskottet delar motionärernas syn på behovet av fortsatt intensiv forskning på detta angelägna område. Självfallet måste det bli en tydlig signal om att vi folkvalda ställer krav på ansvariga myndigheter att de fortsatt ska arbeta med forskning inom detta viktiga område. Det är speciellt viktigt nu när Statens strålskyddsinstitut, SSI, och Statens kärnkraftsinspektion, SKI, kommer att slås ihop till en och samma myndighet.

SSI är i dag den tillsynsmyndighet som arbetar för ett gott strålskydd för både människan och miljön. Myndighetens verksamhet regleras av strålskyddslagen och miljöbalken. Statens strålskyddsinstitut har i uppdrag att utbilda, utfärda råd och rekommendationer och stödja och utvärdera forskning. Myndigheten finansierar bland annat forskartjänster inom strålningsdosimetri, strålningsbiologi och radioekologi. I sammanhanget kan nämnas att SSI även bedriver internationellt utvecklingssamarbete.

Tydligheten kommer att bli ännu mer viktig så att rollfördelningen och prioriteringen hamnar rätt från början. Lika viktigt är det att vi får en kontinuerlig uppföljning av den nya myndighetens arbete inom detta område.

Herr talman! Jag yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

Prot. 2007/08:92
9 april

Strålningsskydd

12 § Kulturarvsfrågor

Kulturarvsfrågor

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU9
Kulturarvsfrågor.

Anf. 84 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Vi ska nu diskutera och debattera kulturarvsfrågor. Vi växlar mellan kulturmiljö och kulturarv, men den här gången handlar det alltså om kulturarvsfrågor.

I detta betänkande har vi ingen reservation att hänvisa till. Vi vill i stället ta några minuter av kammarens tid i anspråk för två särskilda yttranden. Det ena yttrandet har visserligen diskuterats förr men är aktuellt även i dag. Det berör den organisatoriska lösningen för Riksantikvarieämbetet med dess arkeologiska uppdragsverksamhet.

En av kulturmiljövårdens främsta uppgifter är att skydda och bevara befintliga kulturvärden, och den ska göra kulturminnen och kulturmiljöer levande och tillgängliga. Kulturminnen är ofta sevärdheter och därför viktiga delar i kulturturistiska satsningar. Privata lika väl som ideella och samhällseliga krafter måste samarbeta för att nå målet att ge fler människor bättre och större tillgång till vårt gemensamma kulturarv.

Jag vill påpeka att hösten 2003 fick dåvarande regering ett tillkännagivande från riksdagen om att frågor om den uppdragsarkeologiska verksamheten, UV, skulle utredas. Själva cloun i det hela var att denna verksamhet skulle skiljas från Riksantikvarieämbetet. När utredningen avslu-

tades 2006 föreslogs det bland annat att UV skulle skiljas från myndigheten och bilda ett helägt statligt aktiebolag.

Riksantikvarieämbetet har i dag flera roller inom arkeologin parallellt med centrala myndighetsuppgifter inom uppdragsarkeologin och bedriver landets enskilt största arkeologiska verksamhet. Utöver en förnyad roll- och ansvarsfördelning föreslogs en starkare ställning inom uppdragsarkeologin för länsstyrelserna, en ökad konkurrens om uppdragen och en ökad förmedling av resultaten till allmänheten och samhället i övrigt.

Remissbehandlingen har avslutats. Vad händer? Vi får inget svar. Vi vet att något nytt är på gång. Det är därför vi lämnar detta särskilda yttrande.

Jag vill trycka på att ett avskiljande av UV kommer att kräva betydande insatser inom Riksantikvarieämbetet. Det har stor betydelse för den omlokalisering som pågår från Stockholm till Gotland. Det är därför som ett snabbt beslut om den framtida relationen mellan den uppdragsarkeologiska verksamheten och Riksantikvarieämbetet är mycket önskvärt. Vi kanske kan få svar på vad det är som händer och om det finns någon tidsplan. Förhoppningsvis dyker det upp under året eller kanske rent av under eftermiddagens debatt.

Fru talman! Den tidigare öronmärkningen av bidraget till Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek har upphört från regeringen. Bidraget trappas successivt ned. Detta står också att läsa i betänkandet.

Det finns därför skäl att påminna om den betydelse som arkivet har, inte minst när det gäller att främja forskningen om arbetarrörelsens historia och om framväxten av Sverige som ett välfärdssamhälle. De unika samlingarna av tal, brev och dagböcker som donerats till arkivet utgör basen för forskningen och gör att arkivet intar en särställning bland de enskilda arkiven i Sverige. Även de många och livliga internationella kontakterna ger arkivet en framskjuten ställning i svenskt arkivväsende.

Vi vill också påminna om att arkivets bibliotek är ett vetenskapligt specialbibliotek och en viktig länk i det svenska biblioteksväsendet. Det är därför angeläget att verksamheten vid arkivet inte riskerar att raseras genom minskade bidrag.

Fru talman! Jag vill säga något kort angående de motioner som har kommit in.

Uppåkra ligger strax söder om Lund och är Skandinavien största arkeologiska utgrävning. Sedan 1996 har man gjort mer än 20 000 fynd. Tanken är att Uppåkra parallellt med de arkeologiska utgrävningarna ska utvecklas till ett upplevelsecentrum där arkeologerna är med och förmedlar kunskap till besökarna. Det ska inte bara bli ett museum utan också ge en metod att forska, förmedla och vidareutveckla. Utveckling av en långsiktig handlingsplan pågår. Man har även seminarier i Stockholm och Köpenhamn under våren.

Diskussionerna mellan staten och Svenska kyrkan kommer att formaliseras under innevarande år inför ett ställningstagande till den kyrkoantikvariska ersättnings storlek efter 2009. Jag har fått vetskap om att det pågår diskussioner och att kontakter har tagits mellan departementet och kyrkan. Det skulle vara intressant att veta om några frågetecken kan rätas ut i dag vad gäller detta.

Till sist vill jag göra en kort reflexion. Man kan ge ett hedersomnäm-
nande till Centerpartiet som har donerat medel som kommer att bekosta
omhändertagandet av Ewert Karlssons teckningar på Arbetets museum i
Norrköping. Det är behjärtansvärt. Men vår motion om det i höstens bud-
get avslogs. Det fanns inga medel i staten för detta viktiga och bra kul-
turarv som nu har förts vidare och finns på Arbetets museum i Norrkö-
ping.

Med detta avslutar jag mitt inlägg, fru talman.

Anf. 85 ANDERS ÅKESSON (c):

Fru talman! Det är, precis som föregående talare sade, många och
viktiga frågor som hanteras i detta betänkande. Jag skulle särskilt vilja
fästa uppmärksamhet på det som skrivs om kulturminnesvården och på
det som Göran Persson uppehöll sig lite vid avslutningsvis, nämligen
relationen mellan Svenska kyrkan och svenska staten.

Staten ersätter trossamfundet Svenska kyrkan med i år 395 miljoner
kronor och nästa år 465 miljoner kronor i så kallad kyrkoantikvarisk
ersättning. Det är ett avtal som har gällt mellan Svenska kyrkan och
svenska staten sedan år 2000. Avtalet går ut 2009, som föregående talare
nämnde. En dialog har inletts mellan stat och kyrka, riksrevision med
flera för att utröna effekterna av den satsning som har gjorts under snart
nio år. Det är bra och rimligt att dialogen är i gång och att utvärdering
sker.

Fru talman! Fördelningen av dessa medel på enskilda objekt föregås
ofta av en diskussion om balansen mellan brukande- och bevarandein-
tressen. Det handlar då om ett ur allmänhetens perspektiv angeläget ob-
jekt som ska bevaras för eftervärlden som en del av vårt kollektiva
minne. Det brukas och används av trossamfundet Svenska kyrkan. När
staten ska engageras och hjälpa till i bevarandet uppstår självklart en
diskussion om var gränsen går mellan brukande och bevarande. I de
diskussionerna företräds staten av länsstyrelserna.

Det finns skäl att erinra sig att den kyrkoantikvariska ersättningen är
statens ersättning till ett av landets trossamfund, Svenska kyrkan, för att
det ska hålla detta kollektiva kulturminne i gott skick. Det ska vara ett
kulturminne som är öppet och tillgängligt för alla, oavsett trostillhörig-
het. Detta kollektiva kulturminne ska samtidigt kunna brukas på ett rat-
ionellt och pietetsfullt sätt av Svenska kyrkan som trossamfund och dess
medlemmar.

Vad är då problemet?

Det här förfarings sättet, balansen mellan att bruka och bevara, förut-
sätter mycket stor lyhördhet från båda parter i dialogen. Om den som
värnar om det kollektiva kulturarvet ensidigt driver bevarandeperspekti-
vet, som det möjligen antyds i motion Kr220, riskerar vi en situation där
den som ska bruka, använda och äga detta kulturarv inte anser sig kunna
svara upp mot allmänhetens berättigade krav på tillgänglighet och öp-
penhet eller ens kanske har råd att ta emot stödet. I så fall riskerar vi en
situation med bara förlorare – både de som önskar behålla det kollektiva i
ett gemensamt kulturarv och de som önskar kunna bruka detta kulturarv
för sin tros skull.

I utskottets svar anges att en dialog har inletts. Jag utgår ifrån att pro-
blemet med brukande och bevarande lyfts upp där och också storleken på

den framtida kyrkoantikvariska ersättningen. Det är bra och det känns tryggt.

I övrigt, fru talman, vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet.

Anf. 86 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Centerpartiet värnar om den öppna folkkyrkan och att våra kyrkor som tillhör landets kulturarv ska få finnas kvar i hela landet som gudstjänstlokaler och kulturella upplevelser. För kyrkan är också kyrkorummet en plats för evangelium – det glada budskapet.

Tyvärr får våra beslutsfattare i pastorat och församlingar ibland ta emot ett mindre glatt budskap. Jag tänker på de siffror som gäller för kyrkorummens underhåll och uppvärmning.

Regelverket för kyrkornas energiförsörjning och vad man får göra i och utanför en kyrka är detaljerat och finns i kulturminneslagen och andra lagar. Det innebär inte sällan en konflikt mellan kulturhistoriska intressen och församlingarnas intresse av att själva få bestämma över sin kyrka. De vill ha ett ändamålsenligt kyrkorum till rimliga kostnader.

Det mest kända exemplet på hur det inte ska fungera förtjänar att nämnas i kammaren.

Jag tänker på Fläckebo församling. Man ansökte 2004 hos länsstyrelsen om tillstånd att installera ett solelsystem i Fläckebo kyrka enligt en särskild projektplan. Det handlade om att få montera ett antal solcellspaneler på taket. Länsstyrelsen avslog ansökan. Samfälligheten överklagade beslutet till länsrätten. Länsrätten gav då samfälligheten rätt och fann därmed att det sökta tillståndet kunde beviljas.

Det stannade inte vid detta. Ärendet om solcellspanelerna kom under kammarrättens prövning. Där upphävde man länsrättens dom och fastställde länsstyrelsens avslagsbeslut. Regeringsrätten gav prövningstillstånd och det slutliga ställningstagandet i målet kom i en dom den 20 december 2007.

Rätten avslog överklagandet, vilket får till följd att länsstyrelsens beslut står fast. Så här formulerar de beslutet:

Regeringsrätten finner vid en samlad bedömning att den inskränkning det innebär för kyrkonämnden att inte få placera solcellsanläggningen på kyrkobyggnadens tak inte uppväger det allmänna intresset av att kyrkobyggnadens kulturhistoriska värde inte minskas.

Här fick alltså inte församlingen tillstånd att sätta upp solceller som en effektiv uppvärmning av kyrkan.

Fru talman! Jag och min medmotionär Anders Åkesson välkomnar dock de positiva skrivningarna i utskottets behandling av motionen Kr220 som handlar om att vi ska få ett mer ändamålsenligt regelverk för kyrkornas energieffektivisering.

I betänkandet kan vi läsa om projektet Spara och bevara som handlar om energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Vi får också höra om samarbetsorganet i kyrkan, Etik och energi, som har som målsättning att genom ett handlingsprogram minska energikostnaderna med 30–50 procent och koldioxidutsläppen med 40–80 procent. Det är bra.

Jag tror att Statens energimyndighet kan ha en viktig uppgift och på något sätt fungera som en brygga mellan kyrkan och Riksantikvarieäm-

betet och andra myndigheter som ibland har en tendens att lägga sig i alltför mycket när det gäller kyrkans byggnader.

När vi hör om Fläckebofallet kan vi efterlysa en mer nyanserad bedömning från dem som ska vara med och bestämma.

Vi brukar säga att klimatet är en av vår tids ödesfrågor. Jag tycker att det är bra att kyrkan vill ta sitt ansvar för miljöpåverkan. Det finns många församlingar runt om i Sverige som har både vilja och möjlighet att sänka sina kostnader och drastiskt sänka sin miljöpåverkan genom att genomföra en energiomställning.

En förutsättning för att det ska fungera är att det finns ett gott samarbete med och en förståelse från berörda myndigheter. Därför måste dialogen mellan kyrkan och myndigheterna intensifieras.

Det handlar om att till rimliga kostnader bevara kulturskatter för framtiden, men också om att kyrkan ska kunna ha ändamålsenliga lokaler till rimliga priser för sin verksamhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 17 §.)

Prot. 2007/08:92

9 april

Kulturarvsfrågor

13 § Mediefrågor

Mediefrågor

Föredrogs

kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU10

Mediefrågor.

Anf. 87 SIV HOLMA (v):

Fru talman! I betänkandet behandlas 17 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2007.

I betänkandet finns två reservationer, båda vänsterpartistiska. För att vinna tid yrkar jag bifall till reservation 2 om utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland. Utskottet avstyrker detta med hänvisning till upphovsrättsliga och ekonomiska orsaker.

Fru talman! Det är av stor betydelse att de särskilda behov som Sveriges nationella minoriteter har prioriteras i public service-företagens programverksamhet. Jag är medveten om att sändningstillståndsperioden pågår. De tre programföretagen har en dialog med företrädare för de berörda minoritetsgrupperna. Vänsterpartiet föreslog i en motion, K330, att dialogen mellan public service-företagen och de nationella minoriteternas riksorganisationer skulle formaliseras så att tillgängligheten till de nationella minoritetsspråken skulle kunna förbättras. Jag har avstått från att reservera mig. Det beror på att vi befinner oss mitt i en sändningstillståndsperiod. Jag utgår från att kravet på formaliserade dialoger beaktas inom ramen för den särskilda utredarens arbete som ska avslutas under sommaren.

Fru talman! I betänkandet finns ett gemensamt särskilt yttrande om konkurrens på biografmarknaden från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. I likhet med motionären Thomas Bodström anser vi att det är viktigt att det blir fler aktörer på den svenska biografmarknaden, inte färre. I dag har vi en monopoliserande situation med SF Bios dominerande ställning på biograf- och distributionsmarknaderna. Regeringens

passivitet i frågan har varit genomgående. Vänsterpartiet efterlyser regeringens handlingskraft i fråga om att skapa ekonomiska förutsättningar för att digitalisera biografer på mindre orter. Vi förutsätter att regeringen tillsätter en förhoppningsvis parlamentarisk utredning för att förbereda en ny filmpolitik. I samband med detta arbete vill vi ha förslag från regeringen till hur koncentrationen på biografmarknaden ska brytas.

Fru talman! I vår reservation med rubriken Grannlands-tv framför vi delvis samma sak som framförs i två folktoparimotioner, en centermotion och en socialdemokratisk motion. Den finskspråkiga tv-publiken har tillgång till en redigerad finsk tv-kanal i några få regioner i Sverige samt Com Hems kabelnät. Samtidigt fylls det digitala marknätet med en mängd kommersiella skräpkanaler. Det är inte tillfredsställande. I likhet med vad Lars Wegendal anför i sin motion anser jag att regeringen bör arbeta för en kvalitetshöjning av utbudet genom att ge utrymme för de nordiska grannlänternas public service-kanaler. Det skulle innebära positiva förbättringar för bland annat den sverigefinska nationella minoritetens möjligheter att ta del av ett finskspråkigt tv-utbud. Det är hög tid att regeringen snarast tar initiativ till att förverkliga Nordiska rådets rekommendation, så att vi kan få tillgång till grannlänternas public service-kanaler.

Fru talman! Jag anser att reservation 2, Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland, är värd att få ett brett stöd i riksdagen vid voteeringen. Staten har ett särskilt ansvar för de nationella minoriteterna. Den redigerade finländska tv-kanalen TV Finland sänds över det digitala tv-nätet, men endast över Stockholm, Västerås och Uppsala. Det är hög tid att regeringen nu ser till att bygga ut de finländska sändningarna så att de i nästa steg omfattar de så kallade förvaltningsområdena i norra Sverige. I ett förvaltningsområde har exempelvis finskan en starkare ställning som nationellt minoritetsspråk än i övriga landet. Norrbotten är det enda länet i landet som har dessa förvaltningsområden. På sikt vill vi att man i hela landet ska ha samma möjligheter som man har i Uppsala, Västerås och Stockholm att se TV Finland.

Fru talman! Tekniken är inget hinder. Kostnaderna är överkomliga. Börja med att bygga ut tv-sändningarna mellan Sverige och Finland. I Sverige finns det minst två nationella minoriteter, sverigefinnar och tornedalingar, som vill se finsk tv. Jag tror att romer från Finland också är intresserade av att ta del av finsk tv. Finns det ett reellt politiskt intresse hos framför allt den svenska regeringen kan regeringen också gå vidare. Regeringen kan ta reella initiativ för att förverkliga Nordiska rådets rekommendation att man ska få tillgång till grannlänternas public service-kanaler.

Anf. 88 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Fru talman! Att vara ledamot i kulturutskottet i dessa tider är som att genomgå en lång och utdragen graviditet. Det har nu gått 18 månader sedan regeringen tillträdde, och inget barn är fött. Ingen proposition som presenterar regeringens vilja och ambition på kulturområdet har lagts på riksdagens bord.

Under mina snart 26 år i riksdagen har jag aldrig varit med om att sitta i ett så undersysselsatt utskott. Då kan ni inberäkna förra gången

som de borgerliga partierna styrde Sverige med stöd av det främlingsfi-entliga partiet Ny demokrati.

Nu för tiden tycks det som om de inte ens kan styra med hjälp av varandra. Ännu har man nämligen inte enats om en gemensam politik i kulturfrågor, ej heller på det område som vi nu diskuterar – mediefrågorna.

Trots att jag många gånger har hört kulturministern under sin tid som riksdagsledamot uttrycka sin avoghet mot knyppling tycks det som om det är just kunskaper på det området som krävs. Nu måste ni snart knyppla ihop någonting.

Det närmaste en gemensam åsikt som man kan komma är de direktiv som alla arbetsgrupper och beredningar har lyckats få ihop. När det gäller direktiven till utredningen om public service verkar dock en hel del arbete kvarstå.

Jag har i alla fall fått ägna en hel del tid åt att debattera med moderater och folkpartister om hur direktiven ska tolkas och vad som är public service. Det blev faktiskt inte heller riktigt sant. När vi skulle debattera i TV 8 tog man det säkra före det osäkra och valde att tala direkt med herr Adaktusson själv i stället för att debattera med mig. Kanske var det för att man inte skulle få mothugg.

Men mothugg blev det i alla fall så småningom när kulturministern själv trädde in i debatten och talade om var skåpet ska stå. Här ska minsann inte delas ut några licenspengar till programproduktion i kommersiella kanaler, sade hon. Sedan verkar det som om den debatten dog ut. Det återstår dock att se om vi får möta en gemensam syn framöver.

Jag har sedan Rose-Marie Frebran fick uppdraget att utreda public service deklarerat att vi socialdemokrater emotser en öppen dialog med henne. Det har inneburit två möten – senast i januari – och jag väntar nu med spänning på att få se om socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister ska bli inbjudna till ytterligare dialog innan regeringspartierna bestämmer sig för hur det ska bli. Tiden går, och vi väntar.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis säga något om det särskilda yttrande som vi tillsammans med Vänsterpartiet fogat till detta betänkande. Vi delar en gemensam strävan om att hålla i gång ett levande biografiv i hela landet. Vi delar också den oro som Thomas Bodström uttrycker i sin motion för att den monopolliknande situationen på biografmarknaden ska leda till höjda biljettpriser och ett alltmer begränsat filmutbud.

När Svenska Filminstitutet talar om frågan om biograferna som en tydligt lokal kultur- och filmpolitisk fråga tror vi att de har rätt. Framtida digitala hus kan mycket väl vara en kommunal och regional angelägenhet. Men en digitalisering av biograferna i Sverige kräver insatser av flera – distributörer, biografägare, visningsorganisationer, teknikföretag, regioner och berörda kommuner. Däremot känner vi oss tveksamma till att gå mot en kommunalisering av biografverksamheten. Vi vill snarare – precis som motionären – se fler aktörer på marknaden.

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings Backa, Anne Ludvigsson, Nikos Papadopoulos, Göran Persson i Simrishamn, Leif Pettersson, Anneli Särnblad och Lars Wegendal (alla s).

Prot. 2007/08:92

9 april

Mediefrågor

Anf. 89 MATS JOHANSSON (m):

Fru talman! Låt mig inledningsvis beklaga att Margareta Israelsson upplever att hon inte har en meningsfull tillvaro här i riksdagen. Vi i alliansen tycker också att det är beklagligt att Margareta Israelsson inte har något att göra, men det kan hon kanske göra någonting åt själv.

Fru talman! Det har hänt och händer mycket spännande på medieområdet i Sverige. Det märks att det är goda tider och att det finns ett stort intresse för stora investeringar i den mediala framtiden, i framtidstro. Låt mig för personlig del få säga att jag finner det särskilt glädjande att min gamla tidning Svenska Dagbladet hävdar sig väl i den hårda konkurrensen på en av världens tuffaste tidningsmarknader.

De här goda tiderna är inget storstadsfenomen. Välskötta tidningskoncerner ute i landet lägger ännu ett år av hundratals miljoner i vinst bakom sig. Det handlar om familjeföretag, som till exempel Nya Wermlands-Tidningen, vars historia jag nyss har skrivit. Den utvecklingen borgar för att det finns resurser att utveckla nya tjänster för att möta behoven hos läsare och annonsörer.

Dessbättre är det för det mesta inte vi politiker som fattar avgörande beslut om utvecklingen på medieområdet. Det gör, som sig bör, marknadskrafterna, det vill säga konsumenter och producenter i ett frivilligt samspel på de olika delmarknaderna. Så ska det vara i en liberal demokrati.

Ytterligare steg på avregleringens väg på medieområdet togs den 1 april när Radio- och TV-verket fördelade nya sändningstillstånd för television i det digitala marknätet. Det var en uppgift som tidigare låg hos regeringen, vilket vi kunde se öppnade för politiskt godtycke. Därför ändrade vi på den ordningen, och nu sker besluten i en bättre, öppnare process.

Det är glädjande att kunna konstatera att vi med den senaste fördelningen av sändningstillstånd fått åtta nya nationella tv-kanaler och nio nya regionala och lokala, det som Siv Holma kallar för skräpkanaler. För oss innebär det ökad mångfald, framför allt på det regionala och lokala planet, och därtill ökad konkurrens i nyhetsförmedlingen för både Sveriges Television och TV 4. Det sker tack vare mediehus med förankring i tidningsvärlden i bland annat Östergötland, Västergötland, Västernorrland och Norrbotten. De företagen får nu en chans att addera till tanken att hela landet ska speglas i medierna. Det sker alltså med hjälp av privata initiativ.

På tv-området pågår en annan glädjande utveckling i form av en breddning av public service-utbudet i flera kanaler. Som nämndes här kunde vi vid ett seminarium ordnat av kulturalliansen i riksdagen i förra veckan, utan socialdemokratisk medverkan, vilket ska noteras, konstatera att ett antal privata tv-företag som TV 4, TV 8 och kulturkanalen Axess har goda ambitioner att öka sitt utbud av kultur- och samhällsprogram inom ramen för sin kommersiella eller filantropiska verksamhet. Det ser vi i alliansen som värdefulla tillskott till det offentligt finansierade eterutbudet. Vi ser det som initiativ som bör hälsas välkomna snarare än bekämpas och förtalas.

De offentligfinansierade företagens framtid är nu under saklig granskning i Public service-utredningen under ledningen av Rose-Marie Frebran, tidigare ledamot för Kristdemokraterna och vice talman i denna

kammare. Efter midsommar får vi se resultatet av hennes tankemödor. Jag har all anledning att tro att arbetet ska kunna resultera i välbehövliga förändringar efter decennier av socialdemokratisk passivitet och konservatism i synen på medievärldens snabba förändring.

Det samma gäller den översyn av privatradions villkor och framtid som leds av domaren Martin Holmgren och som ska vara klar i höst.

Vi moderater ser fram emot ökade möjligheter till utbyggnad av den fria radion med ett privat riksradioalternativ till Sveriges Radio. Som varm anhängare av radiomediets särart och Sveriges Radios behov att hävda sig inom public service-världen tror jag ändå att det vore bra med en stimulerande tävlan även på det seriösa radioområdet. Jag vet att den inställningen också delas av Sveriges Radios nuvarande ledning.

Så går vi vidare område för område i alliansens arbete med mediefrågorna med den teknologiska utvecklingen i ryggen och med den politiska friheten för ögonen.

Fru talman! Vi gör skillnad. Det märktes skillnad i mediepolitiken under alliansregeringen på 70-talet när vi stoppade planerna på ett parabolförbud och öppnade möjligheterna för närradiosändningar. Det märktes skillnad på 80-talet när vår opinionsbildning mot monopolkramarna och för fri television banade väg för de privata alternativ som då var väldigt kontroversiella men som i dag är en självklar del av hushållens vanor och vardag. Det märktes skillnad på 90-talet när alliansregeringen genomförde fri-radio-reformen som i dag berikar musikutbudet i stort. Och nu ska vi gå vidare på avregleringens och mångfaldens väg.

Fru talman! Betänkandet KrU10 behandlar frågor som rör radio- och tv-frågor, film och censur. Vår filmpolitiska talesman Hans Wallmark hade gärna tagit en filmdebatt men kan tyvärr inte närvara. Men jag är säker på att de frågorna kommer tillbaka till kammaren. Då ska vi också lägga fram vår filmpolitik till skillnad från den filmpolitik som under de föregående tolv åren inte kunde åstadkomma det som nu oppositionen själva efterlyser.

Mot bakgrund av det sagda om de snabba förändringarna på marknaderna och de utredningar som snart ska leda fram till politiska beslut i denna kammare ber jag att få yrka avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag till beslut.

(Applåder)

Anf. 90 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att ställa en fråga till Mats Johansson. Varför får inte förvaltningsområdet i norra Sverige, där finskan och sverigefinnarna har en särskild status, ta emot tv-sändningar av den finländska tv-kanalen TV Finland? Uppsala, Västerås och Stockholm får ju det. De nämnda kommunerna ingår inte i något förvaltningsområde. Jag vill veta varför samma regler inte gäller och hur det kan komma sig att man inte har beaktat ett förvaltningsområde där de här nationella minoriteterna har en starkare ställning.

Jag skulle också vilja passa på att fråga om Mats Johansson kommer att medverka till att det blir en blocköverskridande överenskommelse när Public service-utredningen är klar. Eller kommer detta att behandlas inom allianspartierna?

Anf. 91 MATS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tror att det är tionde gången vi för den här debatten om finskans ställning i etermedieutbudet i kammaren, inte jag, men Siv Holma har ju varit flitig och interPELLerat om detta. Den här frågan har debatterats i ett par decennier. Då frågar man sig om den inte borde ha varit löst av tidigare regeringar. Vi har ingen särskild vilja att stänga ute just tv-sändningar på finska eller andra nordiska språk, tvärtom. Jag noterar med tillfredsställelse att det råkommersiella företaget Com Hem nu har löst en stor del av den här problematiken ganska snabbt genom sitt erbjudande till kabel-tv-publiken att abonnera på de nordiska kanalerna. Det torde finnas möjligheter i satellitvärlden att också se på de här kanalerna, precis som man som utlandssvensk kan ta del av Sveriges Televisions sändningar ute i Europa. Vi tycker att det är trevligt att marknaden har löst det problem som politiker av alla kategorier inte har kunnat lösa, än mindre inom ramen för det nordiska samarbetet.

Något exakt svar på frågan om det finska förvaltningsområdet har jag inte, men jag ska gärna ta upp det med kulturministern nästa gång vi ses. Vi brukar prata om detta varje gång vi ses. Jag tror att ett svar på Siv Holmas fråga är att det inte är så lätt att åstadkomma som det kan synas vara. Det är därför vi också i betänkandet hänvisar till upphovsrättsproblem och andra tekniska hinder.

När det gäller Public service-utredningen har jag inget emot att vi kan åstadkomma något som är blocköverskridande. Jag har svårt att tänka mig att utredningen kommer att landa där. Jag hoppas få återkomma om det.

Anf. 92 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag ska bara upplysa Mats Johansson om att jag *en* gång har haft en interpellationsdebatt med kulturministern om denna fråga, så det måste vara några andra tio gånger som avses.

Här sägs att Com Hem har lyckats lösa det här så att man får TV Finland. Den förra regeringen var faktiskt mer flitig i den här frågan eftersom det var den som gjorde det möjligt för Västerås, Stockholm och sedermera Uppsala att ha den kanalen i basutbudet. De som bor i de områdena behöver alltså inte betala för den kanalen. Jag mottar det positivt att Mats Johansson ska ta upp frågan om förvaltningsområdet med kulturministern. Det tycker jag är helt okej.

Däremot blir jag väldigt förvånad över det svar som Mats Johansson ger när det gäller att arbeta för en blocköverskridande överenskommelse om public services sändningstillstånd. Det har ju varit praxis, och det vore oerhört olyckligt demokratiskt sett om inte den praxis fortsätter.

Avslutningsvis vill jag ta upp den offentliga utfrågningen om TV 8, Axess och TV 4. Jag får väl gratulera de borgerliga partierna för att de har marknadsfört det på det sätt som har skett. Sanningen är ju att utfrågningen med de här aktörerna inte ligger under kulturutskottets ansvarsområde. Det ligger under konstitutionsutskottets ansvarsområde. Från min sida har det varit speciellt viktigt att hörsamma den kritik som har förts fram från kulturutskottets ledamöter om att man har varit för generös med inbjudningar. Vi har haft en restriktiv linje med det.

Fru talman! Mediepolitiken aktualiseras då och då, och nu är den hetare än på mycket länge eftersom den utredning som pågår snart ska presentera förslag som kan få stor bäring på public service och den framtida utformningen. Frågorna infinner sig hos oss i kammaren precis som hos allmänheten ute på gator och torg och i tv-soffor: Vilken roll ska SVT och Sveriges Radio egentligen ha i framtiden? Hotas public service av nya aktörer och teknisk utveckling, eller kan dessa innebära att public service faktiskt kan komma att utvecklas i stället? Och kanske viktigast: Hur kan vi säkerställa allas vår tillgång till kvalitets-tv och kvalitetsradio i en föränderlig tid där medieutbudet ständigt växer och diversifieringen hela tiden ökar?

Ja, fru talman, det betänkande som vi har att hantera i dag handlar om radio, tv, film och censur, inte andra medier som till exempel dem som jag personligen är oerhört beroende av, nämligen dagstidningar.

Jag vill inleda med att yrka bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet.

Fru talman! I flera årtionden var Sveriges Television och Sveriges Radio helt ohotade. I min barndom fanns det två tv-kanaler. Det fanns tre radiokanaler. TV 1 var mina föräldrars självklara val. Radions P 3 var min favoritkanal. På den tiden var det helt självklart att hela familjen tillsammans såg på lördagsunderhållningen i tv samtidigt som barnen åt lördagsgodis. I skolan på måndag morgon talades det om underhållningen, tävlingarna och artisterna. Det fanns referenspunkter som alla kunde tänka om och känna inför. Barnprogrammen var pedagogiska, och vi som växte upp på 60- och 70-talen minns med glädje Magnus, Brasse och Eva i *Fem myror är fler än fyra elefanter* och Birgitta Andersson som lärde oss läsa i *Från A till Ö*.

I dag är allting annorlunda. I varje hem finns många platta tv-apparater, men det finns också ett överväldigande kanalutbud. Man kan ta hem alla kanaler via datorn. Det finns en konkurrens, och man kan undra om SVT:s ställning i det svenska folkets medvetande har eroderats. Nej, så har inte skett. Fortfarande leder varje förändring i tablåerna på SVT:s etta och tvåa till engagerade diskussioner från medborgarna på insändarsidorna, och anmälningarna till Granskningsnämnden tilltar, vilket ju faktiskt innebär att medborgarna bryr sig om public service fortfarande.

Bolibompa, Rapport, Melodifestivalen, Sommarpratarna i radio och många andra program är fortfarande betydelsebärande för många svenskar. På senare år har miljoner svenskar följt Fredrik Lindström i *Värsta språket* eller min kompis i Uppsala Knut Knutsson i *Antikrundan*.

Min förhoppning är att SVT och SR inte ska se uppkomsten av nya kanaler som hot utan mer som motivationsfaktorer för att ännu mer profilera sig och höja nivån när det gäller kunskap, bildning och kultur i det moderna medielandskapet. Kom ihåg att public service har en bildningspolitisk uppgift och står ända sedan Radiotjänsts tid i en kulturdemokratisk tradition, någonting som man tycks tendera att inte alltid lyfta fram.

Det har funnits skillnader i synen på huruvida mångfalden inom SVT och radio är positiv. Jag vill bara upplysa, fru talman, om det faktum att den första borgerliga regeringen på 44 år på 70-talet förverkligade den allra viktigaste mediepolitiska reformen i modern tid, nämligen att en

gång för alla bryta radiomonopolet. Det var en mig närstående person som kom att förverkliga den stora reformen. Olof Palme lovade att han skulle avskaffa närradion när Socialdemokraterna en gång återkommit till makten, men efter sossarnas segerval 1982 valde en klok man, Bengt Göransson, att permanenta närradion.

Men så sent som på 90-talet, när parabolerna installerades på svenska hustak och balkonger, var Socialdemokraterna inte sena med missriktade förslag om lagstiftning om att förbjuda denna nymodighet. Samma tendens att försöka stoppa utvecklingen och backa in i framtiden tycks vi se ännu i dag.

Ibland har jag sagt att vi lever i Googles tidevarv. Vi vänjer oss vid att allting går fort, och information finns tillgänglig genom en knapptryckning på Google eller Wikipedia. Detta ger oanade möjligheter, men det sker också en utarmning. Fördjupningen lyser ibland med sin frånvaro. Public service måste bevara de goda idealen om ett programutbud med kvalitet och spets för medborgarna samtidigt som man anpassar sig till en ny situation med mångfald och tuff konkurrens.

På senare tid har vi dessvärre ibland kunnat se hur public service-kanalerna satsat på att plagiera storsäljande produkter från de kommersiella kanalerna i stället för att profilera det egna. För några år sedan blev det lite löjligt. Bolagen ville ha tittare och lyssnare i åldersspannet 22–44 år. Det gjorde att man valde bort de lyssnare och tittare man hade för att jaga sådana som man aldrig skulle få.

SVT och SR kommer att fortsätta tillhandahålla kvalitets-tv och radio för medborgarna inom all överskådlig tid, men i dag produceras faktiskt public service av fler än dem. TV 8 gör seriösa magasin och debattprogram. Axess TV och andra producerar fantastiska kulturprogram av mycket hög kvalitet.

Mina tidigare kolleger har nämnt dem vid namn, och jag vill också göra det. Jag vill även säga att de på ett mycket konstruktivt sätt bidrar till det diversifierade medielandskapet med sin kulturdemokratiska tradition – nya tradition förvisso, men de för den vidare. Det handlar om att bevara och samtidigt gå vidare.

Runt om i världen ser vi hur möjligheten att låta oberoende producenter söka public service-medel för att skapa kvalitetsproduktioner genomförs. I Danmark har man genomfört ett system som innebär att mediemyndigheten fördelar pengar till public service-produktioner som kan sändas i kommersiella kanaler. I Storbritannien har en parlamentarisk kommitté rekommenderat att fler aktörer än BBC ska kunna få finansiering av public service-produktioner just för att undvika en monopolliknande situation. Det är hög tid att välkomna en större mångfald av kvalitets-tv även i Sverige, producerad av andra aktörer än SVT.

Jag tror att de förhållandevis unga människor som jag ser på åhörarläktaren är beredda att hålla med om att det är viktigt för förnyelsen av public service att många fler aktörer finns på marknaden och att vi inte undertrycker dem utan i stället stimulerar deras positiva utveckling. Mångfald, fru talman, är som bekant att föredra framför enfald. Det gäller i synnerhet på mediepolitikens område såsom det ser ut i dag.

Anf. 94 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Fru talman! När vi inte fick talas vid då vi var i tv kanske vi kunde byta några ord så här *live*. Det kan ge Cecilia Wikström tillfälle att kanske inte prata om gamla socialdemokratiska motioner men väl om folkpartipolitik. Är Folkpartiet intresserat av att få ett brett avtal för public service som löper in i framtiden och där vi kan få en bred överenskommelse omfattande förutom de partier som nu utgör regering även partierna i opposition? Det är min fråga, fru talman.

Anf. 95 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att det är riktigt sjyst av Margareta Israelsson att angripa mig eller Mats Johansson för den iscensättning som TV 8:s producenter hade för den debatt som gick av stapeln för omkring tio dagar sedan. Vi valde inte att sitta på var sin stol tillsammans med Lars Adaktusson.

Jag skulle gärna ha en debatt med Margareta Israelsson var som helst, på den plats som Margareta Israelsson väljer och under de förhållanden som Margareta Israelsson önskar. Det kan vara i Västerås, Uppsala eller Stockholm – var som helst. Jag samtalar gärna om mediefrågor med Margareta både i dag och alla andra dagar, men jag kan inte rå över en programledares val av iscensättning av ett specifikt program. Låt oss lämna det. Det är historia.

Framtiden är viktig, och då gäller det breda överenskommelser kring mediepolitiken. Om vi kan få sådana till stånd välkomnar jag och Folkpartiet det naturligtvis. Men då gäller det att se möjligheterna och inte fortsätta att backa in i framtiden.

Anf. 96 MARGARETA ISRAELSSON (s) replik:

Fru talman! Det var ett väldigt intressant svar – se möjligheterna och inte backa in i framtiden, och lite om historia. Jag tyckte inte att det var så mycket diskussion om framtiden i Cecilia Wikströms anförande.

Låt oss ta det en gång till. Nu finns en utredare av public service, Rose-Marie Frebran. Socialdemokraterna, liksom kollegerna i oppositionen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, är av samma åsikt, nämligen att vi trots att ni rev upp det avtal som vi hade träffat ska föra en öppen och nyanserad diskussion med utredaren. Det känns ganska angeläget att efter den typ av inlägg som Moderaterna och Folkpartiet gör få höra om det är Folkpartiets ambition att arbeta för att träffa ett brett avtal.

Jag behöver veta det eftersom utredaren nu inte talar med oss. Jag antar att hon sitter i förhandlingar med regeringspartierna. Det känns angeläget för oss inom oppositionen att få veta med vilken ambition Cecilia Wikström och hennes partivänner driver denna fråga framåt. Och lämna nu parabolerna! Nu är vi på väg framåt.

Anf. 97 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik:

Fru talman! Parabolerna är här för att stanna. Teknikutvecklingen går allt fortare framåt, och det gäller för oss att hänga med i den och där så är möjligt ligga ett steg före.

Vi har en hög ambitionsnivå i Folkpartiet vad gäller handfasta, konkreta överenskommelser. Om vi kan komma i ett läge där vi kan uppnå något sådant välkomnar jag naturligtvis det och kommer att göra vad jag kan för att bidra till en sådan överenskommelse. Nu är det dock så att utredaren allra senast den 31 maj ska presentera förslag som kan få mycket stor bäring på public service och dess framtida utformning. Innan de förslagen är framlagda kan vi inte komma till någon överenskommelse om vare sig det ena eller det andra.

Vi inväntar nu utredarens förslag, och därefter ska väl alla partier ta ställning till dem.

Anf. 98 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Fru talman! Inledningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på de två reservationerna.

Jag vill göra några reflexioner och ge en del kommentarer till betänkandet. Mediedebatten är levande och det finns naturligtvis orsaker till det. Detta avspeglar sig också i betänkandet där det finns förslag om allt från att flytta Sveriges Television till Göteborg och tv-sändningar över de nordiska gränserna, vilket flera varit inne på, till situationen på biografmarknaden.

Som jag sade är mediedebatten aktuell och levande, och som kulturpolitiker ägnar jag ganska mycket tid åt just mediepolitiken. De olika medierna är en mycket viktig del av kulturen. Medierna finns nära oss, och de påverkar oss varje dag. En del av de mediefrågor som tas upp i betänkandet handlar om både kultur och demokrati. Låt mig därför först säga något om själva medielandskapet.

Medielandskapet förändras i en snabbare takt än kanske någonsin tidigare. Den mest avgörande faktorn i den förändringen är den nya tekniken. Den digitala tekniken håller på att driva fram en revolution, om den inte redan gjort det, inom medieområdet. Det sker inte enbart genom att gamla medier byter till ny teknik utan även genom att medier smälter samman och bildar nya storheter. Tv, radio och Internet är inte längre självständiga enheter, utan alla är på väg att förvandlas till en större helhet.

Mediernas förändring driver också fram förändringar i våra medievärnor. Ny teknik skapar nya möjligheter att ta till sig mediernas budskap på många olika sätt. För vissa grupper, till exempel de funktionshindrade, kan det innebära att de kan ta del av mediernas innehåll på samma villkor som andra.

Samtidigt som medievärnorna förändras i vissa delar lever annat kvar. Papperstidningarna, som för några år sedan spåddes en säker död – vilket någon var inne på tidigare – är fortfarande ett välmående nyhetsmedium. Det finns inga tecken på förändring – inom den närmaste framtiden, bör tilläggas. Teknikens behov får aldrig leda människan, utan människans behov ska styra teknikens utveckling. Innehållet i medierna, i programmen och tidningarna, är alltid viktigare än den teknik med vilken informationen förmedlas. Innehållet är naturligtvis det viktigaste. Det är mycket viktigare än själva skalet eller tekniken.

Det händer således mycket på medieområdet. I betänkandet hänvisas till pågående utredningar. Vi har den pågående Public service-utredningen, som redan debatterats i dag. Den handlar om finansieringsfrågor samt

om public services uppdrag och organisation. En annan utredning arbetar med den kommersiella radions villkor, och i höstas fick regeringen från Radio- och TV-verket ett antal förslag på förändringar som gäller förbättringar av närradion. Det är en fråga som engagerar mig lite extra. Det handlar i mycket om den fria åsiktsbildningen och demokratin.

Fru talman! Slutligen vill jag säga några ord om de vänsterpartistiska reservationerna som tar upp tv-sändningar över gränserna på olika sätt. Det är verkligen inga nya frågor utan väl kända av oss alla. Det är många som engagerat sig i dessa frågor under årens lopp. Rent allmänt kan sägas att det inte minst ur ett kulturellt perspektiv vore bra om alla – naturligtvis först och främst minoriteterna – kunde se sina grannländers tv. Hemma har jag faktiskt tillgång till norsk, dansk och finsk tv. Men det beror nog mer på det kabel-tv-nät som jag råkar tillhöra där jag bor. Precis som det står i betänkandet handlar det också om upphovsrättsfrågor och ekonomi.

Nu ska sägas att det är fler i Sverige i dag som kan se exempelvis finsk tv än förut. Jag sade förut att teknikfrågan är viktig i sammanhanget. Så är det nog också när det gäller de nordiska programmen. Vid analoga sändningar spills tv-signaler lättare över gränsen. Vid digitala sändningar blir det mer exakt, och om länderna dessutom har olika standard i de digitala systemen blir det problem. Internet är gränsöverskridande, så det kan också betyda större möjligheter att se grannländers tv – kanske inte just i dag, men inom en snar framtid.

Hur som helst handlar det här om att envist arbeta vidare allesammans. Nordiska rådet, ministrarna och andra har jobbat med frågan i många år. Vi måste envist arbeta vidare med frågan.

Till slut vill jag kommentera de synpunkter som har framförts om det marksända nätet och ett antal kanaler som finns där. Det viktiga i sammanhanget är att det inte är regeringen som ska sitta och avgöra vilka olika typer av kanaler som ska sändas ut i det marksända nätet. Det är en bra ordning vi har fått, att Radio- och TV-verket är de som efter ansökningar från olika tv-bolag och andra bedömer vilka som kan ges möjligheter att sända i våra marknät.

Anf. 99 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag vill ställa samma fråga till Dan Kihlström som jag ställde till Mats Johansson. Stockholm, Västerås och Uppsala har i sitt basutbud möjlighet att se finsk tv i form av Finlandskanalen utan att betala för det. Anser inte Dan Kihlström att de förvaltningsområden som finns i norra Sverige borde ha samma möjligheter som Stockholm, Västerås och Uppsala, det vill säga att det skulle ingå i basutbudet? Det måste ju betyda någonting att vi har erkänt sverigefinnarna som en nationell minoritet och att finskan är ett nationellt erkänt minoritetsspråk.

Jag skulle också vilja fråga Dan Kihlström om det är Kristdemokraternas ambition att arbeta för att det blir en överenskommelse när det gäller nästa sändningstillståndsperiod för public service. Är det inte så att det vore väldigt bra utifrån Kristdemokraternas ståndpunkt vad gäller public services framtid om det blev en överenskommelse över blockgränserna? Det borde väl gynna Kristdemokraternas grundinställning när det gäller detta? Hur ser ni på detta? Hur ser Kristdemokraterna på möjlig-

heterna till att det verkligen blir en sådan blocköverskridande överenskommelse när vi ska fatta beslut om nästa tillståndperiod?

Anf. 100 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Det var flera både viktiga och stora frågor. Vi tar det sista först, om ambitionen om en så bred överenskommelse som möjligt när det gäller public service. Jag tycker att det är bra; vi ska naturligtvis sträva efter att så många som möjligt ställer upp på det. Då får man relatera till den pågående utredningen, och det gör Siv Holma själv också. Rose-Marie Frebran med grupp arbetar med frågan.

Min förhoppning är att resultatet av den utredningen ska falla oppositionen i smaken, att man tycker att det är en bra utredning och att det är relevanta frågor när det gäller finansiering, organisation och public services uppdrag, så att vi kan få en så bred överenskommelse som möjligt. Låt oss invänta resultatet av utredningen.

Det viktigaste är naturligtvis inte vad som är viktigast för oss kristdemokrater, utan vad alla tittare och lyssnare, det vill säga medborgarna, får för public service i framtiden. Det är det som är det viktigaste, så att vi får ett starkt och bra public service i framtiden.

När det gäller förvaltningsområdena delar jag uppfattningen att det är ett problem. Jag var inne lite på det i mitt anförande. Jag vet inte om Siv Holma noterade det, men jag tycker att det är viktigt både ur ett kulturellt perspektiv och ur tillgänglighetsperspektiv. Jag sade att det är fler i dag som kan se finsk tv än förut. Men jag tycker naturligtvis att det är en fråga att ta med sig vidare i debatten. Det vet jag också att många arbetar för.

Anf. 101 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Vad gäller vikten av att vi får blocköverskridande överenskommelser när vi ska träffa nästa tillståndperiods avtal talar Dan Kihleström om vad tittarna och lyssnarna anser. Men man kan också säga att det tittarna och lyssnarna anser sammanfaller med uppfattningen i den majoritet som finns i riksdagen. Däremot kan man konstatera att den majoriteten inte finns i regeringen. Jag nämnde Kristdemokraterna som referensparti i sammanhanget.

Den andra frågeställningen gäller möjligheten att ta emot och se finsk tv i förvaltningsområdena. Det tas upp i utskottsmajoritetens avslag att det handlar om upphovsrättsliga frågor och kostnader. Nu är det så att regeringen har avsatt 20 miljoner till just de här kostnaderna. Vad jag förstod av kulturministern när vi hade en interpellationsdebatt den 28 mars går ungefär hälften av dem till upphovsrättsliga kostnader. Enligt min bedömning ska det finnas resurser för att även kunna ge Norrbotten, som det enda län som har förvaltningsområden, möjlighet att ta emot de finska tv-sändningarna.

Anf. 102 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Först och främst är det här ingen ny fråga. Det är en gammal fråga, Siv Holma.

Det här är väl också lite grann av en teknikfråga, tror jag. När vi hade analoga sändningar fanns det analoga tv-sändningar på båda sidor om gränserna och i glesbygden, vilket gjorde att man behövde ha starka

sändare. Finsk tv spillde in ganska mycket över Sverige. Då var inte frågan så het och aktuell som den nu har blivit när man går över till digitala sändningar, eftersom den digitala sändningen, vad jag förstår, är mer exakt och mer avgränsad på det sättet att de analoga sändningar som förut sökte sig in på svensk arena inte gör det numera. Frågan blir alltså mer aktuell när man går över till det digitala sändningssystemet.

Men jag försökte säga i min förra replik att jag tycker att det är en viktig tillgänglighetsfråga och att vi tillsammans på nordisk nivå, och vad vi nu har för olika nivåer, måste jobba vidare med frågan, så att också förvaltningsområdena får tillgång till de sändningar som man vill ha. Jag är beredd att ta med mig frågan och arbeta vidare med den.

Slutligen vill jag säga något om det här med så breda överenskomelser som möjligt och den kommande mediepolitiken. Den diskussion som förekommer mellan regeringspartierna när det gäller framtida public service är en sak. Den tycker jag är bra, och den ska vi ha. Nu har vi en utredning som tittar på tre viktiga frågor. Min förhoppning är att den ska komma fram till ett så bra resultat att även Siv Holma kan omfatta den.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

14 § Konstnär- och musikfrågor

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU11
Konstnär- och musikfrågor.

Anf. 103 SIV HOLMA (v):

Herr talman! I betänkandet behandlas tio motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2007 om konstnär- och musikfrågor. Åtta yrkanden kommer från Vänsterpartiet. Vänsterpartiet vill ha en icke-diskriminerande och inkluderande scenkonst och långsiktiga bidrag till fria grupper. Vi vill att regeringen kommer med förslag till hur en bild- och formallians kan inrättas. Vi vill att regeringen förverkligar ett två år gammalt riksdagsbeslut om att upphovsmän till offentliga konstnärliga verk bör ha förhandlingsrätt när det gäller den individuella visningsersättningens storlek.

Vidare vill Vänsterpartiet att fler musikgenrecentrum ska inrättas och att den musikaliska mångfalden stärks. Vi vill också ha en handlingsplan för folk- och världsmusik med syfte att de får ett förhållandevis rättmätigt utrymme.

Vänsterpartiet kommer också med ett helt nytt förslag om att utarbeta en modell för ett samarbete mellan amatörer och professionella som ska kunna bli långsiktigt och bygga på jämlika villkor. Majoriteten bestående av alla partier utom Vänsterpartiet avstyrker dessa goda förslag.

Herr talman! Det finns framför allt två förslag som jag är besviken över att de inte fått något stöd.

Det ena berörs i reservation 2, Långsiktiga bidrag till fria grupper, vilken jag härmed yrkar bifall till. Här har alla utom Vänsterpartiet en stark tilltro till att regeringen ”snarast återkommer till riksdagen och re-

Prot. 2007/08:92
9 april

Mediefrågor

*Konstnär- och
musikfrågor*

dovisar möjligheten till att knyta sådana bemyndiganden till anslag inom utgiftsområde 17”.

Det hade varit en styrka om kulturutskottet hade vågat göra ett tillkännagivande. Det skulle ha gett signaler om att kulturpolitiken är beredd att ta strid med finanspolitiken om att ge rimliga långsiktiga ekonomiska villkor för de fria grupperna.

Ingen har väl undgått rapporteringen i medierna om hur konstnärliga ledare har fått ta privata lån och skuldsätta sina hem och hus för att kunna ha någon form av ekonomisk framförhållning. Jag tycker att det är ovärdigt i ett civiliserat samhälle att behandla kulturutövarna på detta sätt.

Det andra förslaget berörs i reservation 3, Konstnärernas försörjning, vilken jag härmed yrkar bifall till. Det handlar om att bygga vidare på modellen med allianser som Teater-, Dans- och Musikallianserna. Det är svårt att motivera att ett helt konstområde ska lämnas utanför. Bild- och formkonstnärerna har länge varit en eftersatt grupp. Ingenting positivt har hänt för denna grupp sedan betänkandet *Konstnärerna och trygghets-systemen* presenterades.

Däremot har försämringarna i villkoren för rätt till arbetslöshetserättning drabbat samtliga som yrkesmässigt utövar konstnärlig verksamhet. Vänsterpartiet vill att regeringen ska få i uppdrag att återkomma med förslag till hur en bild- och formallians kan inrättas. Det har förekommit lokala försök med konstnärsallianser för bild- och formkonstnärer. Från dessa borde man kunna hämta erfarenheter av hur sådana kan utformas.

Det är två reservationer som förtjänar ett brett stöd från riksdagens partier. Alla ni som förespråkar att kulturarbetare ska ha anständiga ekonomiska villkor är välkomna att rösta på reservationerna 2 och 3.

Herr talman! Vänsterpartiet förslag på icke-diskriminerande scenkonst, konstnärernas försörjning, den individuella visningsersättningen och ett nytt musikgenrecentrum avstyrks med hänvisning bland annat till den pågående Kulturutredningen. Det är ganska symtomatiskt att vart och vartannat förslag som riksdagen ska behandla hamnar i ett vakuumliknande tillstånd: ”Var god dröj” till nästa år, är ett återkommande tema i riksdagens kulturpolitiska debatter. Statens kulturpolitik går på sparlåga. Förutom ”var god dröj” tills Kulturutredningen presenterar sitt förslag räknar regeringen upp kulturbudgeten på drygt 10 miljarder med 61 miljoner.

De verksamheter som råkar tillhöra verksamheter som får pris- och löneomräkningar får en oanständigt låg uppräkningsgrad. Senast var den 0,78 procent. Jämför 0,78 procent med att lönerna generellt gått upp med 3,5 procent. Dessutom har man ett hyressystem som tar mer och mer av kulturverksamhetens pengar. Till den förra regeringens försvar kan sägas att den var beredd att se över systemet, men det är inte denna. Summan av kardemumman blir att kulturens ekonomiska villkor är anorektiska!

Herr talman! I dag föreslår Teaterförbundet i en skrivelse till statsminister Fredrik Reinfeldt att han ska inrätta en departementsövergripande kriskommission för scenkonsten. De skriver att läget är så akut att det inte finns möjligheter att avvakta den sittande Kulturutredningen och andra utredningar som pågår inom området. De befarar att om inget görs kommer skador på scenkonstens infrastruktur att bli svåra att reparera i

efterhand. En omfattande utslagning av högutbildade och kvalificerade kulturutövare står för dörren.

Arbetsgivarparten, Svensk Scenkonst, har gett uttryck för liknande kritik. De vill att allianspartierna ska leva upp till de löften som man gav före valet såsom bland annat ökade anslag till den fria scenkonsten och att pensionsfrågan ska lösas. Jag vill ställa en enkel fråga till Olof Lavesson och Cecilia Wikström. Kommer ni att arbeta för att en kriskommission i enlighet med Teaterförbundets förslag inrättas?

Herr talman! Avslutningsvis vill jag redogöra för Vänsterpartiets nya förslag om att hitta en modell för samarbetet mellan amatörer och professionella. Kulturutskottets svar blir: ”Ett sådant samarbete bör i första hand byggas på frivillighetens princip utan pekpinna och inblandning från statens sida.”

Herr talman! Ett sådant svar kallar jag för ”god dag yxskaft”. Man har helt enkelt valt att inte förstå vad vårt förslag går ut på. Under de senaste två tre decennier har så kallade arbetarspel eller bygdespel framförts på olika håll i landet. Man kan nog kalla det för en folkrörelse där man med teaterns hjälp vårdar det gemensamma kulturarvet.

Många människor har varit engagerade och involverade i att ta fram historiskt material som legat till grund för pjäsmanus. Man har samlat ihop pengar, sytt dräkter, byggt scenografi, repeterat etcetera. De föreställningar där professionella och amatörer samverkat har haft hög konstnärlig kvalitet. De har haft stor betydelse för självkänslan i de samhällen de kommit till.

Kristina Nero skriver i sin doktorsavhandling från år 2005, *På samma scen*, om samarbetet mellan amatör- och yrksteater utifrån exemplet Huskvarna, där Alf Henrikssons pjäs *Bara tusen korta år* uppfördes åren 1994–1996.

Herr talman! Det är givetvis ofrånkomligt att yrkesskådespelare och amatörskådespelare har olika förutsättningar och villkor. Lagstadgade rättigheter och fackliga avtal gäller bara för yrkesfolk. Men om sommarteatrarna ska kunna leva vidare och utvecklas behövs det en modell som ger något positivt till proffsen och något positivt till amatörerna. Det finns en inbyggd stor risk att den professionella sidan exploaterar amatörerna.

En viktig förutsättning i en modell som skapar bättre balans mellan de båda parterna är att amatörteaterns eldsjäl stöttas ekonomiskt lokalt, regionalt och nationellt. Här finns erfarenheter från Finland som skulle kunna tas till vara. Vänsterpartiet vill att regeringen tillsätter en arbetsgrupp som får till uppgift att ta fram en modell för samarbetet mellan yrkesverksamma scenkonstnärer och amatörer där båda parter kan delta på jämlika villkor. Jag yrkar därför bifall till reservation 7.

Anf. 104 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! KrU11 är ett motionsbetänkande med motioner väckta under allmänna motionstiden år 2007. Egentligen är debatt överflödigt eftersom i princip allt som tas upp i betänkandet bereds i departementet eller hänförs till Kulturutredningen.

Det kommer inga propositioner från departementet. Det är svårt att ens utläsa en viljeinriktning inom kulturpolitiken från kulturministern utom på en punkt där ministern har varit väldigt tydlig. Hon har vid flera

tillfällen och i debatter här i kammaren uttalat att regeringens och kulturministerns prioritering är skattesänkningar. Där har vi fått klart besked.

Den prioriteringen har naturligtvis fått konsekvenser på kulturområdet runtom i vårt land. Dessutom finns det andra politiska beslut inom till exempel skattepolitik och trygghetsförsäkringar som gör att vi ser en verklighet med förändringar på kulturområdet där förutsättningarna för kulturinstitutioner och för kulturarbetarna att verka har förändrats – enligt min och Socialdemokraternas mening i negativ riktning.

Övriga frågor på kulturområdet läggs alltså i utredningar, framför allt i den stora Kulturutredningen. Några har varit lite ironiska här i kammaren tidigare. Det finns ett teaterstycke som heter *I väntan på Godot*. Det vi upplever nu kanske är teaterstycket *I väntan på vadå*.

Vi socialdemokrater har inga reservationer i betänkandet, men vi har två särskilda yttranden. Innan jag går in på dem vill jag säga något om Vänsterpartiets viktiga motion om långsiktiga bidrag till fria grupper. Den ändring som trädde i kraft 2007 har vållat fria grupper stora svårigheter att planera sin verksamhet. Det är hela utskottet väl medvetet om. Det är ytterst angeläget att regeringen så snabbt som möjligt återkommer med förslag på hur man ska lösa situationen.

Herr talman! Vi socialdemokrater ser inte att kulturministern och regeringen tar jämställdhetsfrågorna på kulturområdet på allvar. Det tar vi upp i vårt särskilda yttrande tillsammans med mp. Den maktordning som råder i samhället som helhet återfinns naturligtvis också inom scenkonsten. Kommittén för jämställdhet inom scenkonstområdet har konstaterat att kulturen är ett område med allvarliga jämställdhetsproblem. Kulturen ger unika möjligheter att uppnå mål som vi bland annat inom jämställdhetsområdet har beslutat om här i riksdagen. Inom kulturen finns nämligen uttrycksmöjligheter, och därmed också möjligheter att forma och förändra samhället. Det är möjligheter som måste tas till vara.

Riksdagens mål, som jag hoppas att alla står fast vid, om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv får alltså extra bäring i kultursektorn. Jag brukar säga att kulturen är samhällets spjutspets in i framtiden. Jag tycker att det är ganska bra. Men då räcker det inte med att säga att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i verksamheten och att ge lite projektpengar.

Herr talman! Vårt andra yttrande berör konstnärernas försörjning. Att konstnärer ska kunna basera sin försörjning på ersättning för utfört arbete är ett mål som vi alla strävar efter. Men vi vet också att verkligheten ser annorlunda ut. Det är få konstnärer som får full ersättning eller lön för sitt arbete. Det finns olika orsaker till detta. En är samhällets attityder – även attityden hos oss politiker. Det behövs en attitydförändring när det gäller att ekonomiskt värdera det konstnärliga arbetet. En viktig del i att visa på hur man värderar det konstnärliga arbetet är visningsersättningar – både de individuella och de statliga.

Beslut i för konstnärerna viktiga frågor på det här området förhalas och blir liggande. Frågan om den individuella visningsersättningen har lagts fram i Kulturutredningen. Och vad har hänt med frågan om den statliga visningsersättningen? Har den också hamnat där? Jag hade en interpellationsdebatt med kulturministern tidigare. Då fick jag besked om att det skulle komma beslut om detta under hösten 2007, för då hade det utretts länge. Än har vi inte fått något besked. Och när återkommer rege-

ringen med ett förslag utifrån Konstnärsnämndens rapport? Den bereds också i regeringen.

Herr talman! Jag hoppas få besked i de här frågorna i debatten i dag.

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings Backa, Nikos Papadopoulos, Göran Persson i Simrishamn, Leif Pettersson, Anneli Särnblad och Lars Wegendal (alla s).

Anf. 105 OLOF LAVESSON (m):

Herr talman! I dag behandlar vi motionsyrkanden om konstnärs- och musikfrågor. Även om betänkandet i sig är ganska litet är det stora och principiella frågor som behandlas.

Det finns tio motionsyrkanden i betänkandet. Samtliga yrkanden avstyrks. Det beror framför allt på att mycket av det som föreslås redan är under beredning i Regeringskansliet. I vissa fall är förslag på väg fram; i andra är frågorna föremål för utredning.

Jag har därför svårt att känna igen mig i Anne Ludvigssons beskrivning av regeringen i allmänhet och av kulturpolitiken i synnerhet. Det var inte mycket som stämde överens med den känsla jag har för den borgerliga kulturpolitiken. Mycket har nämligen redan gjorts såväl av den här regeringen som av den förra, om sanningen ska fram. Vi kan vara snälla och dela ut en liten komplimang för det.

Jag tänker särskilt uppehålla mig vid två områden i betänkandet, nämligen det om konstnärers villkor och sysselsättning samt jämställdhetsfrågorna. Det kan knappast ha undgått någon att en huvudlinje för alliansregeringen är arbetslinjen och sysselsättningen. Det gäller givetvis även kulturområdet. Därför har också mycket gjorts.

En av de större satsningarna i kulturbudgeten har varit utbyggnaden av den så kallade alliansmodellen. 30 miljoner har tillförts för att de tidigare införda teater- och dansallianserna har kompletterats med en musikerallians. Dansalliansen har dessutom byggts ut. Avsikten med utbyggnaden har varit att utveckla matchning och arbetsförmedling samt att stimulera den konstnärliga utvecklingen. Jag skulle gärna se att vi framöver kan fortsätta utbyggnaden och att vi kan bygga ut de befintliga allianserna ytterligare.

När det gäller bildkonsten har Konstnärsnämnden tidigare fått i uppdrag att fördjupa arbetet med att bevaka konstnärernas ekonomiska och sociala villkor. Utgångspunkten för detta har varit att öka kunskapen om trygghetssystemens utformning och bygga upp en stöd- och rådgivningsfunktion. Konstnärsnämnden har därefter fått i uppdrag att göra en fördjupad analys av konstnärernas föränderliga arbetsmarknad. Rapporten *Konstnärerna i kulturpolitiken* har överlämnats till departementet. Jag tycker att det är en värdefull och väl genomarbetad analys, och jag utgår från att synpunkterna kommer att vägas in redan i det kommande budgetarbetet.

Mycket annat har dock genomförts, och håller på att genomföras, som direkt påverkar konstnärers och kulturskarpares möjlighet till egen försörjning. En viktig diskussion är den om upphovsrätten. Den som är med och skapar ett konstnärligt verk har också rättigheter till ekonomisk utkomst av detta. Det handlar om vidareförsäljning, om offentlig visning och om utvecklingen på Internet med fildelningens negativa konsekven-

ser. Genom att stärka upphovsrätten stärker vi också konstnärers ekonomiska villkor.

Det handlar också om att få fler att investera och bidra till ett växande kulturliv. Här finns tydliga direktiv till den pågående utredningen att beakta hur fler kan bidra ekonomiskt till kulturen och konsten och om hur sponsring kan utgöra ett komplement till de andra finansieringsformerna.

Det pågår ett viktigt arbete med att minska byråkrati och krångliga regler för landets småföretagare. Även detta gagnar kulturskapare, som i många fall redan i dag bedriver sin verksamhet i företagsform. Företagande blir då en viktig grund för det konstnärliga arbetet och inte ett mål i sig.

Slutligen ingår även i den kulturpolitiska utredningens uppdrag att pröva hur försörjningsmöjligheterna för kulturskapare kan främjas framöver. Alla kommer dock inte heller i framtiden att kunna försörja sig på sin konstnärliga verksamhet. I de fallen är det viktigt att regeringen tar frågan om karriärväxling eller kanske även karriärkomplettering på allvar. Här tycker jag att betydligt mer kan göras.

Den här regeringen och även den tidigare har fattat en lång rad viktiga beslut för att öka jämställdheten inom kulturområdet. För 2006 fick samtliga myndigheter och institutioner ett förtydligat mål om att jämställdhetsperspektivet ska integreras i verksamheten. I mars 2004 tillsattes en kommitté för jämställdhet på scenkonstområdet som lämnade sitt betänkande *Plats på scen* till regeringen i april 2006. Där föreslås en rad insatser för hur en jämställd scenkonst ska kunna uppnås.

I augusti 2007, alltså så sent som i höstas, aviserade kulturministern tillsammans med integrations- och jämställdhetsministern en gemensam satsning med bakgrund i utredningen *Plats på scen*. Regeringen har uppdragit åt Statens kulturråd att efter samråd med Konstnärsnämnden och Jämo göra en fördjupad analys av jämställdheten inom scenkonstområdet. Den ska förutom att fungera både som temperaturmätare och blåslampa vara en uppföljning av den kartläggning som finns i *Plats på scen*. Analysen ska belysa Kulturrådets bidragsfördelning och de yrkesmässiga villkoren för kvinnor och män inom olika konstformer. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2009, men en delrapport ska lämnas redan i vår – senast den 31 maj.

Regeringen har dessutom uppdragit åt Statens kulturråd att stödja projekt som långsiktigt verkar för ökad jämställdhet inom scenkonstområdet och utöka stödet till Delegationen för fördelning av statsbidrag till kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt för att ytterligare stödja det pågående jämställdhetsarbetet inom kultursektorn.

Det görs alltså en hel del. Det hade varit bra om Anne Ludvigsson och Siv Holma hade uppmärksammat även detta.

De andra frågorna som behandlas i betänkandet är bland annat den individuella visningsersättningen, ett nytt musikgenrecentrum, samarbete mellan yrkesverksamma scenkonstnärer och amatörer, Opera på Skäret och Dalhalla. Jag har inte haft tid att beröra dem alla. Men de kanske återkommer i repliker.

I två fall hänvisas till tidigare ställningstaganden, dels vad gäller behovet av fleråriga bemyndiganden, där ett arbete nu är i full gång för att analysera konsekvenserna av detta, dels när det gäller den individuella visningsersättningen, där det finns ett väldigt tydligt uppdrag till den pågående Kulturutredningen.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 106 ANNE LUDVIGSSON (s) replik:

Herr talman! Jag ska uppehålla mig vid de frågor som vi har behandlat i våra yttranden, nämligen jämställdheten och konstnärernas situation.

Jag vill fråga Olof Lavesson om Olof Lavesson ser de strukturella maktordningarna mellan kvinnor och män som finns i samhället och att de också finns inom kulturområdet. Ser Olof Lavesson att kulturområdet har unika möjligheter att faktiskt påverka samhället i den riktning som jag hoppas att vi alla vill att samhället ska gå mot, nämligen ett jämställt samhälle där män och kvinnor har lika villkor? Då kanske det behövs mer fördjupad analys av vad som behöver göras och också noggranna uppföljningar av vad som sker.

Vi vet att det är lätt att skriva ned saker på ett papper, men att sedan verkligen se till att det genomförs är svårare. Enligt min kunskap och åsikt skiljer sig inte kulturområdet från samhället i övrigt. Då vet vi att det är så svårt med förändringar.

Anf. 107 OLOF LAVESSON (m) replik:

Herr talman! Jag delar Anne Ludvigssons analys, att det finns stora strukturella problem i samhället i dag. Kulturområdet skiljer sig inte från det, men kulturområdet speglar vårt samhälle. Kulturen kan dessutom, tror jag, påverka långt utanför sitt eget område genom att spegla, berätta om, ifrågasätta och försöka se saker ur ett annat perspektiv.

Anne Ludvigsson efterlyser en fördjupad analys. Jag kan bara konstatera att det mesta av det Anne Ludvigsson föreslår delar jag uppfattning om. Det görs ju faktiskt.

Under 2007–2009 avsätts 3 miljoner till jämställdhetssatsningar och projekt inom främst scenkonstområdet. Statens kulturråd, Konstnärsnämnden och JämO har fått i uppdrag att gemensamt redovisa precis den fördjupade analys av jämställdheten som Anne Ludvigsson efterlyser. Till Delegationen för fördelning av statsbidrag till kvinnors organisering avsätts, som jag nämnde, 3 miljoner kronor under en treårsperiod för jämställdhetsprojekt just inom kultursektorn.

I direktivet till Kulturutredningen har regeringen framhållit att jämställdhet ska vara en central fråga för kulturpolitiken och att utredningen särskilt ska väga in vad Orkesterutredningen har anfört om orkestrarnas ansvar för jämställdhet.

Som tillägg ska jag säga att det som redan görs, som ligger utanför kulturområdet men som berör kulturområdet, handlar om barnomsorgen till exempel. Jag har tidigare både motionerat och talat här om vikten av rätten till barnomsorg på obekväm arbetstid. Det fortsätter jag tycka är en viktig fråga.

Det handlar om en delad rätt och ett delat ansvar att vara hemma med sina barn. Här har vi lagt fram förslag om en jämställdhetsbonus som är viktig även på kulturområdet.

Det handlar om uttag av föräldrapenning, löneskillnader på arbetsmarknaden, om ett breddat ledarskap och också om att kunna påverka sin arbetssituation. Detta gäller på kulturområdet precis som överallt annars. Jag delar Anne Ludvigssons uppfattning. Det är viktiga frågor och dem tänker jag fortsätta att jobba med.

Anf. 108 ANNE LUDVIGSSON (s) replik:

Herr talman! Tack för svaret! Jag kan ju se att vi i flera frågor delar uppfattning. Men då kommer min fråga: Har Olof Lavesson regeringen och kulturministern med sig?

FN:s kvinnokommitté utvärderar varje år regeringens arbete när det gäller jämställdhet, och där påpekar man just att den här regeringen inte ser maktordningen mellan könen på en strukturell nivå. Det får man väldigt kritik för. Kämpa på, Olof! Det blir bra.

Nästa fråga fick jag inte riktigt svar på. Vilken är den moderatledda regeringens inställning just till den individuella visningsersättningen och den statliga visningsersättningen? Det ingår i utredningen, men det måste ändå finnas någon viljeinriktning. Tycker man att det här är viktigt? Vill man verkligen kämpa för att det ska bli bättre på det här området?

Det görs ju ingenting, och det görs en rad försämringar. Jag vill påtala en försämring som har blivit tydlig med den moderatledda regeringens bostadspolitik här i Stockholm. Utförsäljningen av allmännyttan gör att konstnärerna inte har råd att ha kvar sina ateljéer. Det här kan komma på flera områden i landet.

Jag skulle vilja att Olof Lavesson gör några reflexioner över de här båda frågorna också.

Anf. 109 OLOF LAVESSON (m) replik:

Herr talman! Det är ibland lite svårt att hänga med i det här. Görs det ingenting eller görs det försämringar? Ena dagen är det katastrof, nästa dag händer ingenting alls. Men vi försöker ändå svara på Anne Ludvigssons frågor här.

Har jag regeringen bakom mig i mitt engagemang i jämställdhetsarbetet? Då är du inne på verklighetsbeskrivningen igen. Allt det jag nämnde i mitt anförande och i min första replik till Anne Ludvigsson är faktiskt saker som regeringen gör och regeringen driver. Det är absolut någonting som är viktigt.

Men ansvaret för situationen som den ser ut i dag tror jag att vi alla delar. Det är faktiskt så att Anne Ludvigssons parti har suttit vid makten ganska många år tillbaka i tiden. När det gäller åtgärderna tror jag nog att jag har regeringen bakom mig.

När det sedan gäller den individuella visningsersättningen finns det ett tidigare ställningstagande, både i utskottet och i riksdagen. Det har regeringen sagt att Kulturutredningen måste väga mot de andra insatser som kan göras på området. Jag tycker inte att det är rimligt att föregå det i dag. Därför har jag inget rakt svar till Anne Ludvigsson om var jag ställer mig i den exakta frågan. Men jag tycker att det är bra att det ut-

reds, och jag står givetvis bakom det tillkännagivande som utskottet tidigare har gjort.

Prot. 2007/08:92
9 april

Anf. 110 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag ställde i mitt anförande en fråga till Olof Lavesson om förslaget från Teaterförbundet att inrätta en departementsövergripande kriskommission. Kommer du att arbeta för att en kriskommission i enlighet med Teaterförbundets förslag inrättas?

Sedan beskriver Olof Lavesson att det har hänt en massa positiva saker inom det här området. Men Teaterförbundet och Svensk Scenkonst efterfrågar ju, båda på var sitt sätt, att allianspartierna ska uppfylla sina vallöften. Hur kommer det att bli så småningom? Det tycker jag är intressant.

Sedan, herr talman, uttryckte Olof Lavesson en viss besvikelse över att Vänsterpartiet inte hade uppmärksammat de saker som alliansregeringen har gjort på jämställdhetens område. Då vill jag bara säga att jag har uppmärksammat dem. De står i utskottets ställningstagande.

Det som är problemet är ju att det är lätt att skriva att jämställdhetsdimensionen är viktig. Det som är problemet är att man inte utvärderar hur det går. Man följer inte upp om de förslag som man har lagt fram har gett avsedd effekt. Jag är starkt kritisk till att inte så har gjorts. Man kan titta tillbaka flera år före den nya regeringens regeringsperiod – det vore väl någonting att ta efter.

Anf. 111 OLOF LAVESSON (m) replik:

Herr talman! När det gäller att hålla vallöften kan nog ingen tveka om att den här regeringen faktiskt ganska konsekvent har gjort exakt det man sade i valrörelsen att man skulle göra. Sedan är det inte alla som tycker att det är bra politik, och alla röstade inte på alliansen. Jag har full förståelse för att de inte tycker att det är bra nu heller.

Jag kan också konstatera att efter hand som man ser effekterna av den förda politiken börjar jag alltmer känna att man lättare får arbete och mer pengar i plånboken, att skolorna blir bättre etcetera. Jag är inte så oroad för vallöften.

Siv Holma ställde en fråga till mig i sitt anförande, och jag ska gärna svara på den. Är jag beredd att verka för en sådan kriskommission? Nu har jag inte sett Teaterförbundets utspel, och jag har inte läst rapporten. Jag har stor respekt för det sätt förbundet arbetar med sina frågor, men någon kriskommission är jag inte beredd att medverka till i dag. Det är jag av den enkla anledningen att jag inte förstår vad den skulle tillföra. Varför behövs fler organ som sitter över och mellan departement som ska arbeta med dessa frågor? Det är ett ansvar som respektive departement kan ta ändå.

Jag är emot att skapa nya organ utan tydliga mandat, tydlig ansvarsfördelning och tydlig beslutskompetens. Det är precis det som jag pratade om tidigare i debatten i dag – när orden helt plötsligt blir viktigare än handlingen. Nej, jag är spontant inte positivt inställd till en sådan kommission. Däremot vill jag gärna ta del av de argument Teaterförbundet har bakom kravet.

Siv Holma efterlyser en utvärdering i fråga om jämställdhet. Jag är glad för det erkännande Siv Holma gör för den aktiva jämställdhetspoli-

*Konstnärs- och
musikfrågor*

tik som nu bedrivs av regeringen. Det gäller det som nu är en genomgripande och fördjupad analys och som det har avsatts stora resurser för. För mig inbegriper ordet analys att man också tittar på vad som har gjorts och vilka effekter det har fått. Jag utgår från att det kommer att finnas med i analysen.

Anf. 112 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag har läst Teaterförbundets papper och pressmeddelanden i frågan. Anledningen till att förbundet talar om en departementsövergripande historia är att det är Finansdepartementet som har ansvar för pensionsfrågorna. Arbetsmarknadsdepartementet har ansvar för arbetsmarknadsfrågorna och systemet för arbetslöshetsersättning, med tanke på den särpräglade arbetsmarknad som kulturarbetarna arbetar inom. När det gäller Kulturdepartementet handlar det om anslagsnivåerna.

När det gäller de fria grupperna har inte förstärkningarna som vallöf-tena gick ut på förverkligats. Pensionerna är inte klara. Jag har inte noterat några arbetsmarknadspolitiska frågor som har varit till gagn för den särpräglade kulturarbetsmarknaden.

Jag ska gå över till nästa ämne, nämligen jämställdhet. Det fanns en djuplodande analys av jämställdheten inom scenkonsten i utredningen *Plats på scen*. Ibland blir jag lite orolig över detta analyserande. Man behöver se över de åtgärder som man har beslutat om. Fick de avsedd effekt? Annars riskerar sådana åtgärder att bara bli läpparnas bekännelse: Oj! Nu ska det vara ett jämställdhetsperspektiv! När allt har gjorts slängs det med, och det låter tjugigt.

Jag välkomnar naturligtvis alla positiva åtgärder, även de från alliansregeringens sida när det gäller jämställdheten. Det är helt i sin ordning.

Anf. 113 OLOF LAVESSON (m) replik:

Herr talman! Det är inte obekant att vi jobbar med många departement när det gäller arbetsmarknadspolitik, pensionsfrågor och annat. Det är inte heller helt unikt för kulturområdet att det är så. Jag är fortfarande skeptisk till att utse nya organ som inte har en tydlig beslutskompetens eller ansvarsfördelning när vi faktiskt har ett bra organ som heter Sveriges regering och är organiserat i departement. Jag tror inte att kulturen tjänar på att lyftas ut ytterligare vid sidan om. Tvärtom borde kulturen få en viktigare roll och funktion i de departement som redan finns.

Siv Holma, liksom andra debattörer, har oroat sig mycket för den specifika situationen på kulturarbetsmarknaden. Vi kan vända på detta och se på vad som egentligen har hänt. Om vi tittar på de siffror som Kulturarbetsförmedlingen presenterar kan vi se att antalet lediga platser under 2007 ökade med 30 procent. Många har fått arbete. De senaste två åren har efterfrågan på kulturtjänster ökat med ca 5 000 till 6 000 arbetstillfällena. Det totala antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen Kultur har minskat kraftigt under 2007. Det har varit en nedgång med 2 200 arbets-sökande till november. Arbetslösheten har minskat kraftigt totalt på kulturområdet. Det är en nedgång med 20 procent mot 18 procent inom hela Arbetsförmedlingen.

Utvecklingen med allt fler egenföretagare i kulturområdet håller i sig. Ökningen har varit kraftig under 2007. Enligt Kultur AF:s prognos ligger

nyttillskottet av egenföretagare på ca 5 000 per år inom sektorn. Man kan också konstatera att när det gäller kulturektorn är antalet egenföretagare per utrikes födda fler än de svenskfödda, vilket också är intressant. Det är alltså de små företagen som växer, och det är inom småföretagen som jobben ökar. Tillskotten av sysselsatta inom kulturektorn utgörs främst av egenföretagarna.

För mig är detta inte negativa siffror. Det är Kulturarbetsförmedlingens siffror. Det visar på att åtminstone någonting går i rätt riktning.
(Applåder)

Anf. 114 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Herr talman! Sverige ska bli en världsledande kunskapsnation. Det är inte bara en folktopistisk paroll utan den skriver nog de allra flesta partier gärna under, i synnerhet allianspartierna.

Vi hör nästan dagligen experter argumentera för att vi måste satsa på kunskap och forskning. Men frågan infinner sig om vi värderar all kunskap lika. Vi är nog alla överens om att en stamcellsforskare utgör något av kunskapssamhällets spjutspets. Men vad anser vi om den violinist som har utbildat sig och fortbildat sig i hela sitt liv, som förmedlar musikhistoriens vingslag på sitt instrument och för det musikaliska arvet vidare till kommande generationer? Jag menar att hon genom sin kreativitet och kunskap är en garant för att centrala värden i vår kultur och vårt samhälle ska leva vidare. Men får hon samhällets erkännande för att hon är en del av kunskapssamhällets spjutspets? Den här frågan kan även ställas gällande en bildkonstnär, som i fem-sju år har utbildat sig akademiskt och knappast kan försörja sig eller hitta en utkomst.

Det här har varit verkligheten under en följd av år, men nu händer det saker. Hur har det blivit så att konstnärer och musiker, som tillhör de mest kreativa och professionella människor vi har i vårt land, under decennierna inte har fått erkännande som kunskapssamhällets spjutspetsbärare?

Jag vill, herr talman, slå fast här i kammaren att grunden för regeringens kulturpolitiska utredning, som häcklas av flera här i kammaren och är ledd av Eva Swartz, är att kulturen ska få en mer framskjuten roll i samhället. Kulturskaparna ska få äga sina verk och kunna leva på sina löner. Det är detta som är själva fundamentet för utredningen. På 2000-talet kan inte några av de mest kunskapsintensiva yrkesgrupperna marginaliseras i samhället.

Vi har under Socialdemokraternas tolv år vid makten sett hur konstnärer och musiker behandlats som en andra rangens professionellt yrkesverksamma. De har varit hänvisade till bidrag. Om Socialdemokraterna hade glömt bort arbetslinjen i den allmänna arbetsmarknadspolitiken var det ingenting jämfört med hur kulturskaparna behandlades. Ett fullständigt absurt system byggdes upp där skådespelare, dansare och bildkonstnärer var arbetslösa på papperet men berättigade till utbildningsbidrag eller a-kassa. Många repeterade på a-kassa. Hyran och maten betalades med lön från helt annan verksamhet.

Nu bryts detta, och vi går från bidragsberoende till egen försörjning. Jag behöver inte upprepa de siffror som min kollega i alliansen Olof Lövesson har redogjort för i kammaren.

Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen har viktiga funktioner att fylla genom att erbjuda ett slags tredje anställningsform. Här har vi satsat sammanlagt 30 miljoner kronor för 2008 för att bygga ut alliansmodellen för musiker och dansare. Teater- och Dansallianserna kommer att kompletteras med Musikalliansen, vilket jag verkligen välkomnar. Det västerländska musikaliska kulturarbetet måste säkerställas också för morgondagen. Avsikten är att matcha kunskap via Arbetsförmedlingen och på så sätt stimulera den konstnärliga utvecklingen på området.

Herr talman! I dag hör vi allt fler som vill inskränka konstnärernas och musikernas rätt till ersättning för sitt skapande. Det kallas nedladdning och fildelning. Det är illegalt när det saluförs otillbörligt.

Självklart måste såväl kulturpolitiken som musik- och filmindustrin anpassa sig efter sin tid och efter den tekniska utvecklingen, men vi får inte tumma på äganderätten. Det finns en stark längtan hos musiker, stora och små skivbolag och andra aktörer inom branschen att vara med och diskutera hur upphovsrätten ska försvaras nu när var och varannan tonåring laddar ned musik, film, böcker eller bilder, lagligt eller olagligt, från Internet.

För alliansen och för Folkpartiet är det givetvis centralt att upphovsrätten regleras och att den säkerställs. Rätten att äga sina verk är central.

Den kulturpolitiska översynen ska se över hur man kan främja ekonomiska villkor för dem som arbetar som kulturskapare, exempelvis den violinist eller den bildkonstnär som jag inledde med. Vi måste se till att de professionellt arbetande kulturskaparna kan leva bättre och få bättre försörjningsvillkor.

Här finns utredningen, och det finns många förslag som bereds i Regeringskansliet och som vi har hört om tidigare.

Konstens utveckling och fördjupning är beroende av de professionella kulturskaparna. Deras yrkesverksamhet gynnar oss alla och leder till att vi får vara delar av det ständigt förnyade kulturarv som består av både tidigare generationers insatser och nyskapandet, professionellt och konstnärligt, i vår tid.

Därför måste kvalitet upprättas också i kulturpolitiken och de konstnärliga yrkesutövarna få bättre arbetsvillkor. Det gäller såväl dem som arbetar inom institutionerna som de fria grupperna och enskilda kulturskapare och konstnärer. Varför, herr talman? Jo, därför att de alla ger oss verktyg för både språk och drömmar utan vilka livet skulle bli mycket tomt och torftigt.

Anf. 115 ESABELLE DINGIZIAN (mp):

Herr talman! Miljöpartiet har ett särskilt yttrande i betänkandet där vi tar upp vikten av jämställdhet och integrering inom kulturområdet och scenkonsten.

Det finns egentligen inte i dag något öppet motstånd mot jämställdhet i samhället. I princip alla människor vill att kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma möjligheter och kunna göra egna individuella val i livet. Därför finns det egentligen inget problem för oss politiker att sätta upp en massa mål och göra fina handlingsplaner. Egentligen vill vi ju samma sak – få ett samhälle där varje individ själv får bestämma sina val.

Vad är då problemet? Varför är det så svårt att bryta det könssegregerade samhället? Varför är det svårt att få in män på kvinnliga domäner och kvinnor på de manliga domänerna? Jo, jämställdhet är en fråga som väcker många känslor. Insikten om att människor sorteras efter kön och att det är en bärande ordning i samhället kan utmana. Att vi alla dessutom är med och upprätthåller det känns ibland lite obekvämt.

Ska vi uppnå ett jämställt samhälle måste vi våga utmana de rådande strukturerna. Dessa strukturer byggs upp och upprätthålls av våra värderingar, våra attityder och framför allt våra föreställningar om kön och om vad som anses vara kvinnligt och manligt. Det är naturligtvis svårt, och därför finns det fortfarande ett dolt motstånd mot förändringar. Det måste vi hantera.

Herr talman! Utifrån denna insikt förstår man att det behövs krafttag. Projektidens epok är förbi. Ska vi uppnå verklig jämställdhet måste vi jobba systematiskt och kontinuerligt i den ordinarie verksamheten. Detta förändringsarbete är inte enkelt att göra.

Som utredningen om stöd för jämställdhetsintegrering kom fram till: Att utmana och ifrågasätta den rådande ordningen skapar motstånd, som allt annat förändringsarbete. Utredningen pekar på att det behövs inte bara metoder och verktyg utan också kunskap och möjlighet till förståelse för hur strategier för förändring kan tillämpas.

Utskottet hänvisar i betänkandet till de 3 miljoner man satsar för att främja jämställdhet inom scenkonstområdet. Det kan låta ganska bra. Men vad händer när projektet är slut? Utskottet hänvisar till regleringsbrev eller motsvarande dokument som innebär att jämställdhets- och mångfaldsperspektivet ska integreras i verksamheten.

Då undrar jag: Vilket stöd får myndigheterna för att genomföra detta förändringsarbete?

Till Olof Lavesson vill jag säga att det som han räknar upp låter väldigt bra, men det kommer tyvärr inte att förändra den syn vi har om det manliga och det kvinnliga. Vi kommer inte att få det integrerade samhället, därför att vi vet att projekten inte är någonting som vi jobbar med i den ordinarie verksamheten. Vi har många års erfarenhet, och det är just det som utredningen pekar på. Ska vi få till en förändring måste vi jobba med det dagligen. Och för att kunna jobba med det dagligen måste personalen också ha stöd. Analysera har vi gjort – vi vet vad som behövs. Vi behöver komma i gång med handling.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 17 §.)

15 § Jakt och viltvård

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08: MJU11

Jakt och viltvård.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 17 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 3 april

KrU6 Museer

Punkt 2 (Museiansvar för HBT-kulturen)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

240 för utskottet

37 för res. 1

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 s, 81 m, 23 c, 21 fp, 16 kd

För res. 1: 1 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 30 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 8 kd, 2 v, 3 mp

Désirée Pethrus Engström (kd) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 7 (Kvinnomuseum)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

240 för utskottet

16 för res. 2

19 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 s, 81 m, 23 c, 20 fp, 17 kd

För res. 2: 16 mp

Avstod: 19 v

Frånvarande: 31 s, 16 m, 6 c, 8 fp, 7 kd, 3 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU7 Idrottsfrågor

Punkt 8 (HBT-frågor m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 (s)

Votering:

156 för utskottet

101 för res. 5

21 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 81 m, 23 c, 20 fp, 17 kd, 14 mp

För res. 5: 100 s, 1 v

Avstod: 1 fp, 19 v, 1 mp

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 7 kd, 2 v, 4 mp

Punkt 13 (Idrottsplatser)

1. utskottet

2. res. 7 (s, v)

Votering:

158 för utskottet

119 för res. 7

1 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 81 m, 22 c, 21 fp, 17 kd, 16 mp

För res. 7: 100 s, 19 v

Avstod: 1 v

Frånvarande: 29 s, 16 m, 7 c, 7 fp, 7 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU8 Trossamfund

Punkt 2 (Granskning av trossamfunden av JämO, HomO och DO)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

259 för utskottet

20 för res. 1

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 81 m, 23 c, 21 fp, 17 kd, 16 mp

För res. 1: 20 v

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 7 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2007/08:92

9 april

17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU23 Nya regler om beslut och betalning avseende trängselskatt

1. utskottet

2. res. 1 (v)

3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

27 för res. 1

16 för res. 2

235 avstod

71 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Maria Lundqvist-Brömster (fp) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

244 för utskottet

20 för res. 1

16 avstod

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 81 m, 23 c, 21 fp, 18 kd

För res. 1: 20 v

Avstod: 16 mp

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

**SkU24 Nya skatteregler för pensionsförsäkring samt förlängd an-
sökningstid för skattereduktion för hushållsarbete**

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

119 för res. 1

17 för res. 2

142 avstod

71 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

143 för utskottet

119 för res. 1

16 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 23 c, 21 fp, 18 kd

För res. 1: 100 s, 19 v

Avstod: 1 v, 15 mp

Frånvarande: 30 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 4 mp

SkU25 Allmänna motioner om alkohol och tobak

Punkt 1 (Alkoholbeskattning)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

137 för res. 1

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 23 c, 21 fp, 18 kd

För res. 1: 101 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 3 (Införsel)

1. utskottet

2. res. 3 (v, mp)

Votering:

144 för utskottet

37 för res. 3

99 avstod

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 81 m, 23 c, 21 fp, 18 kd

För res. 3: 1 s, 20 v, 16 mp

Avstod: 99 s

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU13 Försäkringsrättsliga frågor

Punkt 3 (Överfallsskyddet i hemförsäkringen)

1. utskottet

2. res. 4 (v)

Votering:

254 för utskottet

23 för res. 4

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 s, 79 m, 23 c, 20 fp, 18 kd, 15 mp

För res. 4: 2 s, 20 v, 1 mp

Frånvarande: 29 s, 18 m, 6 c, 8 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Johan Löfstrand (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Prot. 2007/08:92

9 april

Punkt 4 (Nedsättning av försäkringsersättning)

1. utskottet

2. res. 5 (v)

Votering:

259 för utskottet

21 för res. 5

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 81 m, 23 c, 21 fp, 18 kd, 16 mp

För res. 5: 1 s, 20 v

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 6 (Trafikförsäkringen i framtiden)

1. utskottet

2. res. 6 (s, v)

Votering:

159 för utskottet

121 för res. 6

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 23 c, 21 fp, 18 kd, 16 mp

För res. 6: 101 s, 20 v

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 10 (Trafikskadeersättning till barn)

1. utskottet

2. res. 9 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

136 för res. 9

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 23 c, 21 fp, 18 kd

För res. 9: 100 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 30 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU9 Strålningsskydd

Punkt 1 (Elektromagnetisk strålning och elkänslighet)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

241 för utskottet

21 för res. 1

17 avstod

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 81 m, 21 c, 20 fp, 18 kd

För res. 1: 20 v, 1 mp

Avstod: 2 c, 15 mp

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 8 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Punkterna 2–5

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU9 Kulturarvsfrågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU10 Mediefrågor

Punkt 7 (Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

258 för utskottet

22 för res. 2

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 81 m, 23 c, 21 fp, 18 kd, 15 mp

För res. 2: 1 s, 20 v, 1 mp

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU11 Konstnärs- och musikfrågor

Punkt 2 (Långsiktiga bidrag till fria grupper)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

257 för utskottet

20 för res. 2

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2007/08:92

9 april

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 99 s, 81 m, 22 c, 21 fp, 18 kd, 16 mp
För res. 2: 20 v
Frånvarande: 31 s, 16 m, 7 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 3 (Konstnärernas försörjning)

1. utskottet
2. res. 3 (v)

Votering:

257 för utskottet

20 för res. 3

2 avstod

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 80 m, 23 c, 21 fp, 18 kd, 15 mp

För res. 3: 20 v

Avstod: 1 s, 1 mp

Frånvarande: 29 s, 17 m, 6 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 7 (Modell för samarbete mellan amatörer och professionella)

1. utskottet
2. res. 7 (v)

Votering:

259 för utskottet

20 för res. 7

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 80 m, 23 c, 21 fp, 18 kd, 16 mp

För res. 7: 20 v

Frånvarande: 29 s, 17 m, 6 c, 7 fp, 6 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU11 Jakt och viltvård

Kammaren biföll utskottets förslag.

Djurskydd

18 § Djurskydd

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU13
Djurskydd.

Anf. 116 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! Nu ska vi debattera djurskyddsfrågor, något som engagerar väldigt många – också oss socialdemokrater. Vi socialdemokrater i riksdagens miljö- och jordbruksutskott vill både i den här debatten och

framöver betona hur viktigt det är att Sverige också fortsättningsvis driva en framgångsrik och framsynt djurskyddspolitik.

Ska detta behöva påpekas?

Sverige har troligtvis världens bästa djurskyddslagstiftning. Denna har utvecklats i kombination med ett konkurrenskraftigt jordbruk, framgångsrik forskning och opinionsbildning från organisationer och enskilda och naturligtvis också från modiga lagstiftare som vågat gå före.

Kommer denna utveckling att fortsätta?

Om man bara läste utskottsmajoritetens text i detta betänkande fick man kanske den uppfattningen, till exempel eftersom ett av 50 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2007 om förbud mot import av hund- och kattsinn avslås. Där kan vi läsa: "Sverige bör visa vägen, såväl inom EU som globalt, mot ett bättre djurskydd. Detta är också vägledande för Sveriges hållning när djurskyddsfrågor diskuteras inom EU och i andra internationella forum."

Stämmer detta?

Är det de signalerna som sänds ut till omvärlden när vi samtidigt på nyhetsplats kan läsa rubriker som till exempel "Mindre pengar till Jordbruksverkets djurskydd". Det handlar då om Jordbruksverkets statliga anslag till djurskydd som har minskat med 7 miljoner kronor om året. Anslaget för forskning har sänkts från 12 miljoner till 5 miljoner. Därför riskerar nu vissa djurskyddsområden att drabbas när årets pengar ska fördelas till pågående och nya forskningsprojekt.

I farozonen finns på grund av de minskade anslagen forskningen om hur djur hanteras under transport och i samband med slakt exempelvis.

En zoolog på Jordbruksverket svarar att hon tror att alla projekt lite grann kommer i kläm men att de inte kommer att stryka projekt som de anser behövs. Ja, detta verkar vara lättare sagt än gjort eftersom det varje år brukar komma in drygt 50 ansökningar om pengar till djurskyddsforskning och de beviljade anslagen brukar variera mellan 100 000 kronor och dryga miljonen.

Vad vi socialdemokrater befarar och det som Helén Pettersson i förra årets debatt tog upp när det gäller djurskydd var just detta. Jag upprepar hennes fråga: Vad händer när nu Djurskyddsmyndigheten har lagts ned och det också skärs ned på forskningen som varit en central del i dess verksamhet?

Herr talman! Vad man befarar är att detsamma kan hända med utvecklingen av den tillsyns-, informations- och utbildningsverksamhet som tidigare har drivits. Den här utvecklingen kan nu bromsas upp och stanna av.

Det vi tydligt kan se är att det tar tid att flytta verksamhet och att bygga upp nytt. Det jag då tänker på är naturligtvis nedläggningen av Djurskyddsmyndigheten och överflyttningen av ansvaret till Jordbruksverket och nu också förslaget om att flytta djurskyddstillsynen från kommunerna till staten.

Tror ni att kommunerna satsar på utveckling under innevarande år när man vet att verksamheten ska försvinna den 1 januari 2009? Och tror ni att nya tjänster inrättas på det här området?

Jag har hört många oroande röster från den konferens som jag just kommer från och som har pågått i två dagar. Det gäller då Förbundet för Allmänt Hälsoskydd, FAH, där nästan alla kommuner är medlemmar.

Kommunföreträdare, såväl politiker från alla partier som tjänstemän, uttryckte en stor oro över vad som händer med den tillsyn som ska bedrivas när det gäller lantbrukets djur och sällskapsdjur.

När det gäller sällskapsdjuren har vi, som bekant, 1,4 miljoner katter och 900 000 hundar plus ett antal andra arter i våra hem – utöver lantbrukets djur. Jag är inte riktigt säker på att man på länsstyrelserna är medveten om arbetsbördan när det gäller helheten.

Till exempel tar Miljöpartiet i en av sina reservationer upp sambandet mellan våld mot djur och våld mot kvinnor och deras barn. På vissa orter har ett samarbete påbörjats mellan kommunernas olika aktörer och ideella organisationer för att komma åt problemet. Vi får verkligen hoppas att denna insikt inte så att säga faller mellan stolarna när ansvaret flyttas.

Dessa frågor kommer vi naturligtvis att diskutera ännu mer framöver. Den 9 juni kommer troligtvis ärendet om djurskyddskontroll i statlig regi upp för debatt här i kammaren.

Herr talman! För att återgå till det som behandlas i dagens betänkande vill jag påminna om det jag tidigare här sagt, att det som är i farozonen på grund av minskade forskningsanslag kan vara hur djur hanteras under transport och i samband med slakt.

Vi socialdemokrater har en gemensam reservation med Vänsterpartiet och Miljöpartiet som handlar om just djurtransporter – en fråga som vi socialdemokrater har drivit både nationellt och internationellt. Jag tror att alla kan minnas Margareta Winbergs kamp för att få upp frågan på EU:s dagordning.

Även i Sverige dör eller skadas årligen många djur under djurtransporter. För företagen handlar det inte alltid om så stora ekonomiska förluster. Därför finns det inte heller incitament att förbättra för djuren. Från djurskyddssynpunkt är det naturligtvis oacceptabelt att detta får förekomma.

Vi föreslår att regeringen utreder frågan om ett införande av sanktionsavgifter och andra möjliga åtgärder för att motverka djurtransporter under vilka djur dödas eller skadas.

Häromdagen kunde man läsa om 15 grisar som kvävdes till döds under en transport i Blekinge. Lastbilens släp lastades med alldeles för många grisar. Dessutom öppnades bara hälften av ventilationsluckorna. Gården i fråga hann man spärra av därför att man trodde att grisarna hade dött på grund av svinpest. Men det visade sig att grisarna hade dött av syrebrist. I det här fallet fick – det vill jag påpeka – både chauffören och arbetsgivaren böter. Chauffören saknade helt utbildning för djurtransporter. Det finns alltså mycket att göra på det här området.

Naturligtvis står jag bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 7 som handlar om just djurtransporter.

Många viktiga djurskyddsfrågor tas upp i betänkandet. Utöver det jag redan nämnt handlar det om kastrering av smågrisar, uppfödning av slaktkycklingar, tvångsmatning av ankor och gäss inom EU, användning av cirkusdjur samt djurskyddsfrågor i samband med jakt och fiske, ligghallar med mera. Det sistnämnda – frågan om kors behov av ligghallar – är fortfarande högaktuellt. Vi har kunnat följa flera fall där det överklagats både av Jordbruksverket – som överklagat länsrätters beslut om dispenser – och, i motsatt riktning, av verksamhetsutövare.

I betänkandet kan vi läsa att motionsyrkanden där man tar upp samma frågor som de som behandlats tidigare under valperioden behandlas förenklat. I det sammanhanget vill jag tydliggöra att det vi uttryckte i vår reservation förra året angående lagstiftning mot tidelag fortfarande gäller. Vi socialdemokrater har ej ändrat ståndpunkt, utan vi vill ha en skärpning av lagstiftningen i den frågan.

Vi socialdemokrater lovar att följa dessa viktiga frågor som vi kommer att ta upp i debatter och vid andra tillfällen.

Den senaste tidens utspel från regeringen om bland annat minskade medel till forskning och centralisering av tillsynen visar, som jag ser det, att regeringen sänkt ambitionerna på djurskyddsområdet. Även i den här frågan tycker jag att regeringen går i otakt med medborgarna. Det handlar om att ta på sig ledartröjan och att fortsatt ha den på när det gäller djurskyddsfrågorna. Då finns det mycket i övrigt att önska.

Anf. 117 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! I alliansregeringens Sverige kommer alla i kläm lite grann, hörde jag nyss, och lite mer, kan man säga, på vissa områden.

Jag är en av många som är oroad över utvecklingen vad gäller skyddet av djur i Sverige, för den nu så inte nya regeringen har gjort det enklare att bland annat skjuta varg. Vargar skjuts nu utanför inhägnat område. Senast hände det för några dagar sedan i Värmland, en av flera under senare tid.

Samma regering har förbättrat villkoren för minkfarmarna och försämrat för minkarna mot Vänsterpartiets, Socialdemokraternas och Miljöpartiets intentioner under förra mandatperioden. Vi ville ge dem större möjligheter till naturligt beteende, men det är nu ett minne blott.

Minkfarmarna gör nu stora pengar. Jag såg en blänkare i ett nyhetsprogram i tv häromdagen om att LRF nu uppmanar lantbrukare att satsa på minknäringen eftersom den ger så mycket pengar. Jag tycker att det är väldigt sorgligt att det nu är enklare att föda upp minkar och att de dödas endast för skinnets skull. Här går näringens behov före djurskyddet. Jordbruksministern kritiserar ibland andra länder för bristande djurskydd men vill ju inte ha något förbud mot till exempel pälsdjursuppfödning.

Både i går och i dag har djurrättsaktivister stått utanför Riksdagshuset för att väcka opinion mot att det faktiskt inte är förbjudet att sexuellt utnyttja djur. Man vill inte gärna tänka på det. Vi har nog alla blivit mejlbombade i frågan.

Som Carina Ohlsson sade förut kan vi inte rösta om det här i kammaren i dag, eftersom vi har ett så kallat förenklat förfarande. Men jag lovar att vi kommer att hålla på samma klara ståndpunkt, att vi är för ett förbud, som vi gjorde när vi diskuterade frågan förra året. Vänsterpartiet menade då, och det gör vi förstås i dag också, att vi måste lagstifta om ett sådant förbud. Vi kommer att återkomma, var så säkra. Men vi behöver allt det stöd vi kan få från djurrättsorganisationer också i den här frågan.

Det sägs ofta att vi i Sverige är världsbäst på djurskydd, men det första alliansregeringen gjorde var att lägga ned Djurskyddsmyndigheten, så jag är inte så säker på att vi är det. Till exempel kastreras svenska smågrisar utan bedövning. I Norge har det varit förbjudet i snart sex år. I Norge kastreras smågrisar av veterinär under bedövning. I Sverige kan i

stort sett vilken amatör som helst göra det utan bedövning. Vi kan inte fortsätta så.

Regeringen gav nyligen Jordbruksverket i uppdrag att utreda frågan om att låta lekmän utföra kastrering, då med bedövning. Varför tittar man inte på hur det har gått i Norge, som faktiskt har sex års erfarenhet, i stället för att förhålla frågan med en enda lång utredning? Det som förstås är billigast och enklast för bonden är att ha det som det är i dag, men det är definitivt smärtsammast för grisen. Återigen är det näringens behov som går före djurens skydd.

Herr talman! Alla grymheter står vi inte själva för i Sverige. Vissa låter vi faktiskt andra utföra. Däremot köper vi villigt in deras produkter. Jag tänker på den vedervärdiga slakten av sälungar, kutar, som Kanada är värst på. Kutarna klubbas, slås ihjäl och flås sedan, och många av dem flås levande. Hälften av dem har vi dessutom sett flås medan de fortfarande är vid medvetande. Sedan lämnar man dem för att självdö. Det är så vidrigt att det nästan är svårt att tänka på det. Och vidrigt säger vi nog säkert alla att det är, men vi importerar fortfarande skinnen. Det är ett hyckleri, menar jag, som vi måste sätta stopp för.

Vi måste stoppa all import av varor som en gång varit levande djur och som har utsatts för liknande fruktansvärda behandlingar. Det gäller sälskinn och det gäller också ull från Australien. Vi har sett hur baken skärs sönder på fåren utan bedövning och under hjärtskärande skrik.

Ett förbud mot import av katt- och hundskinn är på gång inom EU. Men varför vill inte alliansen införa ett förbud mot import av sälskinn och av ull från misshandlade får från Australien? Tycker alliansen att det räcker att jordbruksministern kritiserar hanteringen i Australien lite så där på lagom avstånd?

Vi säljer lever från tvångsmatade ankor och gäss, men vi tvångsmatar dem inte i Sverige. Man tvångsmatar ankor och gäss för att levern ska bli riktigt fet och förstorad, så att man ska få mycket att sälja. Och det ska tydligen vara en delikatess. Ja, tvångsmatning är förbjudet i Sverige, men import är tillåtet. Det är hyckleri återigen.

EG-kommissionens vetenskapliga kommitté för djurhälsa och djurskydd anser att tvångsmatningen är skadlig för djurens hälsa och välfärd, men de förbjuder den inte. Vad anser alliansen, alliansens jordbruksminister och företrädarna här i utskottet om detta? Är det inte hyckleri att vi inte tvångsmatar här men köper in lever? Arbetar ni för ett förbud?

Vartenda år packas mer än 20 miljoner djur in i transportbilar för att köras runt mellan EU:s medlemsländer, och vi talar förstås om levande djur. I allra värsta fall får de skjutsas runt i 28 timmar – efter 14 timmar får de faktiskt en hel timmes paus. Jag menar att det är en alldeles oacceptabelt lång tid. Åtta timmar borde vara maxtid och därefter vila i ett dygn. Men EU:s regler om varors fria rörlighet – synen att levande grisar och kalvar är vilken vara som helst delar väl alliansen – ger dessutom ekonomiskt stöd för export av kött till länder utanför EU. En stor del är levande djur. Det är inte bra djurskydd och det borde stoppas.

Under djurtransporterna också i Sverige skadas och dör många djur på väg till slakt. Som vi hörde tidigare är det ingen stor ekonomisk förlust för näringen, för ägaren till djuren. Därför finns det inga direkta ekonomiska skäl att förbättra för djuren. Även transporterna i Sverige är förstås oacceptabla ur ett djurskyddsperspektiv.

Vi har sagt att vi tycker att regeringen ska införa sanktionsavgifter. När det nu bara är pengar som man förstår, måste det kosta mycket när sådant här händer, när djur dör under transporter, så att man får ekonomiska incitament, som det så vackert heter, att se till att djuren inte dör i transportbilarna. Varför vill inte alliansen detta?

Herr talman! Tyvärr är jag inte så säker på att Sverige längre är bäst i världen på djurskydd, men jag vill gärna att vi blir det. Men då måste vi driva en annan djurskyddspolitik än den som den nuvarande regeringen gör, som ju har underlättat för minkfarmare och för varghatare och som sätter näringens och varornas fria rörlighet i främsta rummet.

Jag står givetvis bakom samtliga våra reservationer, men för att vinna tid yrkar jag bifall bara till reservation 1 och reservation 7.

Anf. 118 TINA EHN (mp):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3. För övrigt står Miljöpartiet bakom alla övriga reservationer som vi har bifallit tidigare.

En alltid lika viktig fråga är att jobba med djurskydd och ta upp det till debatt. Djurskyddsfrågor berör inte bara djur utan väldigt många människor. Man kanske ska vända på det och säga att det inte bara berör människor utan också djur. Kanske är det något av ett ömsesidigt beroende, i alla fall när det gäller våra husdjur. Att vi människor har tagit djur till vår tjänst har gjort oss starkare och som gett oss förutsättningar att leva vidare, ibland på platser där vi aldrig hade kunnat bosätta oss utan djur till mat och kläder eller i kraft av dragdjur eller något annat.

Så har vi fortsatt. I vårt utvecklade samhälle tar vi inte bara djur till vår tjänst utan mer till vår förtjänst. Vi bygger verksamheter för att föda upp djur, och det är väl inget fel att driva företag. Det som är viktigt i vårt sätt att nyttja djur är att ifrågasätta om det vi gör sker med god etik och med ansvar för att det rör sig om liv och att det är varelser med känslor och behov.

Ibland blir denna insikt lite jobbig för människor. Ibland skjuter vi den bort från oss. Ofta vet människor inte ens hur det går till i djurhållningen som ger oss kläder, mat, öppna landskap och sällskap. Därför är det viktigt att lyfta fram frågorna.

Jag vill lyfta fram en av frågorna som har varit uppe till diskussion. Det gäller kastrering av smågrisar utan bedövning i Sverige. Diskussionen har hållit på så länge, och länge har man haft något på gång. Jag tycker att det ska vara slut på pratet. Det måste ges ett alternativ till kastrering utan bedövning. Eller ska man kanske sluta helt?

Denna verksamhet kan inte kallas etisk med dagens kunskaper om vad djur är och vad de känner. Motionen i detta ämne, som har fått ett starkt stöd av oppositionen i Sveriges riksdag, skrevs denna gång av borgerliga ledamöter. Men det är inte möjligt för majoriteten att bifalla motioner så den får ett stöd från oppositionen i stället. Jag hoppas att frågan får ett stöd från alla. Detta är ett allvarligt djurskyddsproblem i Sverige här och nu.

En motion handlar om grytjakt. Det är med en lätt rysning man läser om hur djur hetsas mot djur. Det är en mycket primitiv verksamhet. Förvisso kan både räv och grävling vara ett problem för många. Räven tar höns och ankor och är en envis smygande varelse. Grävlingen är tuff och

stark men samtidigt lite skygg av naturen. Grävlingar kan på fel ställe bli ett problem. De trampar runt i åkrar, bökar upp stora bohålor och trampar ned spannmålssåden.

Men när man läser om grytjakt verkar det ändå inte vara det snabbaste och mest etiska sättet att bli av med djuren om de betraktas som skadegörare och ska bort. Grytjakt som stressar och skadar verkar vara en mycket ifrågasatt verksamhet. Om det vittnar flera, bland annat Statens veterinärmedicinska anstalt.

I den motion som handlar om detta tar man upp grytjakten som en helt arrangerad företeelse med grävlingar i fångenskap. Visserligen har förslag på förbättringar gjorts, och görs, men det är själva verksamheten som är problemet. Att göra en del förbättringar ger inte själva kärnverksamheten berättigande. När grävlingsjakten är i gång finns inte galler-skydden i gryten. Gryten är en plats där djuren ska söka skydd när de känner sig hotade. Där släpper man in en hund som genom träning har triggats att mota ut djuret. Ibland lyckas det, ibland blir det en strid. Både det vilda djuret och den hund som jagar blir utsatta för risker, bett och skador. Vi människor är de som uppmuntrar till denna verksamhet.

Att ha en hund som jobbar och som tycker om att få syssla med det den är bra på är toppenkul för både ägaren och hunden. Men det finns andra problem för en hund att lösa. Det finns andra sätt att träna en hund att göra roliga grejer. Även en grythund gillar att jobba med andra saker. Det är alltså inte ett skäl i sig.

Det finns en motion i betänkandet som handlar om djur i våldsrelationer. Det är antagligen ett område som fortfarande har ett mörkertal och som inte är allmänt känt. Det är desto tråkigare när det förekommer och man kan hålla kvar en människa i en misshandelsrelation på grund av att den som är utsatt känner en solidaritet med sitt djur och inte förmår se en lösning. Här har kommunernas inspektörer en viktig roll att fylla. Med nära samarbete med social verksamhet och med lokalkännedom är ett snabbt ingripande förmodligen möjligt.

Om detta kommer att finnas kvar framöver är mycket tveksamt eftersom vi nu ser en förändring av djurskyddet i Sverige. Det är inte nog med en nedlagd myndighet, att djurskyddet får mindre pengar på Jordbruksverket och att anslagen till forskning om alternativa djurförsök minskar. Nu vill man också flytta över djurskyddet från kommunerna till länsstyrelserna och ta bort bland annat lokalkännedomen. Vi får se var den debatten hamnar.

Husdjur och olika sällskapsdjur men också de vilda djuren behöver alla bemötas med respekt och ödmjukhet. Vi vet inte alltid vilken roll i näringskedjan de har i den balans som ibland råder och ibland är rubbad på.

Vi får inte glömma bort alla de djur som finns lite vid sidan av. De kanske inte är jättegulliga, men de är jätteviktiga. Senast i dag uppmärksammades några. Jordens grodor är hotade. I många fall används de också som husdjur. Vi importerar och exporterar dem. Därför, herr talman, skulle jag vilja slå ett slag för grodans år 2008.

Anf. 119 JEPPE JOHNSON (m):

Herr talman! Det har nämnts förut att Sverige ligger i topp då det gäller djurskydd. Denna position ska vi vara stolta över och göra allt för att

behålla. God djurhållning är en förutsättning för att man ska kunna bedriva seriös verksamhet med djur och få bra resultat av sin verksamhet.

Djurskydd är en fråga som engagerar många människor. Det är bra. Vi som är förtroendevalda har både möjlighet och skyldighet att göra vårt bästa så att djur inte utsätts för lidande i vårt eget land och i övriga delar av världen. Engagemanget visar sig bland annat i de motioner som vi i dag behandlar.

Samtidigt, herr talman, vill jag betona vikten av att vi även i fortsättningen ska kunna föda upp djur, jaga, fiska och ha husdjur som hobby och fritidsintresse.

Herr talman! Alliansregeringen och vår jordbruksminister har sedan valet aktivt verkat för ett förbättrat djurskydd i vårt land och i andra länder, inte minst inom EU. Samarbetet inom EU är viktigt och ska inte underskattas när det gäller ett bättre djurskydd totalt. Vi kan inte slå oss till ro med att vi har ett bra djurskydd och sedan blunda för övriga världen – i synnerhet inte om vi, som någon nämnde, importerar produkter och varor som framställs med metoder som vi inte kan ställa oss bakom. Vi kan dock inte göra allt på en gång. Mycket är gjort, men mycket återstår att göra. Sveriges röst i dessa frågor är stark och kommer att vara stark så länge alliansregeringen sitter – en bra bit efter 2010 alltså.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer. I mitt fortsatta anförande kommer jag att kommentera några av motionerna och reservationerna.

I reservation nr 1 tas import av vissa skinn upp. Det gäller hund- och kattskinn. Här kommer importförbudet att gälla i lag i samtliga EU-länder från och med nästa årsskifte. Det är bra. Jag utgår från att de båda partier som står bakom motionen noterar på plussidan för EU-samarbetet att här har vi tillsammans nått ett beslut som gäller hela EU.

När det gäller sälskinn har vi inte kommit lika långt; det erkänner jag. Men EU går i täten även för detta arbete, och det är bättre att EU går i täten än enbart Sverige. Ett avtal om humana fångstmetoder har förhandlats fram. Hitintills har EU och Kanada skrivit under.

I reservationen tas även så kallad *mulesing*. Företeelsen har fått stor och berättigad uppmärksamhet i vårt land. Efter ett inslag i programmet Kalla fakta har flera svenska klädkedjor sagt att man kommer att bojkotta den ull som produceras. Det gäller för oss att hålla koll på dem så att de verkligen gör det. Jag tror att en sådan handling är mycket bättre än en reservation i Sveriges riksdag.

Debatten ska föras. Vi kan föra den. Det är viktigt. Det förtroendet har vi, i alla fall jag, fått av väljarna.

Jordbruksminister Eskil Erlandsson har framfört vår uppfattning till Australiens ambassadör. Det kan tyckas inte vara tillräckligt. Vad mer ska han göra? Ska han ge sig på honom på annat sätt?

Han kommer att ta upp frågan i EU-samarbetet. *Mulesing* kommer att förbjudas i Australien 2010. Fram till dess kommer köpbojkotten från konsumenterna och klädkedjor att sätta press på verksamheten så att den förhoppningsvis är ett minne blott långt innan förbudet i Australien träder i kraft.

Att vi har varit överksamma på den här punkten är inte sant.

Herr talman! Reservation nr 2 tar upp användningen av djur på cirkus. Den 1 november 2007 kom det nya bestämmelser för djur på cirkus.

Därför anser en majoritet i utskottet att det inte finns någon anledning att göra ytterligare förändring i föreskrifterna redan i dag. Låt oss först utvärdera vad de nya föreskrifterna innebär i praktiken. Praktiken är viktigare än retoriken även i detta fall.

Herr talman! Reservation nr 3 tar upp kastrering av smågrisar. Här har alliansregeringen redan gått till handling. Observera att det i regleringsbrevet till Jordbruksverket för innevarande år finns ett uppdrag att utveckla en teknik som gör att kastrering utan bedövning inte ska behöva förekomma.

Det som krävs i reservationen är redan uppfyllt, såvitt jag kan se. Ministern kan inte förbjuda det. Man får ge i uppdrag att lösa problemet. Det har alliansregeringen gjort. Det kallar jag en handlingskraftig regering.

Detta kan reservanterna fundera över. Era partier hade liknande reservationer också under den förra regeringen, men ni fick inget gensvar. Nu vidtas i alla fall åtgärder. Det skäms jag inte för.

Tvångsmatning av gäss och ankor har kraftigt kritiserats av Sverige. I detta betänkande förutsätter utskottets majoritet att regeringen även i fortsättningen ägnar frågan stor uppmärksamhet. Jag utgår ifrån att ingen i denna kammare frotterar sig med gåslever på kvällarna. Jag gör det inte.

Kastrering av tuppar i en del av Europas länder är också något som Sverige har lagt ned ett arbete på att det ska förbjudas. I den frågan har vi ännu inte nått så långt som vi önskar. Det erkänner jag, men vi har jobbat också med den frågan.

Jag vill igen uppmärksamma reservanterna på det faktum att EU-medlemskapet är en förutsättning för att vi ska kunna driva på för ett bättre djurskydd även utanför Sveriges gränser.

Herr talman! Reservation nr 6 tar upp uppfödning av slaktkycklingar. Det finns beslut om skärpta regler för slaktkycklingsuppfödning i EU. De ska vara införlivade med medlemsstaternas lagstiftning senast den 30 juni 2010. För vår del innebär det egentligen ingen förändring. Vi har redan strängare regler än de som är på gång i de andra medlemsländerna. Vi har drivit på för att EU skulle gå ytterligare ett steg och komma närmare oss. Vi har alltså gått före och vi ligger före. Det bör vi fortsätta med av två skäl, både för bättre djurhälsa och för att våra uppfödare ska ha möjlighet att på lika villkor konkurrera med importerad kyckling.

Det finns alltså flera skäl till att vi ska driva på övriga EU att närma sig oss. Om de vill komma förbi oss är det okej – då hänger vi med. Det är viktigt för djurskyddet och för en riktig konkurrens. Åt svensk kyckling! Den är uppfödd mycket bättre än kyckling i andra länder. Dessutom innehåller den nästan ingen salmonella alls. Köp inte bara den billiga kycklingen när ni är ute på restaurang. Fråga var kycklingen kommer ifrån.

Herr talman! Jag är övertygad om att ingen är oberörd efter att ha sett bilder från förfärliga djurtransporter bland annat på tv. Vi har som nation reagerat kraftigt och som framgår av dagens betänkande har vi bland annat i höstas på jordbruksministermötet i EU framfört vår kritik och våra krav. Kommissionen har lovat ett förslag angående djurtransporter redan under innevarande år. Detta innebär inte att vi sitter överksamma. Alliansregeringen tar och kommer att ta alla tillfällen att förbättra förhållandena vid djurtransporter.

I reservationen efterlyses sanktioner då djurtransporter orsakar att djur dödas eller skadas. Detta är redan straffbelagt. Carina Olsson tog upp det. I min lokaltidning stod det, precis som Carina sade: ”Under transporten från Sölvesborg dog femton grisar i det överlastade släpet. Nu döms föraren och hans arbetsgivare för brott mot djurskyddslagen.”

De fick ganska kraftiga böter – berättigade böter. Mera sådant! Det är bra att det står i tidningen så att alla kan läsa att man inte får uppföra sig så.

För denna lag, såväl som för flera andra lagar, gäller att det nog inte är något problem med lagen, utan problemet är upptäcktsrisken och att man anmäler. Där ligger problemet. Om det kommer till rättsväsendets kännedom är det redan stränga sanktioner, och ska så vara.

Herr talman! Både då det gäller skadeskjutningar och så kallad grytjakt har det vidtagits en del åtgärder för att minska risken för att djur utsätts för onödigt lidande.

Reservation nr 10 tar upp djurskydd i samband med fiske med mera. I motion Mj242 skriver bland andra Tina Ehn följande:

”Den nya vetskapen om att fiskar lider när de kvävs till döds efter att de har tvingats upp ur vattnet eller att de utsätts för smärta när de fångas med krokarna måste beaktas i vårt sätt att se på fiskar.”

Innebär det att Tina Ehn vill förbjuda fiske med krok, inklusive en stor del av sportfisket i så fall? Vill Tina Ehn förbjuda sportfiskare att använda kastspö med drag och krok? Vill Tina Ehn förbjuda pimpelfiske?

Det är i så fall bra om det kommer fram till svenska folket och samarbetspartierna så att vi vet vad Miljöpartiet vill och vad man kommer att kräva och eventuellt stödja om man behöver stödja en socialdemokratisk regering i en framtid. Jag tycker att det är viktigt att det kommer fram hur man ser på denna typ av fiske.

Hela Sportfiske-Sverige! Lyssna senare på Tina Ehns svar.

Motionen avslutas så här:

”Enligt min mening är det dessutom angeläget att Fiskeriverket och andra frångår det avindividerade sättet att mäta fiskar i kilo och ton och börjar se dem som individer i stället. En röd tråd i vår lagstiftning är att djur skall ses som just individer. Det måste även börja gälla för fiskar.”

Ska kvoterna för till exempel sillfiske, enligt Miljöpartiets uppfattning, i fortsättningen anges i antal individer eller hur menar Tina Ehn? Jag kan inte tolka det på annat sätt.

Jag är gammal mattelärare så jag vet att det finns tiopotenser, så visst kan man ta tio upphöjt till nio, tio upphöjt till femton eller något sådant när man räknar antalet individer. Det är alltså fullt möjligt.

Jag utgår ifrån att när man motionerar är motionen genomtänkt och att avsikten med motionen är att vi ska få ett beslut i en sådan politisk riktning som motionen kräver.

Herr talman! I detta betänkande är allianspartierna överens med Socialdemokraterna på de flesta punkter. Det finns visserligen tre reservationer, men när jag läser de reservationer där Socialdemokraterna har valt att reservera sig har jag mycket svårt att hitta stora skiljelinjer. Det tycker jag är riktigt bra.

Det är en styrka att allianspartierna och en stor del av oppositionspartierna är överens i dessa frågor. Det borgar för ett bra och väl avvägt djurskydd i Sverige även i framtiden.

Det förutsätter naturligtvis att Socialdemokraterna inte är beredda att sälja ut detta till eventuella stödpartier vid ett eventuellt maktskifte någon gång, förhoppningsvis väldigt långt fram i tiden.

(Applåder)

Anf. 120 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Det var väldigt många ord som lade ut en dimridå. Det kanske var avsikten.

Jag noterade faktiskt något som Jeppe Johnsson inte berörde när det gäller djurskyddet. Det är att man har lagt ned Djurskyddsmyndigheten, att man minskar anslagen till forskning och tillsyn och att minknäringen nu gnuggar händerna av förtjusning och vill utvidga ännu mer därför att man tjänar jättestora pengar utan de förbättringar av förhållandena som vi jobbade för och som var på väg att införas när den nya regeringen – som inte är så ny längre – tillträdde. Det berörde Jeppe Johnsson inte med ett enda ord.

Allting är alltså frid och fröjd i dag, och Jeppe Johnsson hoppas jättemycket på EU som ska införa olika saker och sanktioner hit och dit. Då undrar jag: Varför driver ni inte att vi själva kan införa egna importförbud till exempel? I stället gör ni ibland tvärtom. Då tänker jag inte på det som gäller djurskydd utan på hela EU-situationen, alltså att det är varors fria rörlighet som är det överskuggande.

Varför är det nog med ett telefonsamtal till Australiens ambassadör? Varför kan man inte säga: Vi lagstiftar här i Sverige. Vi vill inte ha in sådant här. Vi sätter ned foten. Det tycker jag vore att avisera ett bra djurskydd.

Jag skulle vilja veta hur det har blivit så mycket bättre i Sverige efter att Djurskyddsmyndigheten lades ned, efter att anslagen har minskat och genom att man ser till att till exempel pälsdjursuppfödarna nu skär guld med täljknivar och LRF nu uppmanar jordbrukarna att fortsätta med detta. Hur kan det vara ett bra djurskydd?

Anf. 121 JEPPE JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att egna importförbud är bra därför att vi är ett frihandelsområde inom EU och ska så vara. Däremot kan vi inom EU genom att utöva påtryckningar från 27 länder åstadkomma mycket mer än om vi skulle ha ett importförbud i Sverige.

Hennes & Mauritz är mäktigare i denna fråga än en alliansregering, en sosseregering och en riksdag helt enkelt genom att bojkotta dessa varor. Det gäller för Wiwi-Anne Johansson, mig med flera att se till att inte heller köpa dessa varor om de finns.

Nu är detta inte någon minkdebatt, men jag tycker att det är jättebra att det går bra för minken därför att näringen då har råd att investera i ett antal av de förbättringar som kommer att genomföras. Man har nämligen inte minskar av den höga klass som vi har i Sverige om man föder upp dem på ett dåligt sätt.

Jag kan glädja kammaren genom att tala om att kineserna var de största minkuppfödarna. Visserligen är danskarna tio gånger så stora som vi är, men kineserna gick om oss med råge, och de gick om danskarna också. Nu lägger man ned minkuppfödningen i Kina, och det är bra för oss och för minken. Man klarade inte att föda upp mink på ett vettigt sätt i Kina.

Pengarna som man får nu när det går bra ett tag för minknäringen kommer att investeras i bättre burar och andra förbättringar. Det är inga onda människor som föder upp minkar.

Vi hade ingen övertro på Djurskyddsmyndigheten. Vi tror att detta sköts precis lika bra när Jordbruksverket har hand om det.

Men jag skulle vilja ställa en annan fråga. Eftersom det har varit en förenklad behandling av de motioner som handlar om tidelag och Väns-tern inte har nämnt detta med ord – inte Miljöpartiet heller – i utskottet utan gick med på en förenklad behandling tycker jag att det är lite tokigt att komma med detta.

År 1947 avskaffades lagen om tidelag. Det har överraskat mig. Vad har Wiwi-Anne Johansson och hennes kompisar gjort de senaste tolv åren?

Anf. 122 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Det finns till exempel en alldeles utmärkt motion som Jeppe Johnsson kan få läsa vid vilket tillfälle som helst och som har funnits att tillgå när det gäller tidelag.

Det är naturligtvis bättre om det är 27 länder som står bakom ett importförbud. Men det är bättre om ett land gör det än om inget land gör det. Sverige vill ju visa vägen, har vi sagt, och det vill ni fortsätta med.

När det gäller konsumentmakten är det Hennes & Mauritz som ska stå för djurskyddet i Sverige. Det tycker jag faktiskt är lite plågsamt att höra. Jag tror att det är andra medel som måste till för att vi ska få ett bra djurskydd. Det är inte Hennes & Mauritz som har sett till att importen av hund- och kattsinn inte kommer att fortsätta. Det är en driven rapportör, som det heter i EU-parlamentet, nämligen vänsterpartisten Eva-Britt Svensson, som verkligen har drivit den frågan stenhårt och fått ett bra resultat, och jag är väldigt glad för det.

Då säger Jeppe Johnsson att det går bra för minken. Jag förstår verkligen inte det. Minken bor på sitt lilla utrymme. Minken är till för att vi ska gasa ihjäl den, flå den och sätta på oss skinnet. Det finns naturligtvis grader i helvetet. Det är möjligt att det var ännu värre i Kina. Då kan man som Jeppe Johnsson säga att det är bättre att vi gör det här eftersom de gjorde det på ett ännu värre sätt. Jag tycker inte det. Jag tycker att man kan stå upp för att vi inte behöver klä på oss djurskinn. Det finns annat som vi kan klä på oss. Jag ser att Jeppe Johnsson tittar på mina skor, och de är mycket riktigt av skinn. Men minkar föds upp bara för att vi ska klä på oss deras päls. Det är en annan sak om man utnyttjar djur även för köttets skull.

Jag förstår därför inte riktigt det som sägs om att minkarna har fått det så mycket bättre. Man har nämligen inte drivit vidare frågan om att de kan få leva på ett sådant sätt att de kan ha sitt naturliga beteende. Men jag känner igen retoriken när det gäller djurskydd över huvud taget.

Anf. 123 JEPPE JOHNSSON (m) replik:

Fru talman! Jag gör ingen värdering när det gäller vad man använder djuret till. Min värdering ligger i *hur* man föder upp djuret. Djuret ska födas upp på ett riktigt och etiskt sätt och behandlas värdigt. Om man sedan äter det eller klär sig med dess päls gör jag ingen värdering av. Djurskyddet handlar inte om vad man använder djuret till.

Jag har så mycket erfarenhet av minken att jag vet att den inte utsätts för några långa djurtransporter och att den har tillgång till mat och vatten alla dagar. Jag kan räkna upp hela faderullan. Att Wiwi-Anne Johansson sedan har en annan uppfattning om hur minken har det och hur minken lever får stå för henne. Jag utgår från att hon har studerat mink väldigt mycket. Jag har gjort det sedan jag föddes. Jag är uppvuxen i en familj som hade en minkfarm på 50-talet. Jag har jobbat på minkfarm under mina första sommarjobb. Många av mina goda vänner har minkfarm.

När det gäller motionen har Wiwi-Anne Johansson inte yrkat på den denna gång. Sådana motioner hade väl Wiwi-Anne Johansson och hennes kamrater också under de tolv år när vi hade en vänsterregering? Alliansregeringen har haft makten under ett och ett halvt år nu. Vi har gjort mer per tidsenhet än vad den regeringen gjorde. Det vågar jag ta gift på. Men det ska jag inte göra, för så mycket glädje ska jag inte ge Wiwi-Anne Johansson.

Anf. 124 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag är liksom Jeppe Johnsson mattelärare. Men man behöver inte vara mattelärare för att förstå enkel subtraktion och addition. Då handlar det om forskningsmedel. Anser Jeppe Johnsson att om man drar ned forskningsmedlen så att mindre än hälften är kvar kan man ändå utföra lika mycket och mer? Jag frågar det eftersom Jeppe Johnsson nyss sade att han kunde ta gift på att mer händer nu än under de tidigare tolv åren. Det kommer vi att komma ihåg. Jag ska inte tillhandahålla giftet även om jag är kemilärare också, utan det får Jeppe Johnsson skaffa sig själv.

Jag undrar: Kommer det inte att märkas om man skär ned anslaget så mycket? Kommer alla de uppdrag som man kan läsa om i betänkandet att utföras i alla fall?

Vi var nog inte helt överens. Jag sade att vi har haft ett bra djurskydd. Men jag är inte riktigt säker på hur man kommer att se på det framöver i Sverige. Jag tycker att man har vikt sig och dragit ned ambitionsnivån.

Jag håller med om att EU är ett viktigt redskap. Men det måste också finnas länder och aktörer som vågar gå före. Då behöver man ofta forskning som underlag för att också kunna visa och styrka sina antaganden och analyser. Kommer detta inte att ha någon betydelse?

En sak som man forskar mycket om är kastrering av smågrisar. Där hänvisas det i betänkandet till Jordbruksverket. Nu är de också delaktiga och ska jobba mycket med att föra över tillsynen från den kommunala till den statliga nivån. Där är man också en del för att kunna hjälpa till med detta svåra arbete. Men hur många uppdrag man än lägger på myndigheterna kommer inte det att visa sig på något sätt om anslagen blir mindre.

Anf. 125 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Fru talman! Jag är inte bara mattelärare. Jag är också kemilärare – dessutom gift.

Subtraktion var inte min stora grej, måste jag säga. Det är bland det svåraste som finns. Men, Carina Ohlsson, även om anslaget har dragits ned – jag kan inte detta på detaljnivå, det ska erkännas – kan jag inte minnas att vi har gett mindre pengar till Jordbruksverket. Det kan vara så att man innan har haft vissa projekt som har kostat speciellt mycket pengar.

När det gäller minknäringen vet jag att näringen själv satsar väldigt mycket på forskning om stereotypi. Jag kan inte riktigt redovisa varför Jordbruksverket har fått mindre till forskning, om nu detta är öronmärkt.

När det gäller jobbet med att överföra tillsynen till länsstyrelserna har det beslutet ännu inte fattats. Men jag gläder mig åt att ni verkar ha gått med på det. Då anslås säkert de pengar som behövs för att klara den uppgiften.

Anf. 126 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag förstod inte riktigt innebörden av meningen om vad vi socialdemokrater har gått med på.

Jeppe Johnsson tog upp att tillsynen ofta kan vara en svårighet, att man inte ser det som händer, att det inte kommer till någons kännedom. Bland annat hörde jag att Jeppe Johnsson sade det i samband med djurtransporter.

Det jag undrar över är ju att även om böter döms ut, som var aktuellt i det fall som vi tog upp här båda två, då både chauffören och arbetsgivaren till chauffören bötfälldes, hade det dock redan skett att de här djuren hade dött av syrebrist. Då tycker inte jag riktigt att man kan nöja sig med att bötfälla chauffören och arbetsgivaren. Jag tycker att man skulle kunna hitta andra incitament. I det här fallet hade chauffören inte någon utbildning när det gällde djurskydd och djurtransporter. Man borde väl kunna hitta också andra incitament för att detta ska kunna undvikas i än högre utsträckning.

En sådan sak kan man ha med sig när man diskuterar de här frågorna på EU-nivå. Jordbruksministern kan ha med sig förslag och forskning som visar hur vi gör och att vi då kan undvika detta i än högre grad.

Jag tycker att det har väldigt stor betydelse. Det är lite att lägga sig att säga: Nu är det nog, nu räcker det, för nu har vi EU så vi ska inte göra mer, utan vi har en hög ambitionsnivå nu och den räcker till. Jag tycker att det är så det låter. Det är det som är signalerna. Det tycker jag är en för passiv hållning.

Anf. 127 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Fru talman! När det gäller djurtransporterna handlar det ju om, oavsett om vi har sanktionsavgifter, böter eller fängelse, att någon ska se det, någon ska anmäla det. Det är i så fall där man måste vässa sig.

Jordbruksverket har nyligen lämnat en rapport till regeringen, som det står i betänkandet, och rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Rapporten avser på vilket sätt den offentliga kontrollen av djurtransporter bör genomföras. Oavsett vem som har gett Jordbruksverket

detta uppdrag föreligger ett förslag som kommer att behandlas. Kontrollen kommer alltså att skärpas.

Det är precis som vid många andra brott som begås. Upptäcks de inte så händer ingenting. Då kvittar det om man har böter eller sanktionsavgifter.

I det här fallet tror jag att böterna blev ganska kraftiga. Det var till och med så att arbetsgivaren fick kraftigare böter än den som körde, för arbetsgivarens försumlighet ansågs grövre än chaufförens. Jag har bestämt för mig att han fick kraftigare böter.

(CARINA OHLSSON (s): Han tjänade mer.)

Det är möjligt att det var så. Men hans försumlighet var större, ansåg rätten. Det kan jag också anse. Han hade egentligen huvudansvaret för att den man, tror jag att det var, som körde bilen hade den utbildning som han skulle ha. Så var inte fallet.

Vi har naturligtvis mycket att göra på detta område, men ännu mer har vi ute i Europa. Hur illa det än kan gå i djurtransporter här i Sverige tror jag inte att det kan gå så illa. Men vi ska jaga rätt här i Sverige, och vi ska jaga rätt i övriga EU. Djurtransporter måste ske på ett riktigt sätt.

Anf. 128 ERIK A ERIKSSON (c):

Fru talman! Betänkandet gäller djurskydd, och den debatten känner vi igen lite grann eftersom vi har debatterat liknande frågor och ett liknande betänkande tidigare under mandatperioden, efter valet 2006. Det är inte desto mindre viktigt att vi kan föra en debatt utifrån motionerna, som jag tycker i mångt och mycket är bra. De har goda intentioner.

Jag vill först och främst säga att alliansregeringen har stärkta ambitioner vad gäller djurskyddsområdet. Det gäller lantbrukets husdjur och sällskapsdjur. Några av inläggen före mitt inlägg handlar om sådant som inte ryms i de motioner som behandlas i betänkandet. Därför tar jag mig friheten att inom ramen för motionerna i alla fall kommentera något av det som har hamnat utanför kanten, utan att gå för långt ut.

Vi har en stark djurskyddslag i Sverige, och den ska vi bibehålla. Vi ska vara stolta över den. Det är vi också. Här finns ingen politisk oenighet. Vi anser att vi har den starkaste djurskyddslagen i Europa, troligtvis i världen – en av de starkaste i alla fall. Den har inte gjort sig själv. Att äga djur eller att leva med djur är ingen rättighet. Det är en möjlighet för vissa människor – inte för alla. Alla är inte lämpade att hålla djur. Därför är Centerpartiet och jag tacksamma för att det finns en stark djurskyddslag som ser till att skydda djuren när det behövs.

Vissa frågor som lyfts fram i motionerna har regeringen tagit upp genom utredningar eller på annat sätt. Det tycker jag är bra. Det visar ändå på, tror jag, att alliansregeringen även har lyssnat på oppositionen till viss del. Det gäller inte just de här motionerna, utan jag tänker på den tidigare omgången som vi har debatterat förut på det här området. Det tycker jag är bra. Det tyder på att vi alla trots allt har en grundinställning i Sverige som är ganska lika. Sedan sticker det ut här och där. Några vill mer och andra kanske har mindre förståelse för frågorna. Så kan det ofta vara. Alla kan inte brinna för djurfrågan i första hand. Men jag är glad att det finns många som gör det.

EU:s ministerråd har antagit en förordning och förbjudit utsläppande på marknaden samt import till eller export från gemenskapen av päls från katt och hund och varor som innehåller sådan päls. Här tror jag att vi lite till mans och kvinns känner att det inte är riktigt klokt att det alls finns en handel med dessa skinn. Jag tror att mer behöver göras. Jag tror inte alls att tillräckligt har gjorts. Vare sig den förra regeringen eller den här regeringen har kommit tillräckligt långt. Men vi måste ändå tro att ett samarbete med andra länder är en väg framåt.

Fru talman! Jag har alltså kommit till reservationerna. Då gäller det även fångstmetoder av säl. Våren 2004 hänvisar utskottet till avtal om humana fångstmetoder som har förhandlats fram mellan EU, USA, Kanada och Ryssland. Här behöver vi nog komma längre och revidera avtalet. Det är bra om Sverige trycker på och visar vägen både inom EU och globalt.

Vi brukar från alliansens sida och från Centerpartiets sida betona att vi inte ska underskatta konsumentmakten. Ozonet i sprejflaskor är ett sådant bra exempel där konsumentmakten på ett tydligt sätt gjorde att marknaden sedan såg annorlunda ut. Det gäller att vi allihop som konsumenter är engagerade och ställer krav. Det gäller på många områden, inte minst när det handlar om livsmedel, djuruppfödning eller päls för den delen.

Frågan om kastrering av grisar har kommit upp. Exemplet är Norge där det har varit förbud mot att kastrera smågrisar utan bedövning sedan 2002. Ingreppen har gjorts med hjälp av veterinär.

Det totala förbud som Norge har beslutat om har inte satts i bruk, och det förväntas inte ske förrän 2009. Här har inte den tidigare regeringen heller påkallat ett förbud eftersom vi då skulle ha haft förbud i Sverige. Däremot kan jag säga att alliansregeringen den 21 februari 2008 fattade beslut om att uppdra åt Jordbruksverket att utreda om förutsättningar finns för att lekmän ska kunna använda lokalbedövningsmedel vid kastrering av smågrisar. Det är bra, och det tyder på att regeringen tar ett ansvar i frågan. Det har ju inte hänt något tidigare.

Sverige är en aktiv medlemsstat i EU. Så måste det vara. Vi klarar oss inte själva. Även om vi har en stark djurskyddslag lever vi på en stor marknad. Det kräver att vi är aktiva i EU. Det är den nuvarande jordbruksministern och alliansregeringen, och jag är glad över det. Det är naturligtvis också viktigt att riksdagen håller koll på vad regeringen gör. Både oppositionen och majoriteten i riksdagen ställer frågor, och det har väckts interpellationer sedan valet 2006.

Fru talman! De frivilliga program som finns och som näringen står för – inte direkt kopplade till djurskyddslagen – är viktiga. Det är också viktigt att vi kan visa att svenska mervärden håller och att de kan ge en betalning. Det är ändå en fri marknad för livsmedel. Då är det viktigt att vi konsumenter visar att vi tror på den, det vill säga att vi inte köper sådant där vi inte vet ursprungsland eller uppfödningssätt. Där har vi alla ett ansvar. Det är inte bara politiken eller näringen som har ansvar, utan det är ett gemensamt ansvar.

Jag bläddrar vidare i betänkandet, och jag ser att det finns en reservation om djurtransporter. Det finns många exempel på att de också fungerar bra. Det är inga enkla frågor. Jag har personligen ställts inför dilemma att frakta djur. Det är ingen rolig tanke att djur ska fraktas långt –

oavsett om det rör min hund eller kor. Frågan är viktig. Djur ska inte behöva fraktas lång väg. Det är en intention som delas av många ledamöter. Ambitionen måste vara att vi har så korta transporter som möjligt. Det är även mer klimatsmart. Jag är glad att regeringen har satsat på småskalig livsmedelsproduktion och småskalig slakt. Jag ser fram emot vidare resultat av det arbetet.

Fru talman! Frågan om jakt på varg nämndes här. Jag vill ändå utveckla frågan något. Det har inte blivit tillåtet med fri jakt på varg. Jag är från Värmland – det kanske hörs! Alliansregeringen har förändrat 28 § i jaktförordningen. Det är ett hårt tryck av varg på några få platser i Sverige – mycket hårdare än på andra platser. Tänk om några ledamöter hade lagt manken till och åkt västerut, besökt dessa områden och lyssnat till vår länsstyrelse i Värmland. Länsstyrelsen efterfrågar just jakt på varg eftersom trycket är för hårt. Det handlar inte om nöjesjakt. Jag blir beklämd när man inte är beredd att lyssna på våra medborgare. Det kan väl inte vara så att det är för långt att åka på studiebesök till Värmland och lyssna på de människor som lever under hård press? De vet att deras ko kanske har fått sitt juver avslutet under morgonen. Det är ingen trevlig syn. Det är fruktansvärt för en djurägare att uppleva detta. Det som förändrades var 28 § jaktförordningen, som handlade om att kunna skydda sin tamboskap. Det är också en form av djurskydd.

Trafiken står för en stor del av lidandet för våra vilda djur. Det måste minimeras så långt det är möjligt. Jag vill skicka en tacksamhetens tanke till jägarkåren som tar på sig ett stort ansvar att avliva djur vid trafikolyckor. Detta måste ske fort. Om vi inte har en jägarkår fungerar inte det. Sedan må man vara emot avlivning av djur, men i detta fall är det absolut nödvändigt att det går fort. Vi accepterar inte ett sådant lidande.

Vi kan debattera djurskyddsfrågorna länge. Det är tur att frågan engagerar våra medborgare. Jag är glad att alliansen står upp för en stark djurskyddslag. Hur formerna ska se ut, hur vi utövar lagen, har oppositionen och majoriteten lite olika syn på. Men jag är glad att alliansen är överens. Vi är eniga. Vi har hittat en modell för hur vi tror att vi kan bli än mer effektiva. En sak vill jag nämna, fru talman, nämligen att det inte har varit effektivt. Kommuner har jämförts, och vi har sett att det inte finns en fullgod kontroll för att se till att djurskyddslagen efterlevs. Det är inte bra för djuren, och det är det vi vill förändra. Vi hoppas verkligen att vi uppnår det. Om det visar sig att vi är inne på fel spår får vi naturligtvis ändra spår.

Vi människor behöver visa mer respekt för varandra. Jag menar att reservationen om våld mot djur bottnar i hur vi människor mår. Vi människor måste må bra och befinna oss i balans för att orka ta ansvar. Människor som lever med djur finner ofta en inre balans genom att vara snälla tillsammans med djuren. Det är en symbios som inte debatteras så ofta. Det må låta lustigt, men så är det. Många människor mår gott av att få leva med djur.

Jag skulle önska att oppositionen inte framställer det som att alliansen inte vill djuren väl. Jag är helt övertygad om att oppositionen vill djuren väl, men vägen fram kan se lite olika ut. Detta gagnar inte frågan.

Vi ska stärka djurskyddet i Sverige. Vi ska fortsätta att göra det tillsammans. Jag tror inte minst på en stark folkrörelse. Jag tror på att man nationellt inom forskningen, näringen, veterinärer och organisationer kan

hjälpa till att stärka djurskyddet. Det har visat sig de senaste dagarna. Men jag vill också nämna att Åklagarmyndigheten har fått ett rejält tillskott från statskassan för att korta de handläggningstider som gäller för våldsbrott och andra brott. Det spelar också roll när vi pratar djurskydd.

Kunskapen om djur är viktig. Ju mer vi vet om djuren och naturen desto bättre kan vi ta ansvar för den djuromsorg som vi vill ta ansvar för och leva upp till djurskyddslagens mål. Jag är glad att vi har en jordbruksminister som kallas för "hästkarl". Han kan hästar. Det är viktigt. Det finns många ledamöter i riksdagen som har god kunskap om djur och hur djur fungerar. Jag menar att det är viktigt att barn tidigt får ett nära engagemang till djur och natur. På det viset kan vi skapa större förståelse för djurskyddsfrågor och inte göra dem till några specifika perifera frågor som debatteras sent på dagen i riksdagen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 129 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Då får vi åter i denna kammare tillfälle att lyfta fram en fråga som berör och engagerar många av oss, nämligen djurskyddsfrågan. Uppfödare, politiker och allmänhet är överens om och stolta över att Sverige går i bräsch för ett gott djurskydd. Det ska vi fortsätta att göra. Vi ska driva på frågorna på en internationell arena. Men det finns självklart också utrymme för förbättringar i vårt land där vi inte alltid lever som vi lär.

Jag är därför glad att alliansregeringen tagit itu med en fråga som i många år har uppmärksammats utan att en lösning har presenterats. Den handlar om griskastrering, som redan har varit uppe här i kammaren.

I regleringsbrevet har Jordbruksverket fått i uppdrag att utveckla teknik och system inom svinproduktionen i syfte att göra kastrering av smågrisar utan föregående bedövning överflödigt. Detta ska redovisas i november 2008. Jordbruksverket ska också utföra en försöksverksamhet där lekmän ges möjlighet att kastrera med bedövning. Det är välkommet att vi snart, precis som i Norge, kan komma ett steg närmare en lösning på detta problem.

En annan fråga som har uppmärksammats, och som är förbjuden i Sverige, är tvångsmatning av ankor och gäss. Den har också redan tagits upp i den här debatten. Sverige har kraftigt kritiserat och agerat i EU för att få ett förbud infört i hela EU.

Jag ställde en fråga 2004 till dåvarande jordbruksminister Ann-Christin Nykvist om tvångsmatning av djur. I svaret kunde jag läsa att Sverige naturligtvis kommer att försöka påverka förslagets utformning i en sådan riktning att högsta möjliga djurskyddsnivå uppnås.

Ank- och gåslever framställs genom tvångsmatning – det förstår vi av namnet. Men metoden att producera *foie gras* är mycket plågsam och har förbjudits inte enbart i Sverige utan i en rad andra länder. Tvångsmatningen innebär väldigt kortfattat att djurens lever tiodubblas under en månads matning, men också att andra inre organ inte sällan sprängs sönder av överbelastningen. Det är givetvis inte acceptabelt.

Fortfarande upprätthålls denna produktion i Frankrike, Ungern, Slovakien och Belgien. Enbart i Frankrike tvångsmatades under ett år 25 miljoner djur.

Utskottet förutsätter nu att alliansregeringen kommer att ägna denna fråga större uppmärksamhet än tidigare regering gjorde, och det välkomnar jag.

Fram till dess en framgång nåtts på detta område kan vi konsumenter dessutom visa vår makt, vilket också Jeppe Johnsson nämnde.

Något som har tagits upp och debatterats både i tidigare debatter och här i dag är djurtransporter. Vi har fortfarande en hel del att göra på det här området. Jag kan nämna några exempel.

Brasilien transporterar 15 000 köttdjur på båt i tre veckor till Mellanöstern.

Hästar transporteras mycket längre tid än vad som är tillåtet inom EU.

Även om vi inom EU i åratal har påpekat bristerna har det inte lett till framgång, utan här måste vi engagera oss och arbeta på. Det gör också alliansregeringen.

Kommissionen har nu utlovat ett nytt förslag under 2008, vilket vi välkomnar – det är inte en dag för tidigt. Det krävs i första hand effektiva kontroller där man ser när brott begås och avskräckande påföljder för att leva upp till befintliga regelverk, men också nya regler som innebär att det inte ekonomiskt lönar sig att transportera levande djur över nationsgränser.

Det är inte heller acceptabelt att det i Sverige, på grund av nedläggning av slakterier, blir onödigt långa transporter. Precis som utskottet skriver är det självklart helt oacceptabelt att ett djur dödas eller skadas på grund av transporter. Det har vi också betonat i betänkandet.

För svenskt vidkommande är därför möjliggörandet av mindre, gårdsnära slakterier ytterst välkommet. Det har tidigare stoppats på grund av regelverk och ekonomi. Här har den förra, socialdemokratiska regeringen ett ansvar för att så lite gjordes på det här området under tolv år.

Vad gäller slaktkycklingar har jordbruksminister Eskil Erlandsson arbetat hårt inom EU för att få till stånd en gemensam EU-lagstiftning. Vi har hört att en lagstiftning har beslutats. Vi hade önskat att man hade gått ännu tuffare fram, men den är ett första framsteg på det här området.

Fru talman! Tiden medger inte att jag i detalj går in på varje enskilt djurslag, utan jag har tagit fram några exempel där det är viktigt att Sverige arbetar med djurskyddsfrågor både nationellt och internationellt. Vi lever i en globaliserad värld, vilket innebär, precis som har påpekats tidigare, att produkter från fjärran länder når oss konsumenter och att vi därför har en möjlighet att ställa djurskyddskrav.

Katt- och hundskinnförbudet är ett exempel, där rapportören Eva-Britt Svensson från Vänsterpartiet drivit frågan framgångsrikt i EU. Det är värt en eloge. Förbudet kommer att träda i kraft 2009.

Vad gäller olika metoder att fånga djur har utskottet tidigare uttalat att det ska vara förbjudet med fångstmetoder som innebär ett stort lidande för djuret.

Säljakt har förorsakat stor diskussion inom EU med krav på förbud mot import av sälskinn. Det pågår nu ett arbete med förslag på internationella standarder för säljakt. Sverige kommer att vara med i detta arbete och förordar nu denna konkreta lösningsmodell i stället för importförbud.

Angående de australiska fåren och så kallad *mulesing* har också Sverige, precis som tidigare påpekats, varit både tydligt och pådrivande. Nu

kommer ingreppet att förbjudas 2010, om inte tidigare eftersom konsumentmakten har reagerat och agerat.

Men vi ska också känna till och ha med i beräkningen att anledningen till att man har använt *mulesing* är att fåren har plågats enormt mycket av larver som har ätit sig in fullständigt i kroppen. Båda delarna är ett stort djurskyddsproblem, och det är därför vi på något sätt måste se till att det finns forskning och att man kan hitta vettiga lösningar.

Jag vill slutligen, fru talman, yrka bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga motioner. Jag hoppas med detta att det klart framgår att det från vår sida inte enbart är ett djurskyddsengagemang med ord utan att vi också har förmåga att skrida till handling.

Anf. 130 IRENE OSKARSSON (kd):

Fru talman! När jag nu har fått sitta och lyssna ett tag känner jag att jag skulle vilja förändra en hel del i det manus som ligger framför mig. Men det jag vill börja med att stryka under är att Sverige har varit och är ett föregångsland när det gäller djurskyddet. Det gäller också hur vi ser på och behandlar de vilda djuren.

I det här sammanhanget är det värt att påminna sig om att vi har en kompetent yrkeskår, kompetenta människor som jobbar med djur och djurägare som tar ett stort ansvar. Men jag tror också att det är viktigt att påpeka att vi blir fler och fler som inte lever med djur inpå oss, och vi behöver alltså bli bättre på att förmedla kunskap till det uppväxande släktet om vad det innebär att ha ett djur i sin närhet, vilket ansvar det är.

Vi har en stark tradition när det gäller vetenskap och att grunda våra ställningstaganden på vetenskap, och det fortsätter.

I dagens betänkande berörs ett stort antal frågor, fru talman, och ändå har vi i den här debatten hittills berört mycket som inte står i betänkandet. Jag vill dock hålla mig till en del av det som återfinns där.

Sälsituationen, som i första hand handlar om Kanada, har tagits upp av flera motionärer, och det finns en reservation i ämnet.

Som framgår av betänkandet har EU:s miljökommissionär tagit initiativ till två utredningar. Den första utvärderingen ger vid handen att det finns jakt som är möjlig, med kulvapen och hakapik, och att det är förenligt med gott djurskydd.

När det gäller ekonomiska konsekvenser av en eventuellt slopad jakt har vi inte sett resultaten än.

Men vi har sett rapporter i våra nyhetssändningar som visar på en jakt som definitivt inte är acceptabel, metoder som inte bör vara rådande. Utifrån detta är det min och Kristdemokraternas uppfattning att Sverige ska påtala detta för berört land – det kan ju gälla fler – och driva på att EU ska göra detsamma. Vår uppfattning är dock inte att EU ska förbjuda import av sälprodukter totalt, därför att det strider mot de gemensamma regler vi har satt upp. Som vi hörde Jeppe Johnsson konstatera har djuren en väl fungerande miljö, och det viktiga är att vi hanterar det på ett korrekt sätt.

Fru talman! Jag tycker också att man moraliskt kan diskutera om jakt är riktig eller inte. Men det är inte ett ställningstagande som vi ska ta i den här kammarken. Den åsikten får man gärna ha, och man får driva den i andra sammanhang.

Vi har också berört konsumentmakten, så jag tänker inte gå vidare in på det.

Vi kristdemokrater stöder därför till fullo den hållning som Jordbruksdepartementet med ministern i spetsen gav uttryck för i sitt brev till kommissionären, och vi förutsätter att departementet fortsätter att driva frågan på precis samma sätt.

Sedan kan vi fortsätta vår resa över världen till Australien.

Fru talman! Jag vill först slå fast att det inte är acceptabelt att utsätta djur för de ingrepp som *mulesing* innebär. Men i samma andetag vill jag hålla med om det som Anita Brodén sade alldeles nyligen, att gjordes inte detta skulle djuren lida minst lika mycket men av någonting annat.

I denna fråga har Sverige, med sin jordbruksminister i spetsen, agerat kraftfullt. Men det här får mig att reflektera över någonting som kan gälla även oss här hemma. I förädlingsarbete och avelsarbete bör vi reflektera över hela djurets situation och dess välbefinnande. Det är viktigt att inte bara sätta fokus på så hög avkastning som möjligt, i det här fallet att få så mycket päls som möjligt, utan att också se till djurets välbefinnande i stort.

Det tryck som nu sätts på Australiens fårfarmare driver förhoppningsvis på så att metoden avskaffas långt före 2010, som redan är beslutat.

Fru talman! Även jag ska beröra grisfrågan. Kanske inte alla men de flesta av oss har vuxit upp med nassen inpå oss. Då det i dagsläget inte finns något fullgott alternativ till kastrering för att få fram det kött som de flesta av oss faktiskt äter, om inte dagligen så i alla fall flera gånger i veckan, behöver vi ha en metod för att kunna hantera det här på ett bra sätt. Där är det viktigt med forskning, och jag vet att forskning pågår för fullt i olika sammanhang.

I den rapport som Jordbruksverket lämnade den 24 oktober förra året konstaterar man att forskning pågår i Sverige och i övriga Europa, och man beskriver vilka projekt som är på gång och fortfarande pågår, med tanke på vad tidigare talare har sagt.

Vidare lyfter man fram Norge som exempel – det har vi också berört – och säger att Norge har tagit ett beslut om att det i stort sett ska vara förbjudet med kastrering 2009. Men den redovisning som man kan läsa på Jordbruksverkets hemsida ger vid handen att det finns frågetecken för om Norge kommer att klara det här. Det finns starka krafter i Norge som säger att man måste skjuta upp det här därför att man inte har hittat andra metoder. Man har nämligen inte lyckats förädla grisen så att denna lukt inte uppstår. Det är ju det stora problemet – för oss, inte för grisen. Det är vi som konsumerar det här köttet så småningom.

Då är det intressant att se att jordbruksministern tidigare i år har tagit initiativ till att ge Jordbruksverket ett uppdrag som handlar om att vi i Sverige skulle kunna ha lekmän som ger den här bedövningen och utför kastreringen.

Jag förmodar att de flesta av oss har besökt dem som i dag bedriver grisuppfödning. Jag tror att de flesta av de här är fullt kapabla att bedriva hela den här processen och göra det på ett bra sätt. Men jag vill vänta på att vi får ett gott utredningsunderlag som gör att vi kan ta upp denna fråga vidare.

Och så ska vi köra djuren, fru talman. Den nya EU-kommissionären Androula Vassiliou från Cypern uttryckte i sitt tal i samband med utfrågningen den 1 april en oro för hur djur behandlas, och det inkluderar transporter. Hon påtalade att det finns ett stort utrymme för att förbättra djurs hälsa och välbefinnande, och det är positivt.

Sverige har en stor del i att EU i dag diskuterar frågan på detta sätt. Vi ska fortsätta att vara pådrivande i den här frågan. Djur ska transporteras på ett tryggt och säkert sätt när de väl behöver transporteras. Det gäller såväl inom Sveriges gränser som ute i Europa och världen.

I det sammanhanget har flera av mina allianskolleger tryckt på för att vi nu äntligen ska kunna få bedriva småskalig slakt. Ja, det gör att transporterna minskar betydligt. Jag höll på att säga att den sista resan för djuret blir en positiv resa. Det kan låta lite raljant, men det är faktiskt så. Om vi kan få en slaktverksamhet nära djuret och nära oss som konsumenter vinner alla på detta.

Men det här gäller naturligtvis också för transport av livdjur. Det finns, som har berörts tidigare i dag, regelverk som täcker detta. Jag roade mig med att läsa igenom en del av det i går kväll, och jag konstaterar att de reglerna är tillfyllest. Frågan är bara om vi är tillräckligt många som anmäler det vi ser och som vågar ta ansvar för det vi möter och vågar driva frågan vidare.

Fru talman! Jag ser att tiden lider, och jag ska hoppa över ett antal punkter som kollegerna från allianssidan redan har berört.

Men jag tror att den utgångspunkt som Sverige har haft och har när det gäller att driva en stark djurskyddspolitik fortfarande är vid handen, och vi ser många positiva effekter av det som den nuvarande regeringen gör, inte minst i EU-sammanhang, i denna fråga.

När det gäller djurskyddets överflyttning från kommuner ber jag om att vi ska få ta den debatten grundligt. Men någon här har redan berört att alla kommuner inte är A-exempel när det gäller hur man har skött detta. Vi har fått påskrivet att vi inte är bäst i klassen på allt. Alltså måste vi våga förändra. Sedan ska vi utvärdera förändringar efter ett tag.

Så jobbar vi, och så hoppas jag att vi kan fortsätta att jobba. Med det, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 131 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Efter allt detta prat om hur bra vi är i Sverige sade faktiskt Irene Oskarsson att vi inte är bäst i klassen på allt. Jag tycker i alla fall att det känns fint med den ödmjukheten.

Vi har en stark djurskyddslag i Sverige. Den säger att djur ska behandlas väl, skyddas mot onödigt lidande och ges rätt till sitt naturliga beteende. Det låter jättebra. Det låter radikalt och faktiskt ganska rimligt. Man kan ha olika etiska uppfattningar om vilken rätt vi människor har att utnyttja djur för våra syften, men givet att vi nu uppenbarligen har tagit oss den rätten måste det vara en ganska självklar grej att djuren ska behandlas väl.

Men hur ser det då ut i verkligheten, när de här fina orden i djurskyddslagen ska omsättas i praktiska föreskrifter? Låt mig ta ett exempel från en genomsnittlig kycklinggård. Kycklinggård – visst tänker ni på en

mysig liten faluröd gård ute på landet med små kycklingar som pickar i solen på stallbacken?

Tänk er i stället ett stort stall med tusentals kycklingar tätt ihopträngda. Egentligen ska det inte vara mer än 20 kilo kycklingar per kvadratmeter i Sverige, men eftersom den här gården, precis som de flesta andra, är ansluten till branschens djuromsorgsprogram är det okej att ha upp till 36 kilo eller, omräknat, 25 djur per kvadratmeter.

En engelsk studie visar att redan vid 14 kycklingar per kvadratmeter blir djuren mer stillasittande. De får också svårt att vila, eftersom andra kycklingar trampar på dem. Vid 28 djur per kvadratmeter kan de inte alls vila normalt.

En annan engelsk studie har visat att kycklingar som får välja mellan vanligt foder och foder med tillsats av smärtstillande medel väljer det senare. De har alltså så ont att de väljer smärtstillande medel. Det beror helt enkelt på att kycklingar avlas fram för att de ska växa så snabbt som möjligt. Då hänger inte alltid kroppen med. Skelettet och lederna tar stryk, och kycklingarna får ont.

Samma snabbväxande kycklingraser finns världen över, så jag har svårt att tro att de svenska kycklingarna skulle vara förskonade från den här smärtan. Dessutom finns det andra problem som frätskador och hjärtslag.

Hur stämmer det här egentligen överens med djurskyddslagens vackra ord om naturligt beteende och skydd mot onödigt lidande? Är det naturligt för kycklingar att vara så tätt ihoppackade att de varken kan röra sig eller vila normalt? Eller är det lidande som får kycklingarna att välja smärtstillande medel om de har chansen ett nödvändigt lidande? Nej, knappast. Det finns alltså all anledning att se över bestämmelserna för slaktkycklingar, så att de bättre stämmer överens med djurskyddslagen.

Årligen dör också ca 150 000 kycklingar, och ytterligare tiotusentals skadas på vägen till slakteriet. Även andra djur dör eller skadas förstås vid transporter, men ju lägre ekonomiskt värde som djuret har desto mindre problem är det för transportören.

Om vi däremot hade en sanktionsavgift för djurtransporter där djur skadas eller dödas skulle transportörerna själva få ett incitament att behandla djuren bättre.

Resan till slakt kan vara nog så stressande för djuren. Det är många här som är överens om att det inte är acceptabelt med långa djurtransporter. Men tänk er då hur det är för djuren på cirkus, som transporteras fram och tillbaka, år ut och år in. Vilken möjlighet har de att bete sig naturligt i transportbilen eller för den delen på cirkusplatsen? Lägg därtill att de dessutom kan ha tränats med metoder som vi kanske inte är så förtjusta i här i Sverige. Det finns faktiskt roligare saker att skratta åt än djur som har berövats sitt naturliga beteende. Det finns ingen anledning att acceptera djur på cirkus.

Något annat som det har skrattats en hel del åt är tanken på att fiskar skulle vara individer med förmåga att känna smärta och lidande. Nu hade jag tyvärr inte möjlighet, enligt replikreglerna, att svara Jeppe Johnsson tidigare. Men jag tycker inte att det är så lustigt. Modern forskning visar att fiskar, precis som andra ryggradsdjur, har förmåga att känna smärta och lidande. Då är det väl rimligt att vi tar hänsyn till det?

Sedan får vi så klart se över vad det kan betyda för praktiska konsekvenser. Jag är inte rätt människa att i dag tala om att de här fiskemetoderna är bäst eller sämst för fiskarna. Det är en sådan sak som man skulle kunna se över så att man om man nu ska fiska kan göra det på ett sätt som orsakar så lite lidande som möjligt.

Jag förstår inte riktigt varför man bara kan strunta i fiskarnas lidande för att de är fiskar. Visst, det låter ju jättetöntigt. Fiskar är ju små. Men om de nu lider, varför ska vi inte ta hänsyn till deras lidande?

Jag ska erkänna för er att jag ångrar meningen om att räkna fiskar som individer. Jag står fortfarande för att jag ser fiskar som individer med förmåga att känna smärta och lidande. Men det har gett er lite billiga extrapoäng. Jag inser det.

Poängen är kanske inte prio ett att vi ska ha Fiskeriverket att räkna kvoterna i individer. Däremot tycker jag att det ändå på sikt vore önskvärt om man kunde få en djursyn som mer ser djur just som individer och inte som några sorts allmänna resurser som trä, järnmalm eller vad som helst.

Sedan har vi frågan om *mulesing* som vi har varit inne en hel del på tidigare här, alltså den stympling som australiska merinofår utsätts för. Vi har hört att vår jordbruksminister inte är beredd att föreslå något förbud för produkter från "mulesade" får, ungefär som man gjorde med hund- och kattpäls. Man avvaktar att den australiska fårnäringen själv ska lösa problemet efter 2010.

Lyssnar man på alliansföreträdare här i kammaren kan man nästan få intrycket att det är vår jordbruksministers förtjänst. Riktigt så är det inte. Det är faktiskt djurskyddsorganisationer som jobbat hårt med den här frågan långt innan svenska politiker fick upp ögonen.

Trots allt är det långt kvar till 2011, då det här skulle börja gälla. Under tiden kommer många får att utsättas för det här övergreppet. Jag ser inte varför vi inte skulle kunna sätta ned foten och säga att vi inte vill ha de här produkterna i Sverige, precis som man faktiskt sagt när det gäller hund- och kattpäls.

Jag tycker också att det är synd att jordbruksministern inte bara motsätter sig utan aktivt motarbetar, får vi läsa i betänkandet, ett förbud mot kanadensiska sälprodukter trots skrämmande uppgifter om grymheten i jakten, eller ska vi säga slakten. Sälungar flås rent av levande och lämnas att förblöda på isen.

Fru talman! Det här är bara ett axplock av vad djur utsätts för runt om i Sverige och världen. Det finns många andra viktiga frågor. Många av dem har vi tagit upp i tidigare motioner, och nu har vi systemet med förenklad behandling som gör att vi inte ska ta upp dem igen.

Oavsett det hoppas jag att vi ändå på alla de områden där djur nyttjas av människor kan låta oss vägledas av empatin och att vi kan arbeta för ett samhälle där djur verkligen har rätt att bete sig naturligt och slipper utsättas för lidande.

Anf. 132 JAN EMANUEL JOHANSSON (s):

Fru talman! Det har varit en givande debatt på många sätt. Jag tycker att Jeppe Johnsson har gett en väldigt klar och tydlig bild över borgerlighetens syn på djurskydd eller djur generellt. Han talade om vad vi använder djuren till. Hur ska vi exploatera djuren? Det man glömmer bort nu

och alltid har glömt när man pratar borgerlig djurskyddspolitik är att djuren i sig har ett eget värde.

Varför har de det? På vilket sätt ska djuren ha ett eget värde? Jag kan travestera en gammal klok tänkare. Han sade att en del frågar sig: Kan djuren prata? Javisst, det kan de. En del säger: Det kan de inte. Jag struntar i vilket. En del frågar sig: Kan djuren tänka? Ja, det kan de. En del säger: Nej, det tror jag inte. Jag struntar i vilket.

Det vi ska fråga oss är: Kan djuren lida? Om vi kommer fram till att djuren kan lida är det vår plikt att se till att så inte är fallet. Vi ska inte exploatera djuren utan se till så att de inte lider.

Ni pratar om att ni har lyckats jättebra med er djurskyddspolitik. Jag tycker den tragiska sanningen är att ni inte har någon djurskyddspolitik. Alla de motioner som har haft någon form av djurrätts- eller djurskydds-innebörd har ni avstyrkt. Ni går näringens intressen från A till Ö när det gäller alla djurskyddsfrågor.

Helena tog upp att djuren har rätt till sina naturliga beteenden, något som också finns inskrivet i lagen. Jeppe var uppe och pratade åter igen om minkarna, eller snarare om minknäringen, om hur bra det är att det går bra för minknäringen. Han säger att han har jobbat med minkar i hela sitt liv, en näring där man stoppar in minkar i ett utrymme som är lika stort som en uppslagen kvällstidning och sedan påstår att där får de visst utlopp för sitt naturliga beteende.

Det är lika galet som att säga att de 135 000 kycklingar som plågades ihjäl i transporter från uppfödningsindustrin till slaktindustrin skulle få utlopp för sitt naturliga beteende. Det de utsätts för är lidandet. Det är det vi ska resonera lite grann kring.

Jeppe Johnsson och hans gäng har alltid i alla tider raljerat kring frågor, särskilt de frågor som man blir lite rädd för. Ända från demokratins genomförande raljerar man kring demokratin. Kring kvinnofrågan har maktens män alltid raljerat. När det gäller rasfrågor har man också raljerat. Och när det kommer till djurrättsfrågan raljerar man. Man skämtar och skämtar om det man är lite rädd för.

Är det någonting vi nu behöver är det ett gemensamt förhållningssätt. Det tycker jag saknas.

Om man tar upp de 135 000 kycklingarna som har klämts till döds skriver utskottet på s. 19 att det är oacceptabelt. Det betyder att vi ändå tar ställning. Men hur ser det ut i verkligheten? De fortsätter att plågas ihjäl.

Du frågade och raljerade kring Miljöpartiet och sade: Ska ni gå till val på att vi ska räkna fiskar som individer? När det gäller Jeppe Johnsson kan jag se framför mig personvalsaffischen: Rösta på Jeppe och borgarna! Vi går till val på att inte förbjuda sexuella övergrepp på djur!

Det är precis så det är. Ni säger att man inte ska förbjuda sexuella övergrepp på djur. Jag tycker att det var mycket att betänka.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 april.)

Anmälades och bordlades

Framställning

2007/08:RRS28 Riksrevisionens styrelses framställning angående Försäkringskassans hantering av arbetsskadeförsäkringen

Redogörelse

2007/08:RRS25 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Vattenfalls preciserade uppdrag från år 2005

20 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställets

den 9 april

2007/08:574 Svenska soldaters bevittnande av tortyr

av *Gunilla Wahlén* (v)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:575 Vattenfalls betydelse för svensk basindustri

av *Peter Hultqvist* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:576 Åtgärder för att behålla jobben i Vin & Sprit i Sverige

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:577 Könsneutralt äktenskap

av *Hillevi Larsson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:578 Järnvägen i Lerum

av *Monica Green* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:579 Regeringens satsning Lärarlyftet

av *Mats Pertoft* (mp)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:580 Regeringens utbildningspaket för obehöriga lärare

av *Mats Pertoft* (mp)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:581 Luftföroreningarna och hot mot folkhälsan

av *Monica Green* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:582 Social klausul i EU-fördraget

av *Ronny Olander* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:583 Avvecklingen av presstödet

av *Bo Bernhardsson* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:584 Folkomröstning i Burma
av *Magdalena Streijffert* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 april.

21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 9 april

2007/08:1053 Kravrutiner hos Försäkringskassan

av *Lennart Axelsson* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:1054 Rapporten *Tillväxt och miljö i ett globalt perspektiv*

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1055 Arbetsmarknadsvillkor för fria kulturarbetare

av *Marie Engström* (v)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:1056 Gruvnäringens behov av välutbildad arbetskraft

av *Matilda Ernkran* (s)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:1057 Hantering av bensin

av *Gunnar Sandberg* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1058 Distribution av drivmedel på landsbygden

av *Gunnar Sandberg* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1059 Rätten till mat och de pågående handelsförhandlingarna mellan EU och Centralamerika och den andinska gemenskapen

av *Lage Rahm* (mp)
till statsrådet Ewa Björling (m)

2007/08:1060 Sjukpenning till misshandlade kvinnor

av *LiseLotte Olsson* (v)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:1061 Gemensam standard för e-legitimation

av *Désirée Liljevall* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:1062 Avvisning av flyktingar

av *Marina Pettersson* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 april.

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 9 april

2007/08:1025 Miljöprövning av skjutfältet i Sollefteå

av *Eva Sonidsson* (s)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1026 Konsumentverkets ekonomi

av *Eva Sonidsson* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:1027 Scoutrörelsens evenemang

av *Lars Wegedal* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:1028 Pilotutbildning i kommande yrkeshögskola

av *Maria Stenberg* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1029 Gruvor och miljö

av *Britta Rådström* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1030 Guld, gruvdrift och näringspolitik

av *Britta Rådström* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1031 Färre börsbolag och sämre kontroll

av *Hans Olsson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1032 Framförhållning i narkotikaklassningen

av *Mikael Oscarsson* (kd)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:1033 Bevarandet av bruksmiljö i Österbybruk

av *Agneta Gille* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:1034 Användning av perkloretylen

av *Magdalena Streijffert* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1035 Framtida fordonsforskning

av *Lars Hjalmered* (m)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1036 Privatisering av rättsväsendet

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1038 Sparandedirektivet och informationsutbytet

av *Lars Johansson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1039 Lika konkurrensvillkor för grannländer

av *Cecilia Widegren* (m)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:1041 Utländska bankkort och den organiserade brottsligheten

av *Lars Johansson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1042 Svenska militära helikoptrar för medicinsk evakuering

av *Allan Widman* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1044 Utvärdering av miljöbilssatsningen

av *Karin Svensson Smith* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 april.

23 § Kammaren åtskildes kl. 17.57.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 9 § anf. 36 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 84 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 98 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 120 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Val av ny riksrevisor	1
3 § Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande.....	2
4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Förnyad bordläggning.....	2
7 § Nya regler om beslut och betalning avseende trängselskatt.....	3
Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU23	3
Anf. 1 MARIE ENGSTRÖM (v)	3
Anf. 2 HELENA LEANDER (mp).....	3
Anf. 3 GUNNAR ANDRÉN (fp)	4
(Beslut fattades under 17 §.).....	5
8 § Nya skatteregler för pensionsförsäkring samt förlängd ansöknings tid för skattereduktion för hushållsarbete	5
Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU24	5
Anf. 4 BIRGITTA ERIKSSON (s).....	5
Anf. 5 MARIE ENGSTRÖM (v)	7
Anf. 6 HELENA LEANDER (mp).....	9
Anf. 7 ULF BERG (m).....	9
Anf. 8 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	11
Anf. 9 ULF BERG (m) replik.....	11
Anf. 10 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	12
Anf. 11 ULF BERG (m) replik.....	12
Anf. 12 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	13
Anf. 13 ULF BERG (m) replik.....	13
Anf. 14 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	14
Anf. 15 ULF BERG (m) replik.....	14
Anf. 16 KARIN NILSSON (c).....	15
Anf. 17 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	16
Anf. 18 KARIN NILSSON (c) replik.....	16
Anf. 19 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	17
Anf. 20 KARIN NILSSON (c) replik.....	17
Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (fp)	18
Anf. 22 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	19
Anf. 23 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	20
Anf. 24 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	20
Anf. 25 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	21
Anf. 26 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	21
Anf. 27 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	22
Anf. 28 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	22
Anf. 29 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	23
Anf. 30 HELENA LEANDER (mp) replik	23
Anf. 31 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	24

Anf. 32	HELENA LEANDER (mp) replik	24
Anf. 33	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	25
Anf. 34	LENNART SACRÉDEUS (kd)	25
	(Beslut fattades under 17 §.)	27
9 §	Allmänna motioner om alkohol och tobak	28
	Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU25	28
Anf. 35	HANS OLSSON (s)	28
Anf. 36	MARIE ENGSTRÖM (v)	29
Anf. 37	HELENA LEANDER (mp)	31
Anf. 38	JESSICA POLFJÄRD (m)	33
Anf. 39	HANS OLSSON (s) replik	35
Anf. 40	JESSICA POLFJÄRD (m) replik	35
Anf. 41	HANS OLSSON (s) replik	36
Anf. 42	JESSICA POLFJÄRD (m) replik	36
Anf. 43	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	36
Anf. 44	JESSICA POLFJÄRD (m) replik	37
Anf. 45	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	37
Anf. 46	JESSICA POLFJÄRD (m) replik	37
Anf. 47	JÖRGEN JOHANSSON (c)	38
Anf. 48	HANS OLSSON (s) replik	40
Anf. 49	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	40
Anf. 50	HANS OLSSON (s) replik	41
Anf. 51	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	41
Anf. 52	GUNNAR ANDRÉN (fp)	41
Anf. 53	LENNART SACRÉDEUS (kd)	43
	(Beslut fattades under 17 §.)	45
10 §	Försäkringsrättsliga frågor	45
	Civilutskottets betänkande 2007/08:CU13	45
Anf. 54	CHRISTINA OSKARSSON (s)	45
Anf. 55	EGON FRID (v)	49
Anf. 56	JAN LINDHOLM (mp)	51
Anf. 57	ANTI AVSAN (m)	52
Anf. 58	CHRISTINA OSKARSSON (s) replik	56
Anf. 59	ANTI AVSAN (m) replik	56
Anf. 60	CHRISTINA OSKARSSON (s) replik	57
Anf. 61	ANTI AVSAN (m) replik	57
Anf. 62	EGON FRID (v) replik	58
Anf. 63	ANTI AVSAN (m) replik	58
Anf. 64	EGON FRID (v) replik	59
Anf. 65	ANTI AVSAN (m) replik	59
Anf. 66	LENNART PETTERSSON (c)	60
Anf. 67	CHRISTINA OSKARSSON (s) replik	61
Anf. 68	LENNART PETTERSSON (c) replik	61
Anf. 69	CHRISTINA OSKARSSON (s) replik	62
Anf. 70	LENNART PETTERSSON (c) replik	62
Anf. 71	YVONNE ANDERSSON (kd)	63
Anf. 72	CHRISTINA OSKARSSON (s) replik	64
Anf. 73	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	65

Anf. 74	CHRISTINA OSKARSSON (s) replik.....	65	Prot. 2007/08:92
Anf. 75	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	65	9 april
	(Beslut fattades under 17 §.).....	65	
11 §	Strålningsskydd.....	66	
	Försvarskommitténs betänkande 2007/08:FöU9	66	
Anf. 76	GUNILLA WAHLÉN (v)	66	
Anf. 77	PATRIK FORSLUND (m).....	67	
Anf. 78	GUNILLA WAHLÉN (v) replik	68	
Anf. 79	PATRIK FORSLUND (m) replik	69	
Anf. 80	GUNILLA WAHLÉN (v) replik	69	
Anf. 81	PATRIK FORSLUND (m) replik	70	
Anf. 82	EVA SELIN LINDGREN (c).....	70	
Anf. 83	PETER JEPPSSON (s).....	72	
	(Beslut fattades under 17 §.).....	73	
12 §	Kulturarvsfrågor	73	
	Kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU9	73	
Anf. 84	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	73	
Anf. 85	ANDERS ÅKESSON (c)	75	
Anf. 86	LARS-IVAR ERICSON (c)	76	
	(Beslut fattades under 17 §.).....	77	
13 §	Mediefrågor.....	77	
	Kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU10	77	
Anf. 87	SIV HOLMA (v)	77	
Anf. 88	MARGARETA ISRAELSSON (s)	78	
Anf. 89	MATS JOHANSSON (m).....	80	
Anf. 90	SIV HOLMA (v) replik	81	
Anf. 91	MATS JOHANSSON (m) replik.....	82	
Anf. 92	SIV HOLMA (v) replik	82	
Anf. 93	CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	83	
Anf. 94	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik	85	
Anf. 95	CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik	85	
Anf. 96	MARGARETA ISRAELSSON (s) replik	85	
Anf. 97	CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik	85	
Anf. 98	DAN KIHLESTRÖM (kd)	86	
Anf. 99	SIV HOLMA (v) replik	87	
Anf. 100	DAN KIHLESTRÖM (kd) replik	88	
Anf. 101	SIV HOLMA (v) replik	88	
Anf. 102	DAN KIHLESTRÖM (kd) replik	88	
	(Beslut fattades under 17 §.).....	89	
14 §	Konstnär- och musikfrågor	89	
	Kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU11	89	
Anf. 103	SIV HOLMA (v)	89	
Anf. 104	ANNE LUDVIGSSON (s)	91	
Anf. 105	OLOF LAVESSON (m).....	93	
Anf. 106	ANNE LUDVIGSSON (s) replik.....	95	
Anf. 107	OLOF LAVESSON (m) replik.....	95	
Anf. 108	ANNE LUDVIGSSON (s) replik.....	96	
Anf. 109	OLOF LAVESSON (m) replik.....	96	

Anf. 110 SIV HOLMA (v) replik.....	97
Anf. 111 OLOF LAVESSON (m) replik	97
Anf. 112 SIV HOLMA (v) replik.....	98
Anf. 113 OLOF LAVESSON (m) replik	98
Anf. 114 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	99
Anf. 115 ESABELLE DINGIZIAN (mp)	100
(Beslut fattades under 17 §.)	101
15 § Jakt och viltvård.....	101
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU11	101
(Beslut fattades under 17 §.)	101
Ajournering.....	102
Återupptagna förhandlingar	102
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 3 april.....	102
KrU6 Museer.....	102
KrU7 Idrottsfrågor	103
KrU8 Trossamfund.....	103
17 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	104
SkU23 Nya regler om beslut och betalning avseende trängselskatt	104
SkU24 Nya skatteregler för pensionsförsäkring samt förlängd ansökningstid för skattereduktion för hushållsarbete.....	104
SkU25 Allmänna motioner om alkohol och tobak	105
CU13 Försäkringsrättsliga frågor.....	105
FöU9 Strålningskydd	107
KrU9 Kulturarvsfrågor.....	107
KrU10 Mediefrågor.....	107
KrU11 Konstnär- och musikfrågor	107
MJU11 Jakt och viltvård	108
18 § Djurskydd.....	108
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU13	108
Anf. 116 CARINA OHLSSON (s).....	108
Anf. 117 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	111
Anf. 118 TINA EHN (mp).....	113
Anf. 119 JEPPE JOHNSSON (m).....	114
Anf. 120 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	118
Anf. 121 JEPPE JOHNSSON (m) replik	118
Anf. 122 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	119
Anf. 123 JEPPE JOHNSSON (m) replik	120
Anf. 124 CARINA OHLSSON (s) replik.....	120
Anf. 125 JEPPE JOHNSSON (m) replik.....	121
Anf. 126 CARINA OHLSSON (s) replik.....	121
Anf. 127 JEPPE JOHNSSON (m) replik	121
Anf. 128 ERIK A ERIKSSON (c).....	122
Anf. 129 ANITA BRODÉN (fp).....	125
Anf. 130 IRENE OSKARSSON (kd).....	127
Anf. 131 HELENA LEANDER (mp)	129

Anf. 132 JAN EMANUEL JOHANSSON (s).....	131	Prot. 2007/08:92
(Beslut skulle fattas den 10 april.)	132	9 april
19 § Bordläggning.....	133	
20 § Anmälan om interpellationer.....	133	
21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	134	
22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	135	
23 § Kammaren åtskildes kl. 17.57.....	136	

Tryck: Elanders, Vällingby 2008